

ВИЛЕНСКИЙ ВѢСТНИКЪ

ГАЗЕТА
ОФИЦИАЛЬНАЯ, ПОЛИТИЧЕСКАЯ И ЛИТЕРАТУРНАЯ.

ВЫХОДИТЪ ПО ВТОРНИКАМЪ И ПЯТНИЦАМЪ.

Цена на мѣсто: За годъ 10 р. За полъ-года 5 р. За четверть года 3 р. За 1 мѣсяцъ 1 р.
Съ пересылкою за годъ 12 р. За полъ-года 6 р. За четверть года 3 р. 50 к.
За объявленія: За строку изъ 40 буквъ платится 17 коп. сер.

СОДЕРЖАНИЕ.

Часть официальная: Высочайшій указъ о заповѣдномъ имѣнии Биржанскомъ.—Высочайшій приказъ.—Штатъ Ковенской городской больницы.—Отъ государственнаго банка.—Постановленіи Минскаго губернскаго по крестьянскимъ дѣламъ присутствія.—Вильно.
Часть неофициальная. Иностранныя извѣстія: Общее обозрѣніе.—Италія.—Франція.—Англія.—Астрія.—Пруссія.—Телеграфическія депеши.
Литер. отдѣлъ: О деньгахъ.—Земледѣльское обозрѣніе.—Выдержки изъ газетъ и журналовъ.—Письма: изъ Парижа, изъ Вильна, изъ Риги и изъ Одессы.—Смѣсь.—Текуція извѣстія.—Биржевой указатель.—Отвѣты редакціи.—Виленскій дневникъ.—Объявленія.

Часть официальная.

Ст. Петербургъ, 4 августа.

Именнымъ ЕГО ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА указъ, данный правительствующему сенату о заповѣдномъ имѣнии Биржанскомъ: „Синеходя на всеподданнѣйшее прошеніе графа Ивана Михайловича Тышкевича, Всемилостивѣйше дозволяемъ изъ состоящихъ въ его владѣніи недвижимыхъ имѣній Бирже и Соломѣецъ учредить одно заповѣдное, подъ названіемъ Биржанское, по общимъ правиламъ о заповѣдныхъ наследственныхъ имѣніяхъ и на садоводныхъ основаніяхъ, просителемъ представленныя: 1) Въ составъ заповѣднаго имѣнія поступаютъ принадлежащая графу Ивану Михайловичу Тышкевичу недвижимыя имѣнія: а) въ Ковенской губерніи, Поневѣжскаго уѣзда, имѣніе Бирже съ принадлежащими къ оному фольварками, какъ то: Бирже съ мѣстечкомъ тогожъ названія, Бенеполь, Островъ, Нерадовъ, Рысейки, Михайловъ, Герульцки, Шогерве, Блюдзе, Радзивиллишки, Петерве, Блюдзе, Радзивиллишки, Тубаки и Тулишки, Шнейдерлишки, Стерканы, Огненишки, Пораница, Губински, Облави, Слже, Угленки, Гавени, а также съ принадлежащими къ этому имѣнію всѣми деревнями, застѣнками и усадьбами, а именно, деревнями: Рымушки, Стачки, Киауце, Михальчишки, Дырвошки, застѣнками: Подскоцимишки, Бажишки, Таросишки, деревнями: Кутеле, Друсейки, Скребишки, застѣнками: Олехна, Лесинки, Лигоржа, Пинишки, деревнями: Слесце, Клаусуце, Чепуки, застѣнками: Подзюнишки, Ауле, Смильчишки, Якубишки, Пивнишки, Катенишки, Зофинкова, Поддегесе, въ особомъ участкѣ застѣнокъ Дыле, деревнями: Юделе, Рысейки, застѣнкомъ Квятты, деревнями: Кирбуле, Братки, застѣнкомъ Лукишки, деревнями: Акумеле, Медейки, застѣнками: Шилалишки, Свилышеники, Се-

манишки, деревнею Кашелишки, застѣнками: Страднышки, Грубишки, Перкунишки, Древишки, Лапокрыта, Дагишки, Иванышки, Акманишки, Скултышки, Потервѣла, Пагуришки, Пеланишки, деревнями: Латвеле, Брыгишки, Даукнишки, застѣнками: Дубрышки, Сторклядзе, Шнурышки, Пладышки, Олшина, Гудышки, Крапишки, Апушине, деревнями: Новоседе, Радзивиллишки, застѣнками: Лукины, Шилаголе, Розалишки, Крауке, Зосинки, Луяны, Бечуны, Лаче, Шкларишки, деревнею Ясишки, застѣнкомъ Шнуришки, деревнями: Пучкалня, Татаркалня, застѣнками: Спринге, Саидронички, Путрыне, Левне, Лемхине, Жабишки, Страутишки, Аспаришки, Румбы, Игавне, Шидлишки, Лачары, Бенупе, Антуне, Подгае, Озолышки, Морышки, Бечуны, Луяны, Юргеле, Рыгмантышки, Моргенишки, деревнею Смолянички, застѣнками: Кокевѣце, Пундыры, Смайле, Гайдыне, Гене, Гарьяне, Фрончишки, Томашуны, Йозелишки, Банишки, Дудышки, Кежеле, Луяны, Фогелишки, Яундземе, Дауговѣце, Ядговенецъ, Капо, Васкалашки, деревнями: Гавенишки, Спальвишки, застѣнками: Бушине, Йозелишки, Бержине, Шнуришки, Кушине, Варконички, Каролишки, деревнями: Гаюны, Симѣнишки, Лаудемишки, Нецюны, Леполаты, застѣнками: Монтивидышки, Якубишки, Жардыне, Грауже, Штраше, Ажуале, Лекнагале, Сабулишки, Колялишки, Байзаришки, Груделишки, Лепсала, Медынеда, деревнями: Юдыны, Винкины, Поберже, застѣнками: Коктыне, Томашуны, Запале, Минишки, Юхишки, Жданишки, деревнями: Мажутишки, Губинки, застѣнками: Мигдалишки, Грауже, Свиргелишки, Жиргелишки, Пакибуришки, Мармакишки, Палеидышки, Чиги, Путышки, деревнями: Свирилени, Штакиры, Шемене-

О ДЕНЬГАХЪ.

(Окончаніе. См. N. 59).

Цѣности, обезпечивающія знаки, составляютъ исключительную собственность частныхъ лицъ. Будучи собственностью частныхъ лицъ, она ограждена отъ расхищенія даже въ случаѣ вторженія непріятели; какъ по этому такъ и другимъ ниже изъясненнымъ причинамъ банкъ не принимаетъ государственныхъ имуществъ.

Постоянное этика цѣностей и удобства изъ изъдробленія. Уже по одному естественному приращенію населенія земли, цѣности этой ничѣмъ незамѣнимой матушки-кормилицы нашей, какъ извѣстно, постоянно возвышаются; обезпеченіемъ же денежныхъ знаковъ служить не земля собственно, а весьма удобный къ дробленію доходъ изъ нее—рента.

Денги остаются общи изъ элементовъ хозяйства и должны имѣть свое начало въ самомъ хозяйствѣ государства. Эту экономическую истину давно поняли правительства всѣхъ почти болѣе цивилизованныхъ народовъ и давно уже отказались отъ несообразнаго съ значеніемъ правительства роли эмиссіи государства деньгами, предоставивъ это частнымъ учрежденіямъ. Но эти, замѣнивши нынѣ въ нѣкоторыхъ государствахъ правительства, частныя учрежденія оказались еще менѣе удовлетворительными въ особенности для уравновѣшенія.

Прилива и отлива денегъ въ государствѣ, въ размѣрѣ, соответствующемъ потребности изъ хозяйства его. Никто не сталъ бы платить ipotечному банку 4% интереса, если бы онъ могъ достать подъ свое имущество частный капиталъ за менѣйшій процентъ; пониженіе же интереса на частный капиталъ ниже 4% будетъ служить лучшимъ доказательствомъ достаточнаго накопленія его въ обращеніи. (*) Въ такомъ случаѣ землевладѣльцы перестанутъ обращаться въ банкъ, и выпускъ имъ билетовъ въ обращеніе не только приостановится, но еще убавится постепенно и непрерывно количество таковыхъ, по мѣрѣ поступленія въ банкъ суммы погашенія, такъ что при потребованіи на нихъ, всѣ выпущенные банкомъ билеты должны совершенно исчезнуть изъ обращенія въ теченіи 41 года. При этой системѣ самыя крайнія предѣлы цѣны обращающихся денежныхъ знаковъ въ государствѣ ограничены нормой наименьшей доходности недвижимой собственности его населенія (la rente foncière) единственное мѣрило производительности края и устраняется на всегда возможность тѣхъ бѣдственныхъ кри-

зисовъ, которымъ подвержены хозяйства въ государствѣ, гдѣ каждое увлеченіе промышленности, основанной очень часто лишь на вѣроятности въ успѣхъ (probabilité), увеличиваетъ количество бумажныхъ знаковъ (банковыхъ билетовъ) въ обращеніи. Опредѣливъ цифру заготовленія билетовъ банкомъ въ 500 милліоновъ, я соображалъ съ цифрой считающагося въ настоящее время казеннаго долга около 350 милліоновъ на частныхъ имуществѣхъ, владѣльцы которыхъ, вѣроятно, пожелаютъ поболѣе выгодныхъ условий—перезакладывать ихъ въ ipotечный банкъ, 150 мил. на удовлетвореніе новыхъ требованій на займы. Не слѣдуетъ однакожъ принимать цифру обращенія, которая должна опредѣляться единственно дѣйствительной потребностью хозяйства въ деньгахъ. Подъ потребностью хозяйства не слѣдуетъ въпрочемъ понимать и потребности казны, такъ какъ казна не должна имѣть никакихъ потребностей въ деньгахъ при соглашеніи ея доходовъ съ расходами, для покрытія же случайныхъ расходовъ государства у насъ есть другіе, весьма изобильные источники, какъ государственныя имущества и т. п., и надо только умѣть рационально ими пользоваться. Объ этомъ мы уже говорили и будемъ говорить болѣе подробно въ другое время. (*) Выдавать суды для казны для цѣлей совершенно непроизводительныхъ, подъ наши громадные и бездоходныя государственныя имущества, значило бы убить въ самомъ принципѣ учрежденіе, которое, кромѣ того, что подарить нашему парализованному государственному хозяйству жизнь, выкупить, на свой собственный счетъ, изъ обращенія все количество теперешнихъ бумажныхъ денегъ, что болѣе всякой другой мѣры возвыситъ государственный кредитъ, выплатить въ скоромъ времени правительству всѣ суммы, розданныя его прежними кредитными учрежденіями подъ частныя имущества около 350 милліоновъ, и будетъ содѣйствовать убавленію государственнаго долга ежегодно на 20 милліоновъ. Взамѣнъ всѣхъ, предоставляемыхъ правительству выгодъ, предлагаемое мною учрежденіе отъ него ничего существеннаго не получаетъ; если же другія правительства наши выгоды отказались отъ дѣланія бумажныхъ денегъ, предоставить это право банкамъ, составленнымъ изъ нѣсколькими лицами изъ выводовъ исключительной ихъ выгоды на основаніяхъ, весьма неудовлетворительныхъ, то почему же нашему правительству не предоставить нашимъ владѣльцамъ недвижимостей, представляющихъ болѣе половины всего народонаселенія, для пользы всего государства,—право, которое на дѣлѣ состоитъ лишь въ возможности акредитоваться въ государствѣ владѣльцу недвижимости подъ залогъ таковой на

(*) N. N. 23 и 24 Русскаго Вѣстника за 1860 годъ и прибавленіе къ N. 1 Русскаго Инвалида за 1862 годъ.

KURYER WILEŃSKI

GAZETA
URZĘDOWA, POLITYCZNA I LITERACKA.

WYCHODZI WE WTORKI I PIĄTKI.

Цена на мѣсто: Рoczna rs. 10, Półroczna rs. 5, Kwartalowa rs. 3, Miesięczna rs. 1.
Z przesyłką: Roczna rs. 12, półroczna rs. 6, kwartalowa rs. 3 kop. 50.
Za wiersz ze 40 liter ogłoszenia płaci się 17 kop. sr.

TREŚĆ.

Dział urzędowy: Najwyższy ukaz o ustanowieniu ordynacji birżańskiej. — Najwyższy rozkaz. — Etat kowieńskiego szpitala miejskiego. — Od banku państwa. — Postanowienia mińskiego urzędu do spraw włościańskich. — Wilno.

Dział nieurzędowy. Wiadomości zagraniczne. — Pogląd ogólny. — Włochy. — Francja. — Anglja. — Austrja. — Prusy. — Depesze telegraficzne.

Dział literacki: O pieniądzach. — Przegląd: rolniczy i pism czasowych. — Listy: z Paryża, z Wiednia, z Rygi i z Odessy. — Rozmaitości. — Wiadomości bieżące. — Kursy giełd. — Odpowiedzi redakcji. — Dziennik Wileński. — Ogłoszenia.

Dział urzędowy.

St. Petersburg, 4 sierpnia.

— Iмиенный указъ ЕГО ЦЕСАРСКОЙ МОЩИ, выданный до Рѣшающаго сенату о установленіи ordynacji Birżańskiej: „Przychylając się do najpoddannějšíchъ просьбъ hrabiego Jana сына Michała Tyszkiewicza, Najmilszociwój zezwalamy zъ należącychъ do niego nieruchomościachъ Birżę i Solomieję, ustanowić jedną ordynację, pod nazwą Birżańską, według ogólnychъ przepisówъ o dziedzicznychъ dobrachъ ordynackichъ i na następnychъ, przez proszącego podanychъ, zasadachъ: 1) Do składu dóbr ordynackichъ wchodzi należące do hrabiego Jana сына Michała Tyszkiewicza nieruchomości: a) w gubernji Kowieńskiej w powiecie Poniewieżskimъ, dobra Birżę zъ należącymi doń folwarkami, jako to: Birżę zъ miasteczkiemъ tegożъ nazwiska, Benepol, Ostrów, Nieradow, Rypejki, Michalów, Gieruliczyki, Pogorwie, Bludzie, Radziwiłłizki, Tuhaki i Tuliszki, Szlejderyzki, Sterkany, Ogieniszki, Porawica, Hubiszki, Obławki, Słize, Ungleniki, Gaweny, takozъ zъ należącymi do tychъ dóbrъ wszystkieмъ wsiami, zaściankami i osadami, a mianowicie, wsiami: Rynkaszki, Staczuny, Kiliucie, Michaleiszki, Dyrwonaki; zaściankami: Podskocimiszki, Bażyszki, Tarosiszki; wsiami: Rutelle, Drusejki, Skrebiszki; zaściankami: Olechna, Lesiszki, Ligolówka, Piciszki; wsiami: Słępscie, Klausucie, Czepuki; zaściankami: Podziuniszki, Aułe, Smileiszki, Jakóbszki, Piewniki, Kateliszki, Zofinówka, Poddegieście, w osobnej schedzie zaścianekъ Dyle; zъ wsiami: Jodele, Rypejki; zъ zaściankiemъ Kwiaty; wsiami: Kirbule, Bratki; zaściankiemъ Łukiszki; wsiami: Azumale, Medekji, zaściankami: Szyaliszki, Swilpizki, Siemianiszki; wsia Kaszeliszki; zaściankami: Strażyszki, Hrubiszki, Perkuniszki, Drewiszki, Łapokryta, Dagiszki, Iwaniszki, Akmaniszki, Skultyszki, Pogorwiela, Pagoryszki, Pelapiszki; wsiami: Łat-

welę, Brygiszki, Daukniszki; zaściankami: Dubryszki, Storklidzie, Sznuryszki, Pladyszki, Olszyna, Gudyszki, Krapiszki, Apuszynie; wsiami: Nowosiedzie, Radziwiłłizki; zaściankami: Łukjany, Szyłagole, Rozaliszki, Kraukle, Zosiszki, Łujany, Beczuny, Łacze, Szklaryszki; wsia Jasizski; zaściankiemъ Szpurkiszki; wsiami: Puczykalnia, Tatarkalnia; zaściankami: Sprynge, Sandroniszki, Putrynie, Lejesze, Lemchinie, Żabiszki, Strautniki, Asparyszki, Rumby, Igawnie, Szydłiszki, Łaczary, Benupie, Antupie, Podgaje, Ozolniki, Moryszki, Boczuny, Łujany, Jurgele, Rygmanyszki, Morigeniszki; wsia Smoleiszki; zaściankami: Kokewiecie, Pundury, Smajle, Gajdynie, Genie, Garjanie, Franciszki, Tomaszuny, Jozeliszki, Baniszki, Dudyszki, Kezele, Łujany, Fogeliszki, Jaundzemie, Daugowiece, Jadgowieniec, Kapo, Waskaliszki; zъ wsiami: Gawieniszki, Spalwizski; zaściankami: Buszne, Jozeliszki, Berżynie, Sznurkiszki, Ruszne, Warkoniszki, Karoliszki; wsiami: Gajuny, Siemieniszki, Łauzedyszki, Neciuny, Lepolaty; zaściankami: Montwidyszki, Jakóbszki, Żardynie, Grauze, Sztrasze, Azubale, Leknagale, Sabuliszki, Kojaliszki, Bajzaryszki, Grundeliszki, Lepśala, Medynela; wsiami: Jodziany, Winkszniple, Poberże; zaściankami: Roktyne, Tomaszuny, Zapale, Miniszki, Juchniszki, Żdaniszki, wsiami: Mażutyszki, Hubiszki; zaściankami: Migdaliszki, Grauze, Swirgieliszki, Żyrgieliszki, Pakiburyszki, Marmakiszki, Palendyszki, Czygi, Putyszki; wsiami: Swirplenys, Sztakiry, Szempieliszki, Skoreiszki; zaściankami: Słizele, Kwiryszki, Podmuryzki, Murynie, Polandyszki, Rudeny, Urbaniszki, Benaszki, Paszkiewicziszki, Pastaszki; wsiami: Krykscie, Milejsze, Mickuny, Wojtkuny, Juszkany, Hejdziuny, Dworzyszki, Nastopiszki, Berżyne, Bartosizski; wsia Zastawce; zaściankami: Geniszki, Bortosizski i Ute-

сумму наименьшей стоимости ея. Не мало важно и то въ моемъ предположеніи, при теперешнемъ усилившемся съ каждымъ днемъ безденежіи, что къ осуществленію его можно приступить немедленно по заготовленіи билетовъ, начиная выдачу таковыхъ отдѣльно подѣлимыми даже разнѣхъ губерній по мѣрѣ приведенія въ извѣстность цѣности таковыхъ. — Несмотря на всѣ преимущества поземельной ренты надъ благородными металлами въ примѣненіи ея къ обезпеченію денежныхъ знаковъ, нельзя однако требовать, чтобы металлическіе знаки были совсѣмъ изъяты изъ обращенія. Мы, напротивъ того, думаемъ, что тогда даже, когда со временемъ денежная единица будетъ основана прямо на поземельной рентѣ, въ чемъ мы убѣждены, — благородные металлы всегда будутъ необходимы въ обращеніи, какъ знаки разнѣны, по относительной цѣности содержимаго ими металла къ новой денежной единицѣ. Пока однакожъ рентная денежная единица не опредѣлится самой жизнью и не войдетъ въ общее употребленіе между цивилизованными народами, для чего еще потребуются десятилетия, — намъ нужна звонкая монета и для сношеній съ другими народами, а для этой цѣли у насъ хватитъ золота, котораго добывается ежегодно въ весьма достаточномъ количествѣ, такъ что правительству можетъ держатъ постоянно значительный запасъ его.

Не касаясь теперешней денежной единицы, мы только ставимъ рентные билеты при введеніи ихъ въ равной параллели съ теперешнею цѣнностью таковой, какъ благородный металлъ собственно, что читатель можетъ видѣть изъ вышеизложенной надписи для ipotечныхъ билетовъ, гдѣ значится: „Билетъ принимается на равнѣ съ такимъ то количествомъ монеты, такого то вѣсу, качества и пр.“ мы даже находимъ пужнымъ выпускать по мѣрѣ надобности, кромѣ ipotечныхъ билетовъ, и билеты разнѣны, достоинствомъ отъ 1 до 10 руб. еполнѣ обезпеченные звонкой монетой изъ наличнаго государственнаго фонда, по которымъ дѣйствительно выдавали бы предѣлительную звонкую монету. Эти послѣдніе билеты которые впрочемъ нужно выпускать въ ограниченномъ количествѣ, ставясь между звонкой монетой и рентными билетами, поставятъ тѣ и другіе на первое время въ совершенный уровень между собою, и лишь при такихъ условіяхъ мы, по указанію самой жизни достигнемъ постепенно водворенія рентной прочной, вмѣсто металлической шаткой денежной единицы; рѣзкіе и своеобразные переходы здѣсь не возможны.

Отъ души желаю бы я изложить здѣсь съ подробностями предполагаемаго учрежденія, который весьма важны въ этомъ дѣлѣ, гдѣ даже при круговомъ рудательствѣ не такъ легко можетъ быть достигнуто точное опредѣленіе дѣй-

ствительной цѣности имущества и правильный взносъ процентовъ, и я лишь себя надеждой, что публика найдетъ придуманныя мною для этого мѣры практичными, немногочисленными и удобоисполнимыми, но не могу рѣшиться еще на это теперь, пока публика не опитъ сперва основаній моего предположенія, который понятию не были еще опитны литературой нашей, и были замѣтнованы не только по частямъ, но находились даже услуживые незнакомцы, принявшие на себя трудъ исковеркать мою идею, при явномъ непониманіи цѣликомъ, предложивъ выпускъ казною денежныхъ знаковъ, обезпеченныхъ какъ то частнымъ и казеннымъ имуществомъ, и пр.; довольно будетъ пока и этого краткаго очерка для тѣхъ, которые пожелаютъ меня понимать.

Въ заключеніе заявляю, что не желая быть учредителемъ, ни найчикомъ въ предлагаемомъ мною учрежденіи, я однакожъ готовъ трудиться не только надъ разработкою, но и надъ осуществленіемъ его, не смотря на всѣ препятствія и можетъ быть даже противодѣйствія со стороны извлекающихъ личныя выгоды изъ настоящаго положенія нашего хозяйства, или мечтающихъ еще понинѣ объ учрежденіи земскихъ банковъ. Мнѣ это не такъ страшно, какъ равнодушіе къ общественнымъ интересамъ, которымъ провинуты всѣ слои нашего общества, начиная съ особъ, которая на просьбу вашу — высказать свое частное, личное мнѣніе, какъ русскій, какъ человѣкъ, наконецъ отвѣчаютъ вамъ официально, что оно относится не къ изъ, а къ такому-то другому вѣдомству, — и до самаго низу, не говоря уже о тѣхъ, которые не только думаютъ, но и высказываютъ вамъ, что „идея ваша, кажется, хороша, но отчего же она непріятна въ другихъ государствахъ?“ Меня даже и то не можетъ утѣшать, что другіе наговорили мнѣ комплиментовъ или сообщили таковыя писемныя, не размѣрившія напечатать ихъ писемъ. Вслѣдствіе этого а прошу всѣхъ и каждого, кому этотъ жизненный вопросъ близокъ къ сердцу, напечатать свои мнѣнія о моемъ предположеніи въ тѣхъ изъ нашихъ периодическихъ изданій, которые дѣйствуютъ нелицембно, такъ какъ другіе не примутъ, что уже испытано мною, или написать мнѣ частнымъ образомъ по нижеуказанному адресу (*) свои мнѣнія, и позволять мнѣ ссылаться на нихъ гласно. Не забудьте, что при теперешнемъ положеніи каждый день, каждый часъ дорогъ, а работы еще много впереди.

Леона Геллеръ.

(*) Мы полагаемъ, что 4% можетъ служить регуляторомъ для установленія по ней общаго процента (Le taux) и какъ посредственный способъ противъ равнившейся страсти къ лихвѣ.

(*) 2-я линія Васил. Острова домъ N 3.

лишки, Скоричинки, застѣйки: Слизеле, Квирышки, Подмурьши, Мурине, Полидышки, Рудены, Урбаньши, Бенасишки, Паскевичишки, Пусташки, деревнями: Криксце, Милейшо, Мицкуны, Войтканы, Юшканы, Гейдоны, Дворяшки, Настопишки, Бержине, Бартошишки, деревнею Заставце, застѣйки: Генишки, Бортосишки и Утелишки, и б) той же губернии и того же уезда имѣние Соломбейцъ съ принадлежащими къ оному фольварками, застѣиками и деревнями, какъ то: фольварками: Соломбейцъ, Медынишки, Туйты, Урелишки, Цилишки, Бенедиктовъ, Мартиниуш, Шмарagdовъ, Ясукишки, Эйгердышки, Марисиновъ, Глауделе, Рутскъ, деревнями: Спесъ-Меа, Бокшаны, Жиле, Гумбеле, Стубуры, Жемайте, Жекишки, Беринишки, застѣиками: Шлакишки, Окмяны, Медыне, Бесуснары, деревнями: Туйты, Пилке, Полене, Клинге, Чипены, Ремейки, застѣиками: Урелишки, Поддае, Гайшки, деревнями: Романга, Купры, Шалыне, Боже, Галваки, Кадары, застѣиками: Войдагине, Вилейшишки, Шиласъ, Чижинки, Петрукишки, Сауце, Шлагеринки, Пруделис, Варышки, Грубишки, Юдуце, Шлагеринки, деревнями: Свиле, Новоседе, Зызаны, Жадейки, Монтвиды, Меганы, Гирейки, Ейнары, застѣиками: Кодышки, Окмяна, Янушишки, Ажубаласъ, а также съ принадлежащими къ оному имѣниямъ землями, лѣсами, сѣнокосами, угодьями, корчмами, мельницами, рѣками, озерами и всеми обозначенными безъ малѣйшаго исключенія. Всего въ этихъ двухъ смежныхъ между собою имѣнияхъ числится 72868 десятинъ земли и по 10-й ревизии 6549 временно-обязанныхъ крестьянъ и 109 временно-обязанныхъ же дворовыхъ людей. 2) Имѣния сии, при жизни учредителя, графа Ивана Михайлова Тышкевича, остаются въ его владѣнии, съ тѣми правами, какія закономъ о заповѣдныхъ имѣнияхъ предоставлены владѣльцамъ оныхъ. За тѣмъ послѣ кончины учредителя заповѣдное имѣние, съ принадлежностями, поступаетъ во владѣние племянника его, графа Михаила Осипова Тышкевича и его потомства съ правомъ наследства, переходящимъ единственно въ мужескій полъ, съ устраненіемъ отъ права наследования лицъ женскаго пола, такъ что послѣ кончины графа Михаила Тышкевича имѣние переходитъ къ старшему сыну его, графу Юсифу Михайлову Тышкевичу и къ наследникамъ его мужескаго пола по прямой нисходящей линіи, а если бы наследниковъ мужескаго пола по немъ не осталось, въ такомъ случаѣ къ родному брату его графу Ивану Михайлову Тышкевичу и наследникамъ его. Въ такомъ же порядкѣ наследования имѣние сие переходитъ ко всемъ сыновьямъ графа Михаила Осипова Тышкевича и наследникамъ его въ мужескомъ полѣ до совершеннаго прекращенія нисходящаго потомства. Если наследниковъ мужескаго пола, происходящихъ отъ графа Михаила Осипова Тышкевича, по прямой линіи, не останется, то имѣние переходитъ къ родному брату его, графу Ивану Осипову Тышкевичу, а въ случаѣ, если послѣ него не будетъ наследниковъ по прямой линіи мужескаго пола, то къ третьему брату Осипу Осипову Тышкевичу и наследникамъ его мужескаго пола. Если же послѣ трехъ братьевъ Михаила, Ивана и Осипа Тышкевичей наследниковъ мужескаго пола не останется, то имѣние переходитъ къ наследникамъ мужескаго пола, происходящимъ отъ роднаго брата просителя, графа Бенедикта Михайлова Тышкевича по прямой линіи; послѣ нихъ къ наследникамъ двоюроднаго брата просителя, графа Константина Плева Тышкевича, а за неимѣніемъ и послѣ него наследниковъ мужескаго пола, по прямой линіи, къ наследникамъ мужескаго пола по прямой линіи отъ другаго двоюроднаго брата просителя, графа Осипа Деметривича Тышкевича, а послѣ таковыхъ, къ наследникамъ двоюроднаго дяди просителя, графа Генриха Юрьевича Тышкевича. Если же наследниковъ мужескаго пола по прямой линіи не останется, то заповѣдныя имѣнія переходятъ во владѣніе ближайшихъ по закону наследниковъ въ боковыхъ линіяхъ, но не иначе какъ на одно лицо старшаго сына или брата, съ устраненіемъ изъ всякой линіи лицъ женскаго пола, такъ, чтобы имѣнія сии оставались всегда во владѣніи мужескаго пола рода графовъ Тышкевичей. 3) Въ случаѣ если фамилія графовъ Тышкевичей мужескаго пола совершенно прекратится и по сему заповѣдныя имѣнія сии на общихъ правахъ наследства перейдутъ уже изъ женскаго колѣна къ лицу, не носящему фамиліи Тышкевичей, то должно быть испрашиваемо особое Высочайшее соизволеніе на принятіе владѣльцемъ имѣній этой фамиліи. 4) Заповѣдное имѣние Биржанское, переходящее по смерти учредителя, отъ одного владѣльца къ другому, не можетъ быть отчуждаемо какимъ бы то ни было образомъ. Но сие не ограничивается дарованіемъ вышедшимъ изъ крѣпостной зависимости крестьянамъ, положеніемъ 19 февраля 1861 г., право выкупа усадьбы отъ собственности и приобрѣтенія въ собственность, съ согласія помѣщика, полевыхъ земель и угодій, состоящихъ въ ихъ пользованіи, какъ съ содѣйствіемъ, такъ и безъ содѣйствія правительства, а равно право на полученіе сихъ земель въ даръ отъ помѣщика. Во всѣхъ сихъ случаяхъ владѣлецъ заповѣднаго Биржанскаго имѣнія обязанъ внести въ государственный банкъ, или другое правительствомъ учрежденное или покровительствуемое кредитное установленіе всю полученную имъ за уступленія крестьянамъ усадьбы и полевыхъ земель сумму и вообще руководствоваться правилами, постановленными на сей предметъ въ утвержденномъ Намъ и 4 июля 1861 г. мѣстнѣмъ государственнымъ советомъ. 5) Въ составъ заповѣднаго имѣнія входятъ библиотечка и собраніе масляныхъ картинъ и другихъ драгоценныхъ предметовъ по описанію, представленнымъ отъ просителя. 6) На владѣльца заповѣднаго имѣнія, послѣ кончины учредителя, возлагаются слѣдующія обязанности: а) сохранить въ цѣлости и не допускать до истребленія или продажи лѣса, къ заповѣднымъ имѣніямъ принадлежащаго, и употребить оныя только на общія надобности имѣнія; б) сложить со счетовъ, послѣ смерти просителя, всѣ вообще реманенты и долги, числящіеся на крестьянскихъ, какъ въ наличныхъ деньгахъ, такъ и повинностяхъ; в) учредить въ имѣніи Биржахъ госпиталь и богадѣльню, какъ для пользованія больныхъ бѣдныхъ крестьянъ, такъ равно и для призрѣнія престарѣлыхъ, калѣкъ и нищихъ заповѣднаго имѣнія, на тридцать лицъ безъ различія пола и для удобнаго ихъ помѣщенія выстроить каменный домъ издержками владѣльца, и независимо отъ того внести въ государственный банкъ, или другое правительствомъ учрежденное или покровительствуемое кредитное установленіе, въ неприкосновенный капиталъ, сумму тридцать тысячъ рублей серебромъ, или обратитъ сию сумму въ государственныя облигаціи и изъ процентовъ отъ сей суммы содержать госпиталь и богадѣльню въ надлежащемъ порядкѣ, сколько можно съ действительной помощью и поощреніемъ для всѣхъ калѣкъ, бѣдныхъ и нищихъ; г) всѣмъ служителямъ изъ крестьянъ, состоящимъ собственно при учредителѣ, уплачивать пожизненно получаемое ими нынѣ жалованье и давать имъ въ имѣніи для жительства помѣщеніе безъ всякаго за то съ ихъ стороны платежа. 7) Права вдовъ и дѣтей владѣльцевъ заповѣднаго имѣнія опредѣляются согласно статьямъ 1069, 1211, 1212 и 1213 законовъ

гражданскихъ (свод. зак. 1857 г. т. X ч. I.). Правительствующій сенатъ къ исполненію сего не оставитъ сдѣлать надлежащее распоряженіе. На подлинномъ собственною ЕГО ИМПЕРАТОРСКОГО ВЕЛИЧЕСТВА рукою написано: **АЛЕКСАНДРЪ.** Въ Царскомъ Селѣ, 29-го мая 1862 г. — Высочайшимъ приказомъ по министерству внутреннихъ дѣлъ, 22 іюля, уволенъ въ отпускъ за границу: Слонимскій уѣздный предводитель дворянства, въ авансъ камеръ юнкера, надворный советникъ ВОЛЛОВИЧЪ, на 4 мѣсяца. — Штатъ Ковенской городской больницы, вѣдомства приказа общественаго призрѣнія, на 100 кроватей, утвержденъ г. министромъ внутреннихъ дѣлъ, 20 іюля 1862 г.

Содержаніе въ Число годъ. Вѣстг.	Содержаніе въ	
	лицъ. Одному.	Вѣстг.
Смотритель	1	300
ему столовыхъ	100	400
квартира въ зданіи заведенія		
Старшій врачъ	1	300
ему столовыхъ	100	500
квартирныхъ	100	
Младшій врачъ	1	250
ему столовыхъ	75	400
квартирныхъ	75	
Писмоводитель конторы и совѣта больницы (онъ же и бухгалтеръ)	1	250
ему на наемъ пищи и на канцелярскіе расходы		150
Фельдшеръ		
Старшій	1	100
Младшій	2	80
Кастелянша	1	100
Сестры милосердія	4	400
Двумъ священникамъ, одному римско-католическаго, а другому православнаго исповѣданія за исправленіе духовныхъ требъ	100	200
На наемъ прислуги		800
Итого		3,460

Примѣчанія. 1) Назначенныя по штату нѣкоторымъ лицамъ квартирные деньги производятся только въ такомъ случаѣ, если лица эти не будутъ пользоваться квартирами отъ заведенія. 2) Определеніе числа служителей и служительницъ, назначеніе имъ жалованья, изъ опредѣленной по штату суммы, и распределеніе между ними обязанностей, на основаніи 37 и 38 §§ уст. лѣч. зав., зависить отъ усмотрѣнія мѣстнаго начальства. — **Отъ государственнаго банка.** Правленіе государственнаго банка назначило проценты съ 3-го августа 1862 года по учету векселей и по ссудамъ подъ залогъ товаровъ и процентныхъ бумагъ по расчету 5½% со ста въ годъ. За управляющаго **Е. Ламанскій.** ПОСТАНОВЛЕНІЯ МІНСКАГО ГУБ. ПО КРЕСТЬЯНСКИМЪ ДѢЛАМЪ ПРИСУТСТВІЯ. (Продолженіе N. 60).

3 Марта. О доставленіи свѣдѣній о сельскихъ школахъ. Вслѣдствіе предписанія г. министра внутреннихъ дѣлъ, отъ 10 февраля за N. 8 объ училищахъ, сообщена гг. мировымъ посредникамъ конія формы, по коей свѣдѣнія объ училищахъ должны быть доставляемы, равно поручено, какъ о скорѣйшемъ доставленіи таковыхъ свѣдѣній, такъ равно и о предложеніи сельскимъ обществамъ, чтобы они старались учреждать училища для пользы ихъ же дѣтей и чтобы о такихъ предложеніяхъ своихъ входили съ ходатайствомъ по порядку. О неисправности крестьянъ по отправленію повинностей въ тѣхъ мѣстностяхъ, гдѣ грамоты уже введены. Вслѣдствіе предписанія г. министра внутреннихъ дѣлъ, отъ 6 февраля N. 6, сообщено гг. мировымъ посредникамъ съ тѣмъ, чтобы строго наблюдали за точнымъ исполненіемъ крестьянами слѣдующихъ съ нихъ повинностей и о всѣхъ случаяхъ, когда крестьяне, гдѣ грамоты введены, окажутся неисправными въ отбываніи повинностей, доносили губернскому присутствію съ объясненіемъ причинъ сей неисправности и о принятыхъ для прекращенія того мѣрахъ. По вопросу одного изъ мировыхъ посредниковъ, вправдѣ ли онъ исполнять требованія землевладѣльца, на счетъ высканія за отпускъ крестьянамъ на отопленіе и на постройку лѣса ссыла зерноваго хлѣба?—сообщено, что на основаніи 6 пун. 25 ст. Мѣст. Положенія, до введенія уставныхъ грамотъ слѣдуетъ помѣщикамъ отпускать лѣса на топливо, а крестьянамъ вносить положенное по прежнему вознагражденіе оному; по введеніи же уставныхъ грамотъ, если будетъ споръ, слѣдуетъ руководствоваться 2 и 3 пун. той же 25 ст. Мѣст. Положенія. По вопросу одного изъ мировыхъ посредниковъ, можно ли согласится на предложеніе одного изъ становыхъ приставовъ, чтобы вмѣсто даванія ему для развѣздовъ лошадей, каждая волость платила на содержаніе собственныхъ его лошадей по 20 рублей—сообщено, что таковой проектъ сколько бы былъ для становаго пристава выгоденъ, выходитъ изъ круга такихъ денежныхъ сборовъ, которые по закону могутъ быть допущены. По вопросу одного изъ мировыхъ посредниковъ, можетъ ли быть допущено по домогательству землевладѣльца разграниченіе сѣнокосныхъ надѣловъ крестьянъ—сообщено, что обязательное разграниченіе можетъ быть требовано только по истеченіи двухъ-лѣтняго срока, назначеннаго на первоначальное утвержденіе надѣла, срокъ же утвержденія надѣла назначается двугодичный со дня обнародованія Положенія (ст. 28 Мѣст. Полож.), потому въ настоящее время безъ согласія крестьянъ замѣнъ сѣнокосныхъ земель допущены быть не можетъ. По вопросу одного изъ землевладѣльцевъ, имѣетъ ли право дворовой человѣкъ на полученіе полевого надѣла на равнѣ съ прочими крестьянами, который, хотя дѣйствительно владѣлъ таковымъ до указа 2 марта 1858 г., но послѣ самовольной отлучки лишился надѣла, и по смыслу примѣчанія къ 7 ст. правилъ объ устройствѣ дворовыхъ людей, если онъ, владѣлецъ, не предвидитъ надобности входить въ добровольныя соглашенія объ отводѣ надѣла земли, могутъ ли отъ него требовать насильственно?—объявлено, что о разрѣшеніи вступать въ добровольныя соглашенія онъ обратиться не въ губернское присутствіе, а къ мировому посреднику и что таковой проектъ сколько бы былъ для становаго пристава выгоденъ, выходитъ изъ круга такихъ денежныхъ сборовъ, которые по закону могутъ быть допущены. По вопросу одного изъ мировыхъ посредниковъ, какой именно день считать окончательнымъ срокомъ, давая представленія помѣщикамъ уставныхъ грамотъ—сообщено всемъ гг. посредникамъ, что Высочайшее положеніе о крестьянахъ получено въ городѣ Минскѣ 8 марта 1861 года.

liszki и b) въ тѣй самой губерніи и въ томъ самомъ повѣіе добра Соломбейцъ зъ należąciami doń folwarkami, wsiami i zaściankami, jako to: folwarkami: Solumbiejc, Medyniszki, Tuity, Ureliszki, Cypiszki, Benedyktów, Martyszuny, Szmaragdów, Jaskusizki, Ejgerdyzski, Marysinów, Glau-dele, Rutski; wsiami: Spes-Mea, Bokszany, Żyłe, Gumb-ele, Stubury, Żemajtele, Żekiszki, Berniuniszki; zaściankami: Szlakiszki, Okmiany, Medynie, Besusnary; wsiami: Tuity, Ureliszki, Polepie, Klinge, Czypeny, Romejki; zaściankami: Pliekiszki, Podgaje, Gajszki; wsiami: Romagajce, Kupry, Szalnie, Boże, Halwaki, Kadary; zaściankami: Wojdaginie, Wilejszyski, Szylas, Czyżyski, Petruszki, Saucie, Szlagieryski, Prudelis, Waryszki, Hrubiszki, Jodupie, Szlagieryski; wsiami: Świle, Nowosiedzie, Zy-zany, Żadejki, Montwidy, Megany, Hirstejki, Ejnary; zaściankami: Kodyszki, Okmiana, Januszyski, Ażubalas, takōż zъ należąciami do oboichъ dōbrъ ziemiemi, lasami, łąkami, przynależnościami, karczmami, młynami, rzekami, jeziorami, i ze wszystkimi zapasami bezъ żadnego wyjątku. Na ogół w tychъ dwóchъ nawzajemъ sobie przyległychъ do-brachъ liczy się 72,868 dziesięcinъ ziemi i według 10-ćj rewizji 6,549 czasowo-obowiązanychъ włościan i 109 też czasowo-obowiązanychъ ludzi dworskich. 2) Dobra te zъ życia fundatora hrabiego Jana syna Michała Tyszkiewicza, pozostają w jego posiadaniu, na tychъ prawachъ, jakie są nadane prawemъ o dobrachъ ordynackichъ ichъ posiadaczomъ. Następnie po zejściu fundatora, ordynacja, zъ przynależytościami, przechodzi w posiadanie jego synowca, hrabiego Michała syna Józefa Tyszkiewicza i jego potomkówъ zъ prawemъ spadku, służącemъ jedynie dla poci męzkiej, zъ wyłączeniemъ od prawa dziedziczenia osóbъ poci żeńskiej, takъ, że po zejściu hrabiego Michała Tyszkiewicza dobra prze-chodzą do starszego jego syna hrabiego Józefa syna Mi-chala Tyszkiewicza i do jego spadkobiercówъ poci męzkiej w prostej lini zstępnej, jeżeli zaś po nimъ następcówъ poci męzkiej nie zostało, w takimъ razie na jego rodzonnego brata, hrabiego Jana syna Michała Tyszkiewicza i jego na-stępcówъ. W takiejże samej kolei dziedziczenia dobra te przechodzą do wszystkichъ synówъ hrabiego Michała syna Józefa Tyszkiewicza i jego następcówъ poci męzkiej aż do zupełnego wygaśnięcia następcówъ w lini zstępnej. Jeżeli następcówъ poci męzkiej w prostej lini od hrabiego Michała syna Józefa Tyszkiewicza pochodzącychъ, nie bę-dzie, tedy dobra spadają na rodzonnego jego brata, hrabiego Jana syna Józefa Tyszkiewicza, a w razie, gdy po nimъ nie będzie następcówъ w lini prostej poci męzkiej, na trze-ciego brata Józefa syna Józefa Tyszkiewicza i jego następcówъ poci męzkiej. Jeżeli zaś, po trzechъ braciachъ Michale, Janie i Józefie Tyszkiewiczachъ nie pozostanie następcówъ poci męzkiej, dobra te przechodzą do następcówъ poci męzkiej, pochodzącychъ od rodzonnego brata prosiącego hrabiego Benedykta syna Michała Tyszkiewicza w lini prostej; po nichъ do następcówъ stryjczennego brata prosią-czego, hrabiego Konstantego syna Piusa Tyszkiewicza, w braku zaś i po nimъ następcówъ w prostej lini poci męzkiej,—do następcówъ poci męzkiej w lini prostej, pochodzą-cychъ od stryjczennego brata prosiącego, hrabiego Józefa syna Demecjusza Tyszkiewicza, a po nichъ,—do następ-cówъ stryjczennego stryja prosiącego, hrabiego Henryka syna Jerzego Tyszkiewicza. Jeśli zaś następcówъ w lini prostej poci męzkiej nie pozostanie, tedy ordynacja prze-chodzi w posiadanie najbliższychъ według prawa następcówъ w liniachъ bocznychъ, ale nie inaczej jakъ na rzeczъ starszego syna albo brata, zъ wyłączeniemъ zъ każdej lini osóbъ poci żeńskiej, takъ, aby te dobra zawsze pozostawały w posia-daniu męzkiej poci rodu hrabiówъ Tyszkiewiczówъ. 3) Na wypadekъ jeśli ródъ hrabiówъ Tyszkiewiczówъ poci męzkiej zupełnie wygaśnie, a stądъ ordynacja według ogólnychъ prze-pisówъ o spadkobierstwie przejdzie zъ lini po kądzieli do oso-by, która nie nosi nazwy Tyszkiewiczówъ, w takimъ razie należy prosić o Najwyższe zezwolenie na przyjęcie przez posiadacza dōbrъ imienia tego rodu. 4) Ordynacja Birań-ska, przechodząc, po śmierci fundatora, od jednego po-siadacza w ręce drugiego, w żadenъ sposóbъ nie może być alienowana. Przezъ to jednakъ wcale się nie ogranicza na-dane włościanomъ uwolnionymъ zъ poddańczej zależności, Ustawą 19 lutego 1861 r., prawo do wykupu siedzibnej posiadłości i nabycia na własność, zъ zgodą dziedzica, gruntówъ rolnychъ i przynależności wъ ichъ użytkowaniu będącychъ jakъ za współdziałaniemъ takъ też i bezъ współdziałania rządu, ani też prawo na otrzymanie tej ziemi w darze od obywatela. 2We wszystkichъ tychъ razachъ posia-dacz Birańskiej ordynacji obowiązany jest do banku pań-stwa, albo li też do jakiej innej przez rządъ ustanowionej lub przezeń protegowanej kredytowej instytucji, wniesić całkowitą sumę, jaką onъ otrzyma za ustapenie włościa-nomъ siedziby i grunta rolne i w ogóle trzymać się usta-nowionychъ o tymъ przedmiocie przepisówъ, wъ potwierdzonej przez NAS 4-go lipca 1861 r. zdanii rady państwa. 5) Do składu dōbrъ ordynackichъ wchodzi biblioteka i kolekcja olejnychъ rycin i innychъ kosztowności według spisu poda-nego przez prosiącego. 6) Na posiadacza dōbrъ ordyna-ckichъ, po zejściu fundatora wkładają się następne obowia-zki: a) zachować w całości lasy należące do ordynacji, nie dozwalać ichъ wyniszczać albo przedawać i używać ichъ tylko na ogólne dōbrъ potrzeby; b) wymazać zъ rachunku po śmierci prosiącego, wszystkie w ogóle remanenta i długi, jakie się liczą na włościanachъ, bądź w gotówce, bądź w powinnościachъ; c) urządzić w dobrachъ Birański szpital i ochronę dla udzielania lekarskiej pomocy biednymъ włościanomъ, jako też i dla przytulku starcówъ, kalek i ubogichъ dōbrъ ordynackichъ, na trzydziści osóbъ, bezъ różnicy poci, i dla wygodnej lokaty zbudować kosztemъ posiadacza ka-mienicę, a niezależnie od tego w banku państwa albo li też w jakiej innej przez rządъ ustanowionej lub przezeń protegowanej kredytowej instytucji złożyć nietykalny ka-pitał trzydziści tysięcy rubli srebremъ wynoszący, albo takową sumę zamienić na skarbowe obligacje i zъ pro-centówъ od tej sumy utrzymywać szpital i ochronę w przyzwoitymъ stanie, o ile można zъ prawdziwą pomocą i opieką dla wszystkichъ kalek, biednychъ i ubogichъ; d) wszy-stkimъ służącymъ zъ włościan, którzy się właściwie znajdują przy fundatorze, wypłacać dożywotnią obecnie przez nichъ pobieraną pensję i dawać imъ na mieszkanie lokal w do-brachъ bezъ żadnego wcale zъ ichъ strony za to wynagrodzenia. 7) Prawa wdowomъ i dzieciomъ posiadaczówъ dōbrъ ordyna-ckichъ służące, są określone zgodnie zъ artykułami 1069, 1211, 1212 i 1213 prawъ cywilnychъ (zb. pr. 1857 r. tomъ X cz. 1). Rządzący senatъ dla wykonania tego nie omieszcza jakъ się należy rozporządzić.

Na oryginalne własną JEGO CESARSKIEJ MOŚCI ręką napisano: **ALEKSANDER.** W Carskiem Siole, 29 maja 1862 r.

— Przez Najwyższy rozkazъ w ministerjumъ spraw wewnętrznychъ, d. 22 lipca uwolniony został na urlopъ za granicę: Słonimski mar-szałekъ powiatowy, w godności kamer-juntra, radca dworu WOLLO-WICZ, na 4 miesiące. — Etatъ kowieńskiego miejskiego szpitala należącemu do wiedzy Urzędu powszechnęj opieki, na 100 łōżekъ, utwier-dzony przezъ p. ministra spraw wewnętrznychъ, 20 lipca 1862 roku.

Dozorca	Utrzymanie się roczne.	
	Liczba osób.	Dla jednej osoby.
dla niego na stół	1	300
— mieszkanie w gmachu zakładu.		100
Starszy lekarz	1	300
dla niego stół		100
— mieszkanie		100
Młodszy lekarz	1	250
dla niego na stół		75
— mieszkanie		75
Pisarz sądowy kantory i rady szpitalnej (onъ jest i buchhalteremъ)	1	250
dla niego na najęcie kan-celisty i na kancelaryjne wydatki		150
Felczerowie:		
Starszy	1	100
Młodszy	2	80
Dozoreczni	1	100
Siostry miłosierdzia	4	100
Dla dwóchъ księży, jedno-go rzymsko-katolickiego wyznania, a drugiego prawosławnego, za wy-pelnianie obrządkówъ re-ligijnychъ		100
Na najęcie sługъ		800
w ogółe		3460

Uwagi: 1) Przeznaczone według etatu dla niektórychъ osóbъ pieniądze na mieszkanie, dają się tylko w takimъ razie, jeśli te osoby nie będą miały mieszkań w zakła-dzie. 2) Określenie liczby służącychъ objęga poci, wyznacze-nie imъ pensji, zъ summy według etatu na ten celъ przeznaczonej i wskazywanie każdemu zъ nichъ szczególnychъ obowia-zkówъ na zasadzie 37 i 38 §§ ust. lek. zakł., będzie zależało odъ widokówъ miejscowej zwierzchności. — Od Banku Państwa. Zarządъ banku państwa naznaczyłъ procenta odъ 3 sierpnia za wymianę weksli i za pożyczki pod zastawъ towarówъ i papierówъ procentowychъ, według rachunku po 5½% odъ sta na rokъ. Za zarządzającego **E. Łamański.**

POSTANOWIENIA MІNSKIEGO GUBERNJALNEGO DO SPRAWъ WŁOŚCIAŃSKICHъ URZĘDU. (D. c. ob. N. 60).

3 marca. O dostarczaniu wiadomości o szkołachъ wiejskichъ. W skutekъ zalecenia p. ministra spraw wewnętrznychъ zъ d. 10 lutego pod N. 8 o szkołachъ, zakomunikowana została pp. pośrednikomъ pojedynczymъ kopia formy, w jakiej mają być dostarczane wiadomości o szkołachъ, równie też zalecono przesyłać te wiadomości w jak najprędzszymъ czasie i przelożyć wiejskimъ gromadomъ, aby się starały zakładać szkoły dla pożytku własnychъ dzieci i żeby zrobie-wszy zamyśl, starali się o uskutecznienie porządkiemъ usta-nowionymъ. — O nieakuratności włościan w odbywaniu powinności w majątkachъ, gdzie listy nadawcze jużъ wprowadzone zosta-ły. W skutekъ zalecenia p. ministra spraw wewnętrznychъ zъ d. 6 lutego pod N. 6, zakomunikowano pp. pośrednikomъ pojedynczymъ, ażeby ściśle czuwali nad akuratnemъ odby-waniemъ przezъ włościan należnychъ odъ nichъ powinności, i a-żeby o wszystkichъ wypadkachъ, gdy włościanie po propwa-dzeniu listówъ nadawczychъ okazały się nieakuratnymi w o-dbywaniu powinności, donosili Urzędowi Gubernjalnemu, objaśniającъ przyczyny tej nieakuratności i uwiadamiającъ zarazemъ o środkachъ przedsięwziętychъ dla zapobieżenia temu. Na zapytanie jednego zъ pośrednikówъ pojedynczychъ, czy ma prawo czynić zadosć żądaniomъ dziedzica co do ściągania daniny zboża w ziarnie za wydawanie włościa-nomъ drzewa na opał i na budowę? — zakomunikowano, że w myślъ 6 punktu 25 art. Ust. miejsc. aż do wprowadze-nia listówъ nadawczychъ, obywatele powinni dawać włościa-nomъ drzewo na opał, a włościanie składać ustanowione uprzednio wynagrodzenie w owsie, po wprowadzeniu zaś li-stu nadawczego, jeżeli wyniknie spórъ, za wskazówkę w ta-kimъ razie mają służyć 2 i 3-ci punkty tegożъ 25 art. ustawy miejscowej. 6 marca. Na zapytanie jednego zъ pośrednikówъ poje-dynczychъ, czy można się zgodzić na wniosekъ jednego zъ asessorówъ ucząstkowychъ, ażeby zamiastъ dawania koni dla rozjazdówъ, każda gmina płaciła mu na utrzymanie własnychъ jego koni po 20 rubli — zakomunikowano, że projektъ ten, jakkolwiek dla ucząstkowego assessora mógłby być bardzo dogodny, wychodzi po za obrębъ prawnie dozwol-onychъ poborówъ pieniężnychъ. Na zapytanie jednego zъ pośrednikówъ pojedynczychъ, czy może być dopuszczone na domaganie się dziedzica roz-graniczenie sianozętnychъ wydziałówъ włościańskichъ — za-komunikowano, że obowiązujące rozgraniczenie może być żądane tylko po upływie dwuletniego terminu, zakreślone-go na pierwsiakowe utwierdzenie nadziału; terminъ zaś na utwierdzenie nadziału, naznacza się dwuletni, od dnia o-głoszenia ustaw (art. 28 miejsc. ust.), dla tego więc w o-becnymъ czasie bezъ zgodzenia się włościan zamiana siano-zęci miejsca mieć nie może. 10 marca. Na zapytanie jednego zъ właścicieli ziem-skichъ, czy ma prawo do otrzymania wydziału rolnego na równi zъ innymiъ włościanami człowiekъ dworski, który cho-ciażъ rzeczywiście posiadał takowy do chwili nastania uka-zu dnia 2 marca 1858 r., lecz po samowolnemъ odejściu straciłъ nadział i w myślъ uwagi do art. 7 prawideł o urzą-dzeniu ludzi dworskichъ, jeżeli dziedzic nie przewiduje po-trzeby zawierania dobrowolnychъ umówъ o nadanie wydzia-łu gruntowego, czy mogą odъ niego wymagać tego przemo-cą? — objawiono, że po rozwiązaniu napotkanychъ wątpli-wości, winien się udać nie do Urzędu gubernjalnego, lecz do pośrednika pojedynczego, i że niniejsze jego zapytanie najuprzedniej i najściślej rozwiązać przytaczane przezeń 6 i 7 artykuły ustawy o ludziachъ dworskichъ; uwaga zaś do artykułu 7-go ścięga się tylko do umówъ dobrowolnychъ i samo przez się rozumie się, że takie zgodzenie się winno nastąpić nie tylko ze strony dziedziców, ale i ze strony lu-dzi dworskichъ. 17 marca. Na zapytanie jednego zъ pośrednikówъ poje-dynczychъ, jaki dzień mianowicie uważać należy za ter-minъ ostateczny dla złożenia przezъ obywateli listówъ nadaw-czychъ, — odpowiadano wszystkimъ pp. pośrednikomъ, że Najwyższa ustawa o włościanachъ, otrzymana została w Minску d. 8 marca 1861 r.

pobliża żadnej słabości; tak na przykład, oddalił od urzędu jenerałego prokuratora królewskiego w Palermo, za opuszczenie posady wśród okoliczności, w których czujność jego jest tak niezbędna; usunął też od obowiązku prefekta w Caltanissetta za to, że pozwolił Garibaldiemu stanąć w pałacu prefektury.

Mniemanie powszechne jest do tego stopnia przeciwnie Garibaldiemu, że nawet Sirtori, znany ze swej gwałtowności, a jeden z najdzielniejszych wodzów garibaldistowskich, który niedawno, nazywał gabinet Rattazzi klęską narodową, na posiedzeniu wieczornem izby poselskiej włoskiej dnia 9 sierpnia, oświadczył, że pochwała postępowanie rządu.

Hasło przyjęte przez stronnictwo działania Rzym lub śmierć! wywołało inne, powtarzane przez ludzi rozsądnych: Rzym lub anarchja. Rzeczywiście wycofanie wojsk francuzkich z Rzymu staje się coraz niezbędniejsze. Nie sądzimy, aby w dniu, w którym Rzym zostanie już stolicą półwyspu, Włochy uspokoiły się zupełnie, aby wszystkie burze umilkły; ale to pewna, że wielki powód do zawichrzeń zniknie i że reakcja straci najsilniejszą swoją podporę.

Jeżeli cesarz Napoleon pragnie ustalenia Włoch silnych i gotowych do uczestnictwa w wynikłościach, jakie sprawa wschodnia wywołać może, niech pospieszy z uprzątnieniem ogromnej zawady, jaką jest osadzenie Rzymu przez Francuzów. Gdyby bowiem wojna wybuchła, Włochy, szarpane domowemi rozterkami, nie tylko nie byłyby pomocnymi Francji, ale przeciwnie, te same rozterki zasiliłyby Austrię, która z tej strony nie miałaby najmniejszego powodu do obawy. Zapewne, uczucie własnej godności nie pozwoli Napoleonowi, w obec groźb Garibaldiego, zupełnie opuścić Rzymu; ale mógłby, podnosząc myśl wyrzeczoną na tegorocznych rozprawach senatu, przez księcia Napoleona, ograniczyć działanie wojska do opieki nad osobą papieża, i zabezpieczając mu posiadanie Watykanu i całej przestrzeni aż do morza, oddać Wiktoria-Emmanuelowi kraj z drugiej strony Tybru leżący, i w ten sposób, ułatwić przeniesienie stolicy włoskiej do Kwirinalu. Uspokoiłoby to tymczasem umysły, przytłumiałyby objawiające się spłazwodnictwo między wielkimi miastami włoskimi, jak Neapol, Florencia i Medjolan, które zazdroszczą Turynowi pierwszeństwa. Margrabia Pepoli wyjechał do Paryża i Londynu, dla działania w tym duchu; mniemanie powszechne we Francji sprzyja takiemu obrótowi rzeczy, mogącemu zbawiennie wpłynąć nawet na najporczywszych obrońców władzy świeckiej. Przejorniejsi między nimi widzą, że ostatec się ona nie może, że idzie tylko o zbliżenie lub oddalenie chwili jej ostatecznego upadku. Już i Franciszek II zwątpił o powrocie swym na tron i jak dzienniki donoszą, świeżo nabył w Węgrzech rozległe dobra ziemskie, w których, spodziewa się podzielić spokojniejsze życie, niż w ciągu krótkiego swojego panowania.

Przewidzieć trudno wypadku okólnika jenerała Durando i poselstwa margrabiego Pepoli, ale jeżeli nowy dziennik paryski la France przez wicehrabiego de la Guéronniere wydawany, ma tłómaczyć myśl cesarską, ustąpienie choć połowy Rzymu Włochom nie byłoby jeszcze tak blizkie. Zastanawiając się bowiem nad drogą, jaką cesarz w obecnych okolicznościach obrać powinien, pan de la Guéronniere mówi: „Jeżeli wolno wnosić, że pojednanie Włoch z Europą umacnia ich rząd w Medjolanie i zbliża do Wenecji, oddala go jednak od Rzymu. Co do Francji sam ogłos wyprawy Garibaldiego do państwa papieskiego obudził uczucie narodowe, zgodnie przez wszystkich przyjęte, że jeżeli dotąd pobyt w Rzymie nakazywany był Francuzom przez powinność, pozostanie nadal w wiecznym mieście nakazywane im jest przez troskliwość o cześć własną.

„A kiedy usposobienia bardziej pojednawcze przemogą w Turynie i Rzymie, wówczas Francja będzie mogła skłonić mocarstwa, do przyjęcia kongresu, na którym nie tylko Włochy otrzymają sankcję ostateczną swęj niepodległości, ale też uznana zostanie, że względu na najwyższe pobudki, konieczność zachowania papieżowi dziedzictwa posiadłości ziemskiej, dla ostonienia od wszelkich kolei ludzkich jego najwyższej władzy duchownej i swobody sumienia 20 milionów katolików.“

Nieidzie zatem, aby mniemanie pana de la Guéronniere, było ostatniem słowem cesarza, równie względem Piusa IX jak i jego następcy; ta wątpliwość wkrótce usunie musi, i cesarz przedźwój później ujrzy się zniewolonym stanowczo odpowiedzieć Wiktoria-Emmanuelowi, co nadal względem Rzymu postanowił.

Jeszcze niemyamy dzienników paryskich z dnia 15 sierpnia, nawet depesze telegraficzne ledwie jutro doniosą, co tego dnia zaszło? czy cesarz do ciała dyplomatycznego przemówił? czy wyraził jego miały prawdziwą polityczną doniosłość? czy może z powodu, że zamach Garibaldiego jeszcze niewziął stanowczego obrótu, wołał milczeć aż dopóki rzeczy niewyjaśni się w tej mierze. Niedługo zapewne przyjdzie na to czekać, lecz dotąd, ani własnej, ani czytelników naszych ciekawości zaspokoić nie możemy.

Paryż jest dziś bardzo skąpy na wiadomości. Wojna meksykańska, którą naród znosi ale jej nie pochwała, nie jest pożądanym dla dziennikarstwa przedmiotem roztrząsań. Podaje ono wprawdzie doniesienia o wypływających z Atlantyk posilkach, wymienia nazwę okrętów i półków na tę morską wyprawę przeznaczonych, lecz oszczędne jest w u-

wagach. Czuje dobrze, że porażka poniesiona pod Pueblą, powetowana być musi, lecz nie widzi żadnych korzyści, któreby mogły wynagrodzić ogromne poniesione nakłady. Wysłanie na tak dalekie zamorskie przedsięwzięcie 25,000 żołnierza, pociąga za sobą nierównie większe wydatki, niż użycie czterokrotnie liczniejszej siły zbrojnej, naprzyciąg w Turcji Europejskiej; tylko, że zwycięstwo lub klęska w Ameryce południowej, nie pociągną za sobą żadnych międzynarodowych powikłań, gdy przeciwnie, jeden wystrzał w Europie, mógłby zapalić wojnę, której i końca nikt przewidzieć nie potrafi.

Cesarz wrócił z Vichy pokrzepiony na zdrowiu, i dnia 13 sierpnia dał posłuchanie w Tuilleries, jenerał porucznikowi don José Gutierrez de la Concha margrabiemu Hawanny. Umieściliśmy depeszę telegraficzną, obejmującą odpowiedź cesarza na mowę nowego hiszpańskiego ambasadora. Czytelnicy może w niej znajdą przepowiednię ścisłego porozumienia Francji z Hiszpanją, której pomoc mogłaby stać się pod wielu względami pożyteczną dla widoków cesarza, w ogólnej polityce europejskiej. Już Hiszpanja może z innych pobudek, ale zawsze z powodu zamachu Garibaldiego, wysłała fregatę wojenną do rozporządzenia papieża, czyli raczej, dla czuwania na brzegach państwa kościelnego, by przeszkodzić wyładowaniu ochotników. Napoleon, nieomieszka zapewne wpłynąć na gabinet madrycki, aby nakoniec uznał królestwo włoskie; bo przy wzmocnieniu rodzinnych ogniw między Portugalją i Włochami, jest rzeczą najpożądaną, aby półwysp pirenejski wszedł do ligi ludów latyńskiego plemienia, która lubo dotąd nie jest żadnym traktatem poświęconą, ale istnieje i dojrzeć dla szczęścia cywilizowanego świata powinna.

Napoleon ma nowy powód żalu do Austrii. Już dziś nie podlega najmniejszej wątpliwości, że traktat handlowy francuzko-pruski, który miał rozciągnąć się i na cały związek celny niemiecki, został zwichnięty, w skutek zabiegów gabinetu wiedeńskiego. Bawaria i Württemberg stanowczo ten traktat odrzuciły; Saksonja i znaczna liczba księstw północno-niemieckich, wszystkie jego warunki przyjęły. Prusy nie użyczyły odruczenia królestw południowych za powód do zerwania umowy tak pracowicie prowadzonej, tak uroczystie przyznanej i tak świetnie przez króla Wilhelma nagrodzonej. Skoro więc państwo traktat handlowy w swęj mocy utrzyma, związek celny niemiecki ostać się nie może, chyba by Austria jeszcze dogodniejsze warunki dla Francji przedstawiła, nad te, jakie zapewnione zostały przez traktat berliński; lecz gdy tego w żaden sposób uczynić nie może, gdy wzmówienie królestwom południowo-niemieckim potrzeby ustępstw na rzecz Francji jest niepodobne, hrabia Rechberg tyle tylko zyszcze, że głębiej jeszcze Prusy zniechęci, a może nawet do jawnego zerwania doprowadzi. Niema bowiem szczegółu, w którym by polityka austriacka wstrętów pruskiej nie czyniła. Od pewnego czasu krząć zaczęła wiadomość, że w sprawie duńskiej, w której dotąd zgodnie z Prusami działała, odstąpić ich zamiśla i pragnie przyłączyć się do Francji, Anglii i Rosji, w sposobie zapatrywania się na zadanie holsztyńsko-sleszwigskie.

Ala co najboleśniej Prusy obrazić musiało, to wniesienie przez pełnomocnika austriackiego na sejm frankfurcki, dnia 14 sierpnia, wypracowanego w Wiedniu na konferencji państw południowych niemieckich, projektu reformy związków. Jeszcze tekst tego projektu nie jest wiadomy, to tylko pewna, że musi być wprost pomysłem pruskim przeciwny, bo umocowany króla Wilhelma I, wręcz sprzeciwiał się i protestował przeciw odesłaniu go na rozbiór właściwego komitetu. Większość inaczej rozstrzygnęła, a lubo dla odroczenia sejmku do dnia 9 października, nie w ciągu dwóch miesięcy sejm nie będzie mógł postanowić, ta porażka Prus nie mniej jest dla nich dotkliwą i upokarzającą. Dla Niemiec to zdarzenie jest wielce pożądanem; na rozdwojeniu dwóch głównych państw Związku, zasady wyzwolenie skorzystać tylko mogą. Nawet na wewnętrzna politykę pruską, niebaczny krok Austrii dobroczynnie oddział, bo dla gabinetu berlińskiego, jedyna tylko pozostaje droga, ścisłego trzymania się zasad wyzwolonych, i popierania ich szczerze i skutecznie. Stąd właśnie, rozbiegła się wiadomość, że dzisiejszy gabinet pruski ulegnie zmianie. Może byłby to najwłaściwszy środek pojednania sejmku z koroną, i wyjścia z tego naprężonego stanu, który grozi co chwila otwartem zerwaniem.

Niemcy dały przykład średniowiecznych mętów, których wiele szczątków, mimo cały postęp światła, jeszcze w tym kraju pozostało. Oto w Hanowerze wybuchnęły rozruchy z powodu katechizmu. Przed kilku miesiącami, rząd przepisał wprowadzenie do szkół „Nauki religji“, która nie podobala się części mieszkańców, a nawet duchowieństwa protestanckiego, jako sprzeczną z zasadami wyzwoleniem wyznania luterskiego. Jeden z pastarów śmieł się wystąpił przeciw nowemu katechizmowi. Powołany do stolicy dla usprawiedliwienia się przed władzą, przyjęty został przez ludność hanowerską niemal w tryumfie. Byłoby to jeszcze zasługującym na pobożanie, ale wzbudzona ludność rzuciła się dnia 8 sierpnia, i wieczorem dnia 9, na mieszkania domniemyanych redaktorów katechizmu i dopuściła się nieprzebaczonych gwałtów. Dzień 10-go sierpnia przeszedł spokojnie, nie mamy jeszcze bliższych szczegółów, ale rzeczka jest smutną i gorszącą, że spór teologiczny wywołał gwałt i przesładowanie. Z Serbji i Czarnogórze nie niemyamy dotąd sta-

nowczego; doniesienia są ciemne i sprzeczne, jedna depesza zwiastuje o spaleniu przez Serbów wojennego okrętu tureckiego Silistria na Dunaju, inna z dnia 12-go sierpnia, że Czarnogórze, tak ciężką zadali klęskę Turkom, że wojsko ich znajduje się w największem niebezpieczeństwie. Trudno to pogodzić ze świeżą wiadomością, że między Omer-paszą a księżciem Mikołajem, stanął jednomyślny rozejm; wypada więc czekać na pewniejsze wiadomości ze Wschodu.

Włochy.

Dziennik paryski le Temps czyni następnę uwagi nad obecnem położeniem królestwa:

Pan Rattazzi popełnił wielki błąd, wdając koronę w żartę grożącą wybuchnieniem wojny między siłami państwowymi i siłami rewolucyjnymi włoskimi.

Proklamacja królewska jest bardzo zręczna, ale byłoby nierównie lepiej, żeby jej nieogłaszano. Przynać należy, że Włochy nie doszły jeszcze pod względem politycznym, do stanu normalnego. Gdyby inaczej było, nieistniałoby zadanie włoskie i Garibaldi musiałby, niemogąc uczynić inaczej, zostać nieczynnym; niemialby gdzie sił swych rozwinąć, nieznajując pierwiastków wicherzenia, i nikt o nimby nie myślał.

Ala nigdy może w dziejach nie znalazło się położenie podobne do dzisiejszego we Włoszech. Jest ono dwójste i sprzeczne; ta sprzeczność właśnie wysła Włochom na szczęście. Udało się im przeprowadzić najradkalniejszą rewolucję przy współdziałaniu i pod chorągwią jednego z najdawniejszych domów królewskich w Europie. Bez monarchji, rewolucja włoska byłaby bezsilna; nieotrzymalaby pomocy Francji, Europa by jej nie przyznała. Bez rewolucji, przymierze francuskie mogłoby dać Piemontowi tylko Lombardję i jednota włoska pozostałaby tylko marzeniem.

Zbieg pierwiastków tak przeciwnych, chociaż nadzwyczaj politykę piemontską utrudniał, chociaż prowadził ją niekiedy drogami dwuznacznymi, zapewnił jednak jej powodzenie. Garibaldi był nieraz kłopotem dla hrabiego Cavour; zachodziły starcia się, ale geniusz ministra umiał nawet te starcia obracać na korzyść jednuty. Kiedy zdawało się niezbędnem zahamować rewolucję na południu i wstrzymać jej pochód na Rzym, hrabia Cavour trafnie przewidział, że Garibaldi nie zatrzyma słowami, stoczył więc bitwę pod Castelfidardo i przez ten krok śmiały, zapewnił przewagę władzy państwowej, wstrzymał postęp rewolucji i posunął naprzód sprawę jednuty. Gdy później należało położyć koniec dyktaturze Garibaldistowskiej w Neapolu, Garibaldi mógł szermować, lecz musiał uleść; hrabia Cavour osobiście go tylko zasmucił; Wiktor-Emmanuel nie potępił jego postępowania i owszem głośno je pochwalił i skorzystał z jego dzieła.

Dodajmy, że zatargi toczyły się między ministrem i dyktatorem, nie dosięgały one bynajmniej osoby królewskiej. Wiktor-Emmanuel połączył w sobie dwie siły. Dla Europy, jakikolwiekby obrót rzeczy wzięły, był on przedstawicielem rządu państwowego, oraz stał się i świętą dynastją; dla Włoch, dzięki karności i rycerskiej wierności Garibaldiemu, był niezaprzeczonym wodzem rewolucji.

Pan Rattazzi zupełnie to zmienił; nieumiał dalej prowadzić zręcznej i potężnej gry hrabiego Cavour, nieumiał utrzymać w równowadze siły, które miały przyczynić się do ukończenia jednuty włoskiej. Rzucił się to na jedną, to na drugą stronę i z początku zdawał się więcej sprzyjać mężom działania, niż baron Ricasoli, ale rzeczywiście okazał się równie nieudolnym do ich zaspokojenia, jak do powściągnięcia. Może on wprawdzie zapisać na karcię swych zasług przyznanie Włoch przez Rosję i Prusy, ale ten medal ma i odwrótną stronę; dla osiągnięcia swego celu pan Rattazzi musiał przemawiać językiem niezgadującym się ani ze stanem, ani z widokami Włoch. Zbyt stanowczo zaręczał za utrzymanie porządku, zbyt śmiało zabezpieczał Europę i oświadczył, że jest panem rewolucji. Zapomniał, że im rząd włoski mocniej rzeczy będzie za utrzymanie obecnego porządku, tem Europa okaże się skłonniejszą do odroczenia na później tego, co jedynie jest zdolne zaprowadzić ostateczny porządek we Włoszech.

Użanie królestwa, aby miało całą swą cenę, aby mogło być prawdziwą pomocą nie zaś przeszkodą, powinno być towarzyszone postępnem naprzód ku jednoci, jak na przykład przez wprowadzenie do Rzymu załogi mieszanej, od tak dawna w mowie będącej, a która rzeczywiście byłaby wybornym przejściem z dotychczasowego do nowego stanu rzeczy. Pojednanie dyplomatyczne z Rosją i Prusami, osobno wzięte, musiało być obojętnem dla mężów ruchu, jakoż istotnie widzimy, że nie wywarło żadnego wpływu na Garibaldiego. A kiedy Garibaldi oświadczył się, pan Rattazzi nie wymyślił nic trafniejszego, jak postawić na przeciw niemu samego Wiktoria-Emmanuela, jak sprowadzić osobę królewską z tej wysokości, na której powinna była pozostać, jak zubożnić z samego początku urok, który w każdym razie należało zachować na ostatnią godzinę.

Niechcemy być niesprawiedliwymi; przyznajemy, że zadanie rządu włoskiego jest nadzwyczaj trudne, trudniejsze niż kiedykolwiek było za hrabiego Cavour. Właściwie mówiąc, wielka i prawdziwa przeszkoda do utworzenia Włoch jednolitych niezmniejszała się, skupiła się tylko silniej w sobie samę, ale im więcej stara się oderwać od ogólnego zjednoczenia, tem trudniej jest sprawić, aby Włochi jej zaniechali. Zaisie, pierwsze okoliczności są ciężkie i trudne, wszakże im trudniejsze, tem mocniej wątpimy, aby pan Rattazzi potrafił im poddać, sądząc przynajmniej z tego, co dotąd uczynił.

W moralności uważa się na pobudki, w polityce na wypadki. Zastanówmy się nad możliwymi następstwami proklamacji Wiktoria-Emmanuela.

Garibaldi może okazać się postępnym, ale w takim razie sam siebie unicestwia, abdykuje i przestaje być tą samorządną siłą narodową, która chociaż często zdawała się niewczesną i niedogodną, była przecież bardzo pożyteczną sprzymierzeńką władzy państwowej. Z Garibaldim rewolucja podobnie abdykuje; władza państwowa sama jedna pozostaje taka, jaką ją dziś przyznano; a kiedy według słów proklamacji królewskiej Wiktor-Emmanuel dopomni się dla Włoch o sprawiedliwość w Europie, Europa mu odpowie, że nie ma potrzeby nowych ustępstw, że Włochy są zadowolnione, że przewaga królewska wystarcza na powściągnięcie wicherzy; więc nie nagli do rozwiązania sprawy o władzę świecką.

Choćby Garibaldi był zwyciężonym i został jeńcem, wypadek niebędzie inny jak w pierwszym przypuszczeniu.

Nakoniec trzecie i ostatnie przypuszczenie najgorsze ze wszystkich: wpływ Garibaldiego może zwyciężyć wpływ królewski, wówczas wszystko narazi się na największe niebezpieczeństwo, jeżeli nie na zgubę. Nie tylko jednota włoska dokonac się nie da, ale i to co ją dziś składa, nie będzie mogło być utrzymane, bo jeśli to pewna, że dom sabaudski nie może bez pomocy rewolucji, doprowadzić do końca postannictwa, którego się podjął, daleko jeszcze pewniejsza, że w obecnym stanie Włoch i Europy,

sama tylko rewolucja nie posiada siły do założenia i utwierdzenia jakiegokolwiek bytu we Włoszech. Z jakiegokolwiek więc strony zastanowimy się nad następstwami, przychodzi głęboko żałować nierozważnego kroku, który bez żadnej niezbędnej przyczyny umieścił Wiktoria-Emmanuela w jednym a Garibaldiego w drugim obozie.

— Turyn, 7 sierpnia. Dziennik Nazionale pisał: Otrzymał w ciągu dnia przez rząd depesze oznajmujące, że część młodych patryotów, którzy zbiegli się na wezwanie Garibaldiego, już go opuścili.

Ten krok dobrowolny natchnie jenerałowi, pragniemy wierzyć, uczucia zgodniejsze z jego obowiązkiem, od tych, jakie wyrażone zostały w depeszy z Neapolu 5-go sierpnia. Największa spokojność panuje w Palermo. Duch wojska jest wyborny, nigdy nie przestrzegało ono ścisłej prawidła karności; w obec takiego postępowania wojska, ochotnicy opuszczają ręce i wracają do domowych ognisk.

— Dziennik Diritto pisał pod dniem 4-m sierpnia z Palermo: Miasto jest wzburzone; zdaje się, że Garibaldi nie chce przychylić się do prośb pośredników wysłanych do jego obozu. Jest jeszcze nadzieja, że ustąpi, zwłaszcza, kiedy ujrzy się opuszczonym przez największą część ochotników. Postępowanie władzy uspakaja umysły. Przedsięwzięte są środki dla utrzymania powagi prawa.

— Dziennik turyński Costituzionale z d. 6-go sierpnia pisał: Jesteśmy pewni, że Garibaldi posuwa się w głąb Sycylii. Wojsko otrzymało rozkaz nie naciągać na nikogo, ale odierać wszelką napasę. Twierdzą za rzeczą pewną, że Garibaldi ma zamiar obwołać się dyktatorem i zamknąć się w Castro-Giovanni, obronem miejscu na wyspie.

Dziennik turyński Piemonte pisał: 7-go sierpnia, że zamiar Garibaldiego udania się do Sycylii i zwolania tam ochotników, oprócz znacznych summ, które musiały wydać komitety, kosztowało rządowi na przewozy wojsk, na wynagrodzenie nakładów podróży, podwyższenie żołdu t. d. więcej miliona franków.

Gazeta parmeńska z dnia 4 sierpnia ogłasza następne szczegóły o doniesionych przez telegraf obawach. Od samego rana, widzieliśmy rozdawane kartki lub wstążeczki trójkolorowe z napisami: Rzym lub śmierć! Później widziano wieśniaków i mieszkańców miasta z kartkami lub wstążeczkami przy sukni lub na kapeluszu.

„Wiedzianno dobrze, że objaw miał mieć miejsce w południe; ale mało kto wiedział o jego doniosłości i programacie.

„Z początku zebrano gwardję narodową dla zapewnienia posłuszeństwa prawu, później kilka drużyn wojska państwowego przeciągało ulicę w tymże celu.

„Towarzystwo wyrobników zamierzało wystąpić w całym swoim składzie z chorągwią na czele. Zrozumiano wówczas, że objaw przybrał znamię uruczyste, sprzeczne z widokami rządu, chciano więc przeszkodzić, środkami jakich używać należało z ludem wolnym i cywilizowanym, aby ten objaw nie przybrał znaczenia większego nad prostą publiczną przechadzkę z kartką na kapeluszu; przez chwilę panowała niespokojność i przestrasz w umysłach obywateli, z powodu kilku obelżywych okrzyków dla gwardji narodowej i wojska.

„Robotnicy z chorągwią wrócili do sal towarzysystwa, nie stawiać oporu, ale nieprzyjemne i groźne krzyki ciągle wzrastały. Wszakże ukazanie się jednej chorągwi jaskry, podzwonione było przez ogłose: Niech żyje wojsko! niech żyje Wiktor-Emmanuel! „Uwieszono kilku podęzaczów, którzy szerzyli nieład i miali obelgi; wśród czego, gwardja narodowa znieważona, musiała skrzyżować bagnety i jeden człowiek został lekko ranny. Tłumy rozeszły się krzykając: niech żyje Garibaldi. Rzym lub śmierć! wnet wszystko wróciło do zwykłego porządku.

— Dziennik Italia pisał dnia 7 sierpnia. Otrzymał dziś wieczorem list z Rzymu wystawia nam położenie tego miasta, jako nadzwyczaj wyjątkowe. Jeżeli mamy wierzyć doniesieniom, wielki objaw, o którym często mówiono, miał mieć miejsce dnia 11 sierpnia; wszakże zdania podzielone były w tym względzie i większość wołała czekać dnia 15, spodziewając się, że według pogłosek, które nabyły pewnej wagi, w tymże dniu 15 imienin cesarza, miał się odbyć w Paryżu, spokojny objaw dla otrzymania od rządu francuzkiego rozstrzygnięcia sprawy rzymskiej.

— Dziennik Osservatore triestino podaje następne szczegóły z dnia 28 lipca z Konstantynopola o przybyciu posta włoskiego: „Dziś w poniedziałek z rana przybył do tutejszej stolicy na królewskiej parowie korwecie Archimedes, margrabia Caracciolo di Bella, nowy poseł rządu turyńskiego przy porcie. Znaczną liczbą Włochów czekała u brzegu nowego ministra i towarzyszyła mu wśród okrzyków, aż do pałacu poselstwa na przedmieściu Pera. We czwartek margrabia Caracciolo przyjmował wszystkich Włochów mieszkających w tym mieście; wyrzeczono kilka mów z tego powodu. Tegoż dnia po południu poseł włoski w towarzystwie wszystkich swoich urzędników, odwiedził wezryra, ministra spraw zagranicznych i prezesa wielkiej rady sprawiedliwości.

— Dnia 7 sierpnia. Od proklamacji wydanej w Moncalieri za ministerstwa margrabiego Azeglio w 1849, król nie wystąpił tak bezpośrednio w sprawach wewnętrznych kraju, jak teraz.

Wówczas król Wiktor-Emmanuel, zaledwie tron zasiadł, gdy znalazł się w obec parlamentu, który niezważając na położenie kraju po bitwie nowarskiej, nie chciał potwierdzić traktatu pokoju z Austrią, będącego bolesną, ale nieuchronną koniecznością. Ta sławna proklamacja kraj ocaliła, bo głos królewski wszystkich uspokoił a postępnym powoli ale pewny wyzwolenia Włoch, rozpoczął na nowo swe dzieło.

Margrabia Azeglio zjednał sobie prawdziwą wdzięczność wszystkich patryotów za tę proklamację, którą można było oskarżać o niekonstytucyjność, lubo rzeczywiście ocaliła ona konstytucję.

Czy i dziś znajdujemy się w takim samym położeniu? Proklamacja królewska o Garibaldim, czyż będzie miała takiż skutek? Czy kraj okaże równą wdzięczność dla pana Rattazzi, jak dla margrabiego d'Azeglio?

Położenie ma niejaki podobieństwo. Parlament czytując siebie w tej okoliczności za tłumacza narodu, nie chciał pokoju z Austrią i gotów był do nowych wysiłków aby ją wygnać z Lombardji.

Rząd widząc, że marszałek Radecki nastąpił na gardło Piemontowi, nie sądził, aby chwila nowej wojny była właściwą.

Garibaldi podobnie tłumaczył wolę narodową, chce Rzymu i chce go natychmiast; wypowiada wojnę Francji idzie przeciw wojsku Napoleona. Rząd wie, że cesarz nie sądzi, aby chwila była właściwą do opuszczenia Rzymu i sprzeciwia się przedsięwzięciu Garibaldiemu.

Nie wątpię, że i na ten raz jeszcze lud usłucha głosu królewskiego, choćby go nawet Garibaldi nie usłuchał, lecz w tym ostatniem zdarzeniu, należy lękać się ciężkich powikłań.

Rekryminacje w ogólności nie mają żadnych skutków praktycznych. Nie mniej atoli, nie podobna wstrzymać

się od roztrząśnienia, w jaki sposób wynurzył się antagonizm między ministrami i Garibaldim. Czy ten ostatni sądził, iż ma prawo żalić się, że obietnice uczynione przez pana Rattazzi, przy objęciu władzy, nie zostały ziszczone; to jednak pewna, że generał, który nie zna i znać nie chce trudności, tak często tamujących drogę, rozumiał, że nadeszła chwila dla niego osobistego działania i zewnątrz rządu. Rzekł więc do samego siebie: ja jestem ludem, zmuszę dyplomację do milczenia. Rzym lub śmierć! Zwycięstwo albo moralna klęska Garibaldiego będą dla Włoch nieszczytem. Jeżeli w sporze między królem i nim, kraj stanie po jego stronie, zapali to wojnę domową; jeżeli wódz wróci na Kaprere, poniesie on straszną porażkę, wpływ jego upadnie, a gdy godzina ostatniej walki uderzy, ten Piotr Pustelnik, straci dawniejszy urok i nie pociągnie za sobą krzyżowców.

Taki jest stan rzeczy. Wiadomości są ciagle bardzo sprzeczne. Panowie Mordini, Cairol i Fabrizi, posłowie strony lewej, przyjaciele generała, udali się do Sycylii dla wezwania go, aby zaniechał swego przedsięwzięcia, nikt jednak niewie, czy ten cel osiągną.

Garibaldi zapewne nie ma zamiaru bić się z wojskiem włoskim dla utworzenia sobie drogi do Rzymu; ale otrzymane tu wiadomości pozwalają przynajmniej jego prawdziwe zamiary. Przez ciągłe rozmowy krzyżujące się pochody, pragnie dostać się z ochotnikami swoimi na morze, potem wysiąść i niespodzianie Rzym uderzyć; dla spełnienia tego zamiaru czeka tylko na wiadomość o przyrzeczeniu powstaniu rzymskiemu.

Pan Rattazzi donosił dziś izbie o rzeczach niezmiernie ważnych. „Naprawdę powiedział, że Garibaldi odmawia posłuszeństwa proklamacji królewskiej; następnie dodał, że w tej chwili, w której generał Garibaldi przywłaszczył sobie prawo wypowiedzenia wojny, znajduje się i sam wyjęty z pod prawa, bo wejdzie na drogę rokoszu.

Podajemy następnie sprawozdanie z posiedzenia turyńskiej izby poselskiej dnia 7 sierpnia, na którym toczyła się rzecz o wypadkach w Sycylii.

P. Minghetti prosi prezesa rady, aby uwiadomił izbę o tem, co otrzymał z Sycylii. Zdarzenia toczące się na wyspie są bardzo ważne i niepokoją kraj tak dalece, że izba pragnęłaby usłyszeć z ust prezesa rady ministrów, ile jest prawdy w krążących pogłoskach.

Prezes rady. Dziękuję panu Minghetti i niemogę wystrzymać się od proszenia izby i kraju, aby nie przykładały żadnej wiary do wszystkich pogłosek rozsiewanych po mieście, a na nieszczęście chwytańcych przez niektóre dzienniki. Rząd poczytuje za świętą powinność donosić natychmiast izbie o wypadkach ważnych mogących kraj obchodzić i zawsze ze skrupułowścią czynić to będzie. Teraz oświadczam, że nieprawdą jest, aby wczoraj lub nieco dawniej nadeszły zatrważające wiadomości z Sycylii. Pogłoski o zwycięstwach i t. d. są zupełnie kłamliwe.

Łatwo pojąć, że nie mogło mieć miejsca zwycięstwo tam, gdzie nie było bitwy. Wprawdzie, zdaje się, że Garibaldi nie chciał usłuchać głosu królewskiego, lecz spodziewam się jeszcze, że mimo ten pierwszy opór, generał skończy na jego usłuchaniu. Nie jest dokładnie wiadomo, gdzie Garibaldi znajduje się teraz ze swymi ochotnikami, był w Ficuzza, lecz już z tamąd wyszedł, domysla się, że idzie na Castro-Giovanni; łatwo też pojąć, że stanowisko jego z każdym dniem zmieniać się może.

Tym czasem to nie wiadomo, że nie przyszło do żadnego starcia między ochotnikami i wojskiem; mam zupełną nadzieję, że potrafimy uniknąć tego nieszczęścia. Zaprzeczam stanowczo wieści o zbiegostwie w wojsku; duch jego jest wyborny i leką się nie należy, aby kiedykolwiek odstąpiło chorągwi, będącej chorągwią narodu (oklaski). Zbiegostwo raczej weszło do obozu Garibaldiego. Sądzę, że niektóre okoliczności będą mogły wpłynąć na umysł generała i zwrócić go na drogę powinności.

Powtarzam, rząd najskrupupliwiej nie omieszcza uwiadamić izby i kraju o wszystkich co się zdarzy, ale proszę mieć się na ostrożności względem wszystkich fałszywych pogłosek, które zła wola lub każdy inny powód rozsiewają (bardzo dobrze).

Pan Sineo uznaje mądrość rady, nieprzykładania ślepej wiary do nowin dziennikarskich, lecz dziennik urzędowy ogłasza też depesze przeciw-narodowe; w nich czytamy naprzykład, że wojska ścigają ochotników (szemranie). Tak jest przeciwnarodowe! (hałas). Dla czego ministrowie zawsze zasłaniają się imieniem królewskim? (szmer). Co do obecnego położenia generała Garibaldi, każdy ma własne zdanie, (nie, nie). Kiedy pierwszy raz oskarżano ochotników, sądy domierzy sprawiedliwości, Garibaldi używa swego prawa (hałas), nieprzekraczając obrębów statutu. (Nie, nie). Czyż król nie może mieć jutro doradców, którzy będą zupełnie przeciwnego zdania z dzisiejszymi? Należy każdemu zostawić jego odpowiedzialność, izba nie ma prawa stawiać na jednej stronie króla a na drugiej jakiegokolwiek stronnictwa. (szmer). Tylko sądy mogą rozstrzygać (nagawa).

Prezes rady. Winieniem odpowiedzieć na te wszystkie teorie, które wywołają wierutnie gorszącą anarchię w kraju (bravo). Bez dania hasła przez króla, bez uchwały parlamentu, generał Garibaldi nie miał prawa czynić tego co czyni, sam ogłosił się za wyjętego z pod prawa; prawo uzbrajania i wypowiedziania wojny, wyłącznie należy do króla. Jesliby inny gabinet, który po nas nastąpi, wypowiedział wojnę, wówczas Garibaldi byłby w granicach prawa, ale dziś jest przekracza.

Ministrowie są zawsze odpowiedzialni za słowa królewskie, królowi służy także prawo mienia swęj woli, ale nikomu nie godzi się jej rozstrząsać.

Generał Garibaldi po odczytaniu proklamacji królewskiej, nie może ani na chwilę powątpiewać o zamiarach rządu.

Co do dziennika urzędowego, ogłaszane przezeń depesze nie są urzędowe, i dziennik niejednokrotnie już oświadczył, że nie jest odpowiedzialny za te, jakie zaklad Stefani, którego nowiny są po większej części niedokładne, dostarcza. Odrucam więc odpowiedzialność, którą pan Sineo chciałby na rząd zwać, za wiadomości, przeciw którym rząd usiłuje ostrzedz kraj i izbę.

Dziennik Medjoński Pungolo ogłasza dnia 6 sierpnia następną wiadomość: Generał Garibaldi idzie w głąb wyspy; zdaje się, że zamysła ogłosić się dyktatorem; oboz jego doświadcza niedostatku żywności i pieniędzy; rada miejska palermitańska dała mu tylko 8000 franków.

Francja zgodziła się na to, że wojska włoskie mogą ścigać zbójców na ziemi papieskiej.

Dziennik Italia pisze dnia 8 sierpnia. Donieśliśmy o uwiezieniu półkownika Acervi; teraz dowiadujemy się, że dziś około godziny w pół do dziesiątej z rana, komisja wojenna wezwana do roztrząśnienia czynionych mu zarzutów wydała wyrok na żądanie oskarżyciela publicznego, którym był pan Ricciardi. Mocą tego wyroku półkownik Acervi, winien jest zbrodni przewidzianej przez artykuł 79 karnego kodeksu wojskowego, że wczorajem dnia 11 lipca w bliskości zamku Valentino, leżącego w Turynie, usiłował zaciągnąć młodziencza zwanego Broglia Antonio di Giacomo, mającego lat 16, urodzonego w Magliano d'Alba, do służby rokoszanów przeciw rządowi.

Dziennik Nazionalita pisze: Prefekt paler-

mitański generał Cuggia na posłuchaniu daném oficerom gwardji narodowej rzekł do nich: „Od kilku dni zasnuwa nas myśl bolesna. Imię dla Włoch i dla was drogie, imię, które przywykliśmy wymawiać przy wszystkich wspomnieniach zwycięstw narodowych, stanęło na czele tego, co jeszcze wolę nazywać objawem nieprawym, potępnym głosem króla i uchwałą parlamentu, jednego prawnego przedstawiciela narodu.

Wiem, że przez chytry podstęp, stronnictwa chciałyby wmówić, że niezgoda jest tylko pozorną. W tej uroczystej chwili, jak przedstawiciel rządu, jak człowiek uczciwy, jak żołnierz, prawy, winieniem oświadczyć i powtórzyć przed wami, że ten nie trzyma z Wiktorem-Emmanuelem, nie trzyma z parlamentem, kto nie złoży broni po królewskiej proklamacji; że ten naraża kraj na najopłakawsze nieszczęście, na wojnę domową.

Generał zamknął swą mowę, mówiąc, że polega na zdrowym praktycznym i politycznym rozumie Sycylijskich, że ten rozum potrafi rozproszyć chmury i wywabić Włochy od ciężkich nieszczęść.

Późniejsze telegraficzne wiadomości oznajmiły, że ta mowa sprawiła najlepsze wrażenie na ludności, że miasto nie przestaje być spokojnem i najlepiej usposobionem. Inne części wyspy są również spokojne; w Neapolu duch ludności jest wyborny.

Czytamy w dzienniku Italia: Liczne dzienniki utrzymują, że Garibaldi zebrał więcej niż 6,000 ochotników. Wiarogodne wiadomości pozwalają nam zapewnić, że żadna z trzech kolumn, które jak wiadomo składają wojsko Garibaldiego nie przenosi 1,300 ludzi.

Dziennik paryski Pays, podaje następną szczegółową o wojsku Garibaldiego:

Dzieli się ono na trzy kolumny; każda liczy od 1,000 do 1,200 ludzi. Menotti Garibaldi dowodzi pierwszą, major Corrao drugą, a Bentivegna trzecią.

Co do posła Nicotera, o którego obecności w ebozie Garibaldiego niektóre dzienniki doniosły, zdaje się, że nie poruczone mu żadnego oznaczonego dowództwa.

Największa część ochotników opatrzoną jest w celne strzelby i rewolwery, cechy na tej broni wskazują jej pochodzenie z rekrutów angielskich. Według wiadomości, za których rzetelność nie ręczymy, broni tej miał wprowadzić do Sycylii okręt amerykański, który czas niejaki zatrzymał się był w Liverpoolu.

Wszystkie niemal narody europejskie są przedstawione w małym wojsku Garibaldiego. Znajdują się tam wegrzy, Niemcy, Anglij i Grecy, wszakże przeważnie Włoski przemaga. Najwięcej dostarczyli ochotników, kraje Obojga Sycylii, ale ochotnicy składający drużyny Garibaldistowskie, nie mają pozoru żołnierzy, wielu między nimi liczy zaledwie 15 lub 16 lat wieku.

Rzym 5 sierpnia. Według listu pisanego do Corriere meridionale, wojska francuskie znowu zajęły Ceperano, zwały zaś cofnęły się już to pod Ceperano, już to pod Marino. Znowu w ciągu pochodu mieli dwóch żołnierzy ranionych przez wystrzały niewiadomo skąd pochodzące. W tych dniach zdarzyła się w Ceperano fałszywa trwoga; uderzone w bęben; wojsko krajowe chciało być na przód wysłane. Schwymano niedawno w témże mieście około dwudziestu Garibaldistów; zaprowadzono ich do Rzymu, ale wkrótce uwolniono.

Francuzi wyszli z Aquapendente, stanowiska blizkiego Toskanji.

Dzień wczorajszy był obfity w objawy. Cały wieczór ciskano bomby w rozmaitych dzielnicach miasta; te które pękały na placu hiszpańskim, poprzynoszono w gitarach; jeden z muzyków, schwytyany na gorącym uczynku, broń się sztyletem od policyjnych pacholków. W inném miejscu, dwie dziewcząt prowadzonych przez jednego mężczyznę, rzuciły bomby do przysionków pałacowych.

Inna bomba rozpękała się w teatrze grobu Augusta. Uczyniono mało uwiezień, zwłaszcza odznaczali się przy tém oficerowie neapolitańscy, którzy schwytałi jakiegoś złoceńcę z bombą w ręku. Skrzynia listowa dziennika Osservatore romano wyleciała w powietrze.

Ogień bengalski pozapalano na różnych miejscach; przypatrywali się im żołnierze papiescy i niecierpliwi zdanych przeszkód. Ulice były pełne ludzi. Wczoraj jeszcze bomby strzelaly, ale w małej liczbie; dziś wieczorem nie słyszano żadnego huku.

Od wczoraj, czaty francuskie podwojono.

Turyń 9 sierpnia. Telegraf donosił o utarcze w San-Stefano na drodze wiodącej z Palermo do Agrigentu, między wojskiem królewskim i kolumną dowodzoną przez pana Bentivegna. Starcie się nie było straszne; secina żołnierzy rozpedziła 1,200 ochotników; największa ich część nie miała jeszcze lat 19; było kilku ranionych i dwóch zabitych. Garibaldi podzielił małe swe wojsko na trzy kolumny; jedna dowodzona jest przez jego syna, druga przez majora, Corrao z Palermo, trzecia przez Bentivegna; wszystkie razem wzięte nie przechodzą 6,000 ludzi.

Objawiły się bardzo ważne odkrycia o tem co poprzedziło powstanie. Margrabia Pallavicino otrzymał rozkaz rozpedzenia obozu pod Ficuzza, w którym zbierał się mieli ochotnicy; nie spełnił tego pod różnemi blahami pozorami; generał Righini, porozumiewając się z panem Ferrarim, tymczasowo zastępującym pana Pallavicino, wysłał wojsko do Ficuzza i Corleone, którego gwardja narodowa została rozbrojona, lecz w pół drogi oddział otrzymał rozkaz przeciwny. Te wahania się dowodzą, braku stanowczych instrukcji ze strony gabinetu.

Generał Medici, naczelnik gwardji narodowej palermitańskiej, powiększył jeszcze kłopot przez proklamację, która chciała utrzymać stanowisko neutralne w chwili, kiedy należało oświadczyć się za lub przeciw rządowi i pierwiastkom władzy.

Proklamacja mówi, że są dwa stronnictwa, królewskie i garibaldistowskie, różniące się tylko w sposobie wykonywania wspólnego programu; lecz co do odzyskania Rzymu, że to jest tylko spór rodzinny, który należy polubownie, jak w rodzinie załatwić.

Dziwny wywrót wyobrażeń! rokosz, wojna domowa, to tylko spór rodzinny!

Podobnyż zamęt i namietność zaślepiająca stronnictwa opanowały i dziennikarstwo.

Dziennik Stampa wydawany przez pana Bonghi w Neapolu a należący do byłego stronnictwa barona Riccasoli, którego ten dziennik przybrał nazwę lecz niepoślibił ani wyobrażeń, ani uczuć, tudzież dziennik Opinione, który aż dotąd utrzymywał zasady zachowawcze, ogłosił w tych kilku, ostatnich dniach, artykuły, które można by nazwać buntowniczymi.

Stampa zarzuca ministrom, że idą z Garibaldim, prawda, że Garibaldi pędzi ich, przyłożywszy ostrze szabli do grzbietu. Czyż taka mowa pana Bonghi zadzwiać nie powinna? Opinione wyraża się niemal w tym samym duchu; wyrzuca ministrom wojnę toczoną z Garibaldim, który jest i zawsze będzie wielką potęgą rewolucyjną dla Włoch.

Stan półwyspu jest nader trudny, aby pozwolić, żeby stronnictwo zachowawcze stawało jak puklerz między władzą i roszkaczem; ci którzy zaślepili duchem stronnictwa, rzucają się na tę drogę, mogą tylko dobić się o smutną sławę Herostrata.

Sprawdziły się wczorajsze wiadomości. Generał Garibaldi jest w ogromnem rozdrażnieniu; grozi, że tak rozprzeże Włochy, jak je polczył. Opuściłszy przez swych dawnych towarzyszy, przez ministrów, przez króla i do pewnego stopnia przez lud, którym sądził, że poruszać może jak Jowisz zmarszczeniem tylko brwi, wpadł we wskiełość, która go unosi i pędzi na zgubę.

Położenie jest ciężkie, ale obawiać się nie ma powodu. Dopóki wojsko jest wierne a wiernem pozostanie, dopóki słucha rozkazów swego króla, a w posłuszeństwie zawsze wytrwa, usiłowania Garibaldiego będą bezsilne.

Zaden z dawnych towarzyszy broni nie znajduje się przy nim; ani Medici, ani Bixio, ani Sirtori, ani Malenchini ani Carlini; zastąpił ich miejsce wychodzący francuzcy, niemiec, których dola Włoch mało obchodzi, byłoby pożar powszechny ogarnął Europę.

Wszakże to wszystko, co się dzieje, powinno przekonać cesarza, że sprawa raz podniesiona musi być rozwiązana, sprawa zaś rzymska przed innemi.

Turyń 9 sierpnia. Nowiny nabierają wagi w stosunku odległości, należy więc uspokoić umysły, co do skutków objawu, politycznego, który miał mieć miejsce wczoraj z rana o samém południu, kiedy ministrowie i posłowie wychodzący z pałacu Carignan. Około trzydziestu wychodzących, rzemieślników, proźniaków, których największa część przybyła z Medjoanu i z Parmy, zebrała się u podnóża i pomnika Gioberti, pod kierunkiem pięciu przewodników dosyć wątpliwych postaci, opatrzonych w grube kije. Ale dość było gwardji narodowej i kilku żandarmerji, którzy ukazali się z daleka, aby posłowie mogli wyjść jakby nie nie było, i aby spiskowi rozbiegli się jak miazgę, narzekając tylko na tych, którzy ladażako ich zaplaili za wzniecenie wielkiego rozruchu. Wojsku niekazano nawet być w gotowości; śmiešno zabiła w kolebce tę robotę któregoś z wrogów.

Nienależy wszakże zasypiać wśród obecnego położenia tak ciężkiego, tak wyjątkowego. Krew płynęła, krew włoska; wojska na nieszczęście musiały dobyć broni. Spełniły swą powinność, choć ze ściśnionem sercem i zawsze ją spełnia, ile razy anarchja mniej lub więcej przebrana ośmieli się weisnąć w swobodne włoskie instytucje.

Garibaldi jeszcze nieustąpił, ciągnie on około Agrigentu i stara się dostać nad morze. Zaden z jego dawnych towarzyszy nie chciał zostać przy nim. Bixio, Cosenz, Medici, Sirtori opuścili go, wiedząc, że ich miejsce nie jest przy osobie tego, którego zapadł wójtwa zaślepił aż do tego stopnia, iż zapominał o swym królu, o parlamencie, o prawdziwym dobru kraju. Wielu jest takich, co utrzymują, że wyprawie Garibaldiego sprzyja pewne wielkie mocarstwo. Ale jakże przekonać się o tem! Nigdy Garibaldi, chociaż najgorzej otecozony, niepowinięły w żaden sposób służyć widokom zagranicznym.

Gabinet zamyka się w nieprzeniknionej tajemnicy, czekając na skutek kroków, które poczynił u Garibaldiego, dla sklonienia go do postanowień rozsądniejszych i prawniejszych. Nowiny podawane przez dzienniki są strasznego lakoniczności, a to podajają jeszcze obawę powszechną; listy też nadesłane z Palermo, zapewniają, że usiłowania gabinetu do niczego nie doprowadzą. Wielu cudzoziemców zbiegło się do Corleone, mały oboz zasiał się młodziencami nie mającymi lat 20.

Twierdzą, że król rozdrażniony jest do najwyższego stopnia, że pragnie raz skończyć z tego rodzaju rokoszem, trwającym mimo manifest 3 sierpnia.

Izba poselska zmniejsza się codzień, co wyrównywa domniemanemu odroczeniu, kraj jednak pragnąłby widzieć ją czynną wśród obecných tak trudnych okoliczności, gdyż dodałoby to siły rządowi.

Wspomniałszy o sile, należy oddać sprawiedliwość modemu wojsku oczernionemu przez dzienniki anarchiczne, jak naprzykład Unita Italiana i Nuova Europa. W obecných okolicznościach nie było ani jednego zbiega.

Dziennik Espero ogłasza następną wiadomość: Rzym 7 sierpnia. Proklamacja króla Wiktora-Emmanuela sprawiła najlepszy skutek. Objaw mazzinistowski upadł. Komitet narodowy panuje nad położeniem. Jest nadzieja przedkiego rozwiązania sprawy rzymskiej w drodze dyplomatycznej.

Gazeta di Torino podaje następną treść listów otrzymanych z Neapolu z dnia 6 sierpnia.

Garibaldi odmówił posłuszeństwa; zamierzył bronić się i powiększyć swoje stronnictwo. Rozesłał instrukcje dla zaprowadzenia komitetów powstańczych w królestwie, aby zatrudnić wojska rządowe, sam zaś postara się wyrugować z Sycylii te, które się na wyspie znajdują.

Generał jest do najwyższego stopnia rozjątrzony przeciw panom Rattazzi i Depretis, również przeciw znacznej części swych dawnych namiestników. Otaczają go dziś ludzie, którym najwięcej na tém zależy, aby go popchnąć do ostateczności. Jego oboz jest zbiorowiskiem wychodzących węgierskich, angielskich, francuskich, greckich i t. d. pragnących powszechnego zaburzenia, aby mogli wrócić do kraju. Garibaldi postanowił nie schować do pochow szabl, chyba wówczas kiedy jego ręką utrzymać jej nie zdoła.

Francja.

Paryż, 8 sierpnia. Monitor powszechny, pisze, że w piątek dnia 15 sierpnia cesarz odbędzie przegląd wojska znajdującego się w Paryżu i gwardji narodowej stolicy. Najpaństwo przyjmować będą z rana w pałacu Tuileryjskim ministrów, prezesów wielkich ciał państwa, marszałków i admirałów obecných w Paryżu. Uczyniono tę uwagę, że kardynałowie, którzy zajmują równy stopień z marszałkami i admirałami, nie są wymienieni w liście dostojników. Co przecież najwięcej zdziwiło, że nie ma najmniejszej wzmianki w nocie Monitora o ocale dyplomatycznym. Wszakże wszyscy czekają przemówienia cesarskiego, które na jutrzejszej radzie ministrów ma być wzięte pod rozbiór.

Dowiedziano się tu z największą przyjemnością o szczegółach serdecznego przyjęcia, jakiego doznali w Londynie delegowani rzemieślników francuskich na wystawę. To przyjęcie dowodzi, jak związki między obu narodami stają się coraz ściślej, i to nawet w niższych warstwach. Stanowi to tryumf polityki cesarskiej, która pragnie najsilniej wzmacnić przyzmiemie Francji z Anglią.

Wiadomość o zjeździe cesarza Napoleona z królem pruskim, krąży na nowo; król Württembergski ma być obecnym na tym zjeździe panujących w Kolonii.

Dziś wieczorem ukazał się pierwszy numer dziennika: Franceja polityczna, naukowa i literacka. Długi artykuł pana de la Guéronniere w kształcie listu do głównego dyrektora, o polityce wewnętrznej i zewnętrznej Francji, zajmując całą pierwszą stronę. Przy mierze prerogatyw władzy najwyższej z rekojmiami kraju wolnego jest godłem nowego dziennika. Redakcja polityczna silnie i niezmienne trzymać się będzie tego godła.

Część literacka nie będzie zaniedbana; fejleton teatralny powierzony został pod bardzo świetnymi warunkami panu Fiorentino.

Dziennik Pays oznajmuje, że cesarz Napoleon o-

czekiwany jest dziś 8 sierpnia o godzinie piątej po południu w zamku Saint-Cloud.

Wice-król egipski przybył wczorą rano do Paryża, jest on bardzo cierpiący, chce niejaki czas zabawić w stolicy, ale w żadnym razie nie opuści jej przed uroczystością narodową dnia 15 sierpnia.

Dnia 9 sierpnia. Wojsko francuskie znajduje się w położeniu bardzo drażliwym w Rzymie, gdzie wzburzenie umysłów jest ogromne. Generał Montebello przedsięwziął skuteczne środki dla uniknięcia wszelkich zatargów z żołnierzem z ludem.

Z powodu dzisiejszych okoliczności, dozwolono wojsku włoskiemu, ścigać zbójców na wszelkich miejscowościach zajmowanych przez żołnierzy francuskich. Mówią, że pp. Gavin, Guérault i Peyrac, chcą ubiegać się o urząd poselski w izbie prawodawczej na blisko przyszłych wyborach. Rząd zachowa ścisłą neutralność w obwodach, w których ci kandydaci wystąpią.

Dziś cesarz wraca do Saint-Cloud, jadąc prosto z Vichy; zabawił on u wód 40 godzin dłużej niż był zapowiadział. Między medalami, których listę umieścił Monitor za czynny ludzkości w pierwszych trzech miesiącach r. 1862 znajduje się medal, przy którym czytamy następną notę: „Jego królewska wysokość książę Oskar Szwedzki. Okolice Nicy, 23 marca 1862. Jego k. w. ks. Oskar szwedzki, ocalił z niebezpieczeństwem własnego życia matkę z dwójgim dzieckiem, która wpadła w głęboki wóz z pojazdem i zaprzężonym do niego koniem. Medal złoty pierwszej klasy.“ Ten medal nie będzie zapewne najmniej zaszczytnym z tych, które jasnieja na piersiach młodego księcia.

Paryż 10 sierpnia. Monitor uwiadamia, że cesarz otrzymał dziś listy od królowej angielskiej, o małżeństwie królowej Alixy z księciem Heskoardsmstadem im Ludwikiem i od Cesarza rosyjskiego, o narodzeniu syna Wielkim Książętom Konstantemu i Aleksandrze, któremu dano imię Wacław.

Anglia.

Londyn, 6 sierpnia. Słowa wyrzeczone przez hr. Russell w izbie lordów, w poniedziałek dnia 3 sierpnia, z powodu spraw amerykańskich, zostały bardzo dobrze przyjęte przez powszechność. Rząd angielski dał świeżo rządowi Stanów zjednoczonych, dowód niezłomnej woli zachowania ścisłej neutralności przez zabranie na morzu w bliskości wysp Bahama statku wojennego, uzbrojonego na tych wyspach, na rzecz rządu oderwawców i przez odrzucenie prośby potężnego stowarzyszenia kupieckiego w Liverpool, które domagało się szerszej opieki nad handlem wojennym zapasami, wysłanymi z wysp Bahamskich do portów oderwawczych.

Hr. Russell odpowiedział na tę prośbę, iż to było rzeczą jawną i z góry wiadomą, że okręta północny troskliwie przebiegają morza osad angielskich, które służyły za skład temu handlowi potępnemu przez proklamację królowej: że nado nie było najmniejszego powodu do podejrzenia o stronnosc sądów morskich amerykańskich, że na koniec jedynym lekarstwem na surowość, na którą się zala kupcy i właściciele okrętów Liverpoolscy, było zaniechanie tego rodzaju handlu. Minister spraw zagranicznych uznał jednak za właściwe dodać, że prosił rządu waszyngtońskiego o wydanie rozkazu oficerom, aby z największą ogólnością używali praw służących stronie wojującej.

Przyjaciele generała Mac-Clellan starają się zwalić na prezydenta Lincolna odpowiedzialność za ostatnie klęski. Według listów, jen. nieprzesztawał prosić o posiłki, a mianowicie o przyłączenie 45-ciu tysięcy ludzi, któremi dowodził Mac-Dowell, dla uderzenia na Richmond. Ale śmiało poruszenie generała oderwawców Jackson w kierunku Washington, wzniesło obawę w umyśle pana Lincoln. Odmówił stanowczo żądanych posiłków, aby nie odsłonił stolicy związkowej, twierdząc, iż na nic się nie przyda zdobycie Richmondu, jeśli biano stracić Washington. Słowem klęski spadły, a potrzeba nadania jednostajnego ruchu działaniom, skłoniła do poruczenia naczelnego dowództwa generałowi Halleck, który odbył cały bieg nauk wojskowych w West-Point; zmniejszył się zapad dla generałów improwizowanych; dowódcy wzajemnie oskarżają siebie o błędy; powszechność też straciła ową nieograniczoną ufność we własnych siłach, która odznacza Amerykanów; brak nowin, fałszowanie depeszy w narodzie wolnym i przywykłym do sprawowania wszystkiego, rzuciły nasiona nieufności, które nagle rozwinęły się i wybujały na pierwszy promień szczęścia nieprzyjacieli. Rząd, gwałcąc obyczaje narodowe, odbierając rozprawom ich codzienną strawę, nakazując milczenie swym przeciwnikom i krepując dzienniki przytępił razem tę gotowość, która w kilka dni dostarczyła mu 700,000 ochotników. Nie może rozniecić na nowo tego ognia, który sam zakrył popiołem.

Zbiegostwo wojska związkowego obliczone jest na 50,000 ludzi. Wielka liczba młodzieży przechodzi do Kanady, aby uniknąć zaciągów. Inni wola zapisywać się do drużyn straży ogniowej, ochotnicy zaś niemiecacy zala się na trudność dośłużenia się wyższego stopnia, w szeregach wojska.

Lord Palmerston przesłał przy liście składkę swoje na ręce komisarzy zajmujących się uczcą dla rzemieślników francuskich, zwiedzających Londyn. Minister najzupełniej pochwalał uczcę i prosił jej zawiadowców, aby starali się przekonać rzemieślników francuskich, że między przemysłem obojga krajów, tylko najszlachetniejsze spółzawodnictwo panować powinno. Im bardziej, pisze pierwszy minister, handel między Francją i Anglią rozwijać się zacznie, tem wyroby spółzawodnicze używać muszą coraz większej liczby robotników.

Królowa przyjecha do liczby panów honorowych wnuka lady Palmerston. To miejsce u dworu daje prawo na patent oficerski w wojsku, kiedy paż dojdzie do lat waciwych.

Londyn 8 sierpnia. Na posiedzeniu odroczenia parlamentu było tylko 9-ciu lordów i 60-ciu deputowanych. Mowa królowej wręczona komisarzom, przedstawicielom naj. pani, czytana była przez lorda-kancelarza. Wyjawszy ustępy o zachowaniu ścisłej neutralności przez Anglię w wojnie Amerykańskiej i o konferencjach konstancyńskich, na których dyplomacja stara się pogodzić w myśl traktatu paryskiego, prawa sultana z dobrem ludności chrześcijańskiej—mowa nie ma żadnego znaczenia politycznego. Przebiega wszystkie prace tegorocznego sejmiku, ale przemilcza zabójstwa, które zatrważają i przerażają część Irlandji. Niepodobna przecież oskarżać rządu o obojętność z powodu tych oplakanych gwałtów.

Przed zamknięciem sejmiku, podniesione skargi przez handel na sposób, jakim okręta wojenne amerykańskie przetrząsają statki angielskie na morzach osad angielskich a szczególnie w bliskości wysp Bahamskich, znalazły odgłos w izbie gmin. Lord Palmerston odpowiedział, że niepodobna odmówić prawa wojującym poszukiwania wojennego przemysłnictwa na pokładach okrętów neutralnych, Anglia ma więcej powodów niż jakiegokolwiek inne państwo do zachowania w swej mocy tego warunku kodeksu morskigo.

Ale jest jeszcze inny szczegół rozszew amerykańskich, którym lord Palmerston oświadczył, że rząd angielski nie-

ma zamiar uleść. Rupey angielscy mają zwyczaj wysyłać ładunki do New-Yorku, które znowu z tego portu wyprawiane są do wysp Bahamskich. Owoż, władze newyorską odmawiają wydawania właścicielom okrętów świadectw na tego rodzaju przemożone towary, dopóki właściciele nie podpiszą zobowiązania, że nie wysłać towarów, na ich okrętach będących, ani do portów południowych, ani do żadnych innych będących z nimi w związku. Lord Palmerston pociąga do wymagania za nadużycie.

Rząd związkowy usprawiedliwia tę zbyteczną surowość twierdząc, że wyspy Bahamskie służą dla południa za skład zapasów wojennych. Bez prochu wysyłanego im z Nassau, nigdy, mówią związkowi, południe nie mogło by utrzymać walki, ten proch zaś był im przedawany przez poddanych angielskich, wbrew proklamacji królowej. Zaprzeczając prawdziwość tego zarzutu nie można, ale północ zapomina, że z Anglii i jej osad podobnie otrzymywała tak ogromne zapasy wojenne, że to co przedane południowi w porównaniu nawet iść nie może. Ten szereg wzajemnych oskarżeń czyni położenie rządu angielskiego nadzwyczaj drażliwym, musiał on użyć wiele zręczności i taktu, aby żadna z wymienionych trudności nie przybrała dotąd znamienia goryczy, a nawet nieprzyjaźni.

Prezydent Davis, odpowiadając na popis 300-tu tysięcy ludzi prezydenta Lincolna, nakazał konskrypcję ogólną na południu. Zupelne zniknięcie wszelkiego rodzaju monety srebrnej i miedzianej w Stanach Zjednoczonych wywołało rozkaz zaprowadzenia monety papierowej, w odciśnięciach tak drobnych, jakich jeszcze dotąd nikt nie widział, bo te odciśnięci przedstawiają 1/100 dolara (około 1 1/2 kop).

Największą część członków gabinetu opuściła Londyn i wyjechała na wieś.

Austria.

Dziennik *Surgeon* umieszcza następny rozkaz gabinetowy:

„Mój kochany hrabio Forgach.
Powodowany silną wolą urzędującym zasady uspokojenia mych ludów w tym co się też ściga do rozmaitych narodowości składających ludność mojego królestwa węgierskiego, rozkazuję kanclerstwu węgierskiemu przygotować i złożyć mi, razem z gubernatorem Węgier, projekt do prawa mającego w widoku zapewnienie wszystkim mieszkańcom nie magyarskim mojego królestwa węgierskiego, używanie służących im praw do rozwoju ich języka i narodowych instytucji. Zachowuję sobie objęcie tego projektu do prawa w liście przełożeni królewskich, mających być przedstawionymi na przyszłym sejmie.“

Laxenburg 27 lipca 1862 roku.

podpisano: „Franciszek Józef“
Czytamy w *Gazecie Kolońskiej* z Wiednia, z d. 5 sierpnia: Otrzymałmy wiadomość oświadczającą nam o zagaleniu rokowań z Austrią co do uznania królestwa węgierskiego. Potwierdza się, że Francja otworzyła te rokowania, lecz i Anglia szczerze jej w nich dopomaga. To ostatnie mocarstwo dowiodło, że przyznając Włoch przez Austrię będzie poczytywane za rejonie pokoju z tej złaśliwej przyczyny, że ostateczne rozwiązanie sprawy włoskiej, mogłoby bardzo być posunięte naprzód przez rokowania dyplomatyczne.

Austria odpowiedziała, że w żaden sposób przystąpić nie może do rokowań przed otrzymaniem dostatecznych rejonów, mogących zapewnić, że rząd włoski zrzeka się swych zamiarów co do Wenecji. Co się tyczy zachowania się Austrii wobec pogłosek o nowym kongresie, mówią, że zgodzi się na kongres mający rozstrząsać sprawę włoską, ale w takim tylko razie, jeżeli rzecz o Wenecji nie będzie nawet wspomniana, lecz jeżeli przeciwnie kongres zajmie się wynagrodzeniem żądanem przez Austrię za wyrzucenie się służących jej praw do Toskanii i do księstwa modenskiego. Przed załatwieniem tej ostatniej sprawy rokowania mające na celu przyznanie Włoch przez Austrię byłyby daremne. Gabinet wiedeński udzielił bez ogródek te warunki rządowi angielskiemu i francuzkiemu; lecz wnosząc, że sposobu, w jaki to oświadczanie przyjęte zostało, wszyscy są przekonani, że ani Paryż, ani Londyn, nie mają ochoty popierać tych roszczeń; dla tego też ks. Metternich otrzymał rozkaz odmawiania wszelkim przełożeniom mającym na celu kongres europejski.

— *Gazeta Presburska* donosi, że król Franciszek neapolitański, kupił w Węgrzech dobra za 1,400,000 zł. ren.

— *Wschodnio-niemiecka poczta* świeżo zagroziła federalistom prowincji słowiańskich i niemieckich; że jeżeli nie przyjmą przedko jednolitej konstytucji, wówczas centraliści niemieccy—skoro wszystkie struny pękają—zawrą przedko pokój z Węgrami niż z nimi.

Dziennik *Pesztaplo* d. 9 sierpnia odpowiada na te groźby w następujący sposób:

Sądymy, że porozumienie z Węgrami, jest łatwe dla meżów stanu austriackich, tak centralistów, jak federalistów, jeśli go szczerze pragną i nieukrywają żadnej wstecznej myśli; ale tylko pod następnymi warunkami:

1) Jeżeli uznają Węgry, tem, czem je uczyniły wiekowe dzieje i umowy między narodem a koroną, tem czem są nakoniec według brzmienia ich praw, to jest: krajem wolnym i niepodległym pod względem całego ich kształtu rządowego, prawnego, bez poddania ich żadnemu innemu krajowi albo ludowi, ale posiadającemu swoje indywidualne życie i swoją własną konstytucję (art. 10 prawa 1790 roku).

2) Jeżeli następnie nikt nie mieszkać się nie będzie do ich kształtu rządowego, ani do ich kształtu administracyjnego, i jeżeli nikt usiłować nie będzie upowszechnić w Węgrzech systematów centralizacyjnych, lub systematów federalistycznych, wymyślanych z tamtej strony Lejty.

— Dziennik *Pesztaplo* Idok Tanaja powtarza wieści, o zwolnieniu sejmiku i czyni nad nimi następne uwagi: „Pisząc te słowa miał d. 4 sierpnia zrzeczność czepiania z dwóch rozmaitych źródeł wiadomości zgodnych z sobą co do tego, że sprawa węgierska weszła w Wiedniu w nową przejawę i że goździ się wkrótce oczekiwać ogłoszenia środków, które znakomicie zmienią obecny stan rzeczy.“

Z drugiej strony czytamy w liście pisanym z Wiednia do dziennika *Pesztaplo*, że już od kilku dni w kołach wpływowych magyarskich, a mianowicie u kanclerza, odbywają się tajne konferencje. Hrabowie Esterhazy, Apponyi, Palffy i baron Sennyey, często tu przyjeżdżają i za każdym razem miewają konferencje z kanclerzem trwające po 5 i 6 godzin. Działalność tych gorliwych patriotów ma zapewne na celu przedko zwolnienie sejmiku.

Prusy.

Berlin, 8 sierpnia. *Gazeta narodowa* donosi, że na wczorajszym posiedzeniu komisji budżetowej, jednomyślnie uchwalono za radą generała von Stavenhagen, wezwać rząd do wprowadzenia nowego składu sztabów wojska (dywizji, brygad), bo w ten sposób dała by się zmniejszyć zbyteczna liczba generałów.

Nadto, co do rozdziału: żołd wojska, generał von Stavenhagen wnosi co następuje:

„Izba wynurza oczekiwanie, że rząd postawi gwardję na tej samej stopie co wojsko linijowe, tak co do jej liczby, jak i wynagrodzenia.“

Te poprawy jednomyślnie przyjęto. Sprawozdawca doradzał wykresić z budżetu sumę 2,921,280 talarów, dla piechoty, sumę składającą się z wydatków spowodowanych przez reorganizację. P. Twisten przeciwnie, radził wykresić tylko sumę 60,000 talarów za 4-ty tercjat roku, przez wzgląd na dwuletnią czynną służbę, mającą zaprowadzić się od r. 1863-go. Jen. von Stavenhagen chciał, aby izba wyraziła żądanie, iżby rząd zmniejszył liczbę piechoty i strzelców o 43,000 ludzi, to jest o tyle ile wynosi roczny kontyngens. To wniesienie zostało odrzucone.

— Berlin 9 sierpnia. Na dzisiejszym posiedzeniu izby poselskiej przyjęto w drugim odczytaniu projekt do prawa co do obowiązku drukarzy, wydawców i redaktorów, wymieniać autorów bezimiennych artykułów. Projekt brzmi jak następuje:

Artykuł jedyny. Drukarze, wydawcy, komisjonerowie i redaktorowie, nie mogą być zmuszani przez środki doradne do składania świadectw o autorach lub wydawcach druków, artykułów, lub ogłoszeń, tudzież co do źródła objętych w nim udziału.

Następnie izba zagłosowała kilka rozdziałów budżetu o pensjach i zasobach ogólnych. Przyjęto wniosek komisji, obowiązujący rząd do zdawania sprawy z użycia tych zasobów, oraz poprawę pała Eberli domagającą się, aby traktaty o wynagrodzenie pieniężne zawarte z hrabiami Wied i Soims zostały przedstawione na potwierdzenie izbie.

Następnie izba zajmowała się projektem do prawa o pasportach, zwróconym do zmianami przez izbę wyższą. Zagłosowano artykuły 1-szy i 2-gi zgodnie z tekstem przyjętym przez izbę panów. Rozbiór artykułu 3-go jeszcze nie został ukończony.

— Jen. hr. de Sonnaz poseł nadzwyczajny króla Wiktora-Emmanuela do dworu rosyjskiego przybył dziś do Berlina.

Berlin, 10-go sierpnia. Czytamy w *Gazecie Pruskiej*: Upřednie wiadomości pochodzące z najpóźniejszego źródła zbily już twierdzenie o udzielonym księdzu arcybiskupowi poznańskiemu, podczas jego pobytu w Rzymie, stopnia prymasa polskiego. Dzienniki polskie, dla okazania, że ksiądz arcybiskup doświadczył nadzwyczaj znakomitego przyjęcia z powodu narodowości, do której należy, mówily też o upominkach otrzymanych przezeń od papieża i o godności szlachecka rzymskiego, którą mu nadała rada miejska rzymska. Prawda, że ksiądz arcybiskup otrzymał te upominki i tę godność, lecz o tem przemilczano, że podobne upominki i podobna godność udzielone zostały wszystkim arcybiskupom bez różnicy, którzy przybyli do Rzymu na obrzęd kanonizacji. Okazuje się to oczywiście z następną noty umieszczonej w *Dzienniku Rzymskim* dnia 11 czerwca: „Z powodu uroczystej kanonizacji, Jego świątobliwość chciał dać kardynałom, patriarchom, prymasom, arcybiskupom i biskupom dowód swię szczerobliwości i rozkazał im wręczyć różne upominki, między którymi znajduje się wielki i piękny medal, przedstawiający z jednej strony wizerunek Jego świątobliwości, a z drugiej nowo wypořádzoną bazylikę w Ostii. Uchwała dnia 22 maja, przedstawiciele rady miejskiej rzymskiej przyjęli wszystkich kardynałów, patriarchów, prymasów, arcybiskupów i biskupów obecnych podczas kanonizacji w tej stolicy świąta katolickiego, jako członków obywateli i szlachty rzymskiej. Przyjemnie jest nam dodać, że komisja złożona z obywateli rzymskich, gotowa jest przyjmować składki wielu osób pragnących, aby były użyte na wybić medalu, mającego doręczyć się rzeczonym duchownym jako trwałe świadectwa uwielbienia i wdzięczności.“

Do tej wiadomości możemy stanowczo dodać, że ksiądz arcybiskup poznański, podczas pobytu swego w Rzymie, jeden raz tylko (3 czerwca) był przyjęty przez papieża i że nie otrzymał żadnego odznaczenia, któregoby nieudzielił współcześnie i wszystkim innym obecnym arcybiskupom i biskupom.

— *Gazeta Kolońska* umieszcza list pisany z Berlina dnia 8 sierpnia, zawierający szczegóły o skutku, jaki sprawiło zachowanie się rządu względem komisji budżetowej. Rozumi się, że nieręczymy wcale za prawdziwość tych szczegółów, ani nawet, że wszyscy wyszli z tego posiedzenia z takim wrażeniem, jakie z niego wyniósł korespondent dziennika nadreńskiego. Uczyniwszy te zastrzeżenia, podajemy dosłownie sam list, który zapewne obudzi zajęcie czytelników: „Posiedzenie komisji budżetowej było dziś bardzo zajmujące, określa ono bowiem stan nasz polityczny i pozwalała zajrzeć w sposób nauczający za kulisy. Znajdujemy się bardzo blizkim albo wojny między rządem i izbą, albo zatargi między panem von der Heydt i panem von Roon; takie jest stanowcze wrażenie, które posłowie wynieśli z dzisiejszego posiedzenia. Przytaczamy kilka szczegółów: „Aż do dnia wczorajszego, przedstawiciele rządowi okazywali się bardzo pojednawczymi; a chociaż delegowani wojskowi byli bardzo ostrzyżni, zdawało się jednak widzieć, że gabinet niechciał jeszcze podejmować wszystkich mostów. Ale wczoraj komisja objawiła swoje stanowcze uchwały o reorganizacji wojska; wniesienie sprawozdawcy, barona von Vaerst, doradzające odmowę wszystkich wydatków na ten przedmiot, znalazło tak silne poparcie, że najsmielsze nadzieje, stronictwa postępowego zostały przewyższone. Wynika stąd w sposób niezaprzeczony, że toż zdanie znajduje znakomitą większość w izbie i że minister wojny w obec takiego obrotu rzeczy dłużej niezdolna stłumić swojej trązy.“

W następnych roztrząsaniach oficerowie ministerstwa wojny zachowali się spokojnie. Według tego wszystkiego, rzeczą jest niezaprzeczona, że w wysokich sferach postanowiono już coś pewnego. Powinieniem jeszcze choć po krótko powiedzieć o zatardzie między ministrami wojny i skarbu. P. von der Heydt zachował się dziś zupełnie neutralnym w sporach komisji z członkami ministerstwa wojny. Nadto, ciągle krąży wieść o obietnicy ministra skarbu, zapowiadającej, że p. von der Heydt nie jest bardzo przychylnym reorganizacji wojskowej i że dokłada wszelkich starań do odwrócenia starcia z tego powodu. Nakoniec we wszystkich co się dziś dzieje jest coś niemającego się opisać, ale co każdy czuje i wrażeń czego jest przekonany. Postawie mówią, że wcale by ich nie zdziwiło utrzymanie przez ministra skarbu nagłej zmiany zadania wojskowego i przedstawienie wiadomych jeszcze dotąd przełożeń.“

— Berlin 10 sierpnia. Izba poselska ukończyła wczoraj rozbiór prawa pasportowego, poprawionego przez izbę panów. P. minister spraw wewnętrznych oświadczył, że sankcja tego prawa zależała od przyjęcia artykułu 3-go w takim brzmieniu, w jakim zmieniony został przez izbę panów, t.j. że każdy podróżny winien wylegitymować się jeśli tego władza zarządzi; artykuł zatem 3-ci przyjęto 120-tu głosami przeciw 113-tu. Przeciwnie odrzucono art. 7-my upowazniający rząd do przy-

wrócenia, w zdarzeniach nadzwyczajnych obowiązku brania pasportów. Ogół projektu do prawa został przyjęty.

Na temże posiedzeniu minister skarbu przedstawił projekt do prawa odnoszący się do rozciągnięcia na wszystkie kraje państwa powolności celnych, udzielonych przez traktat handlowy francuzko-pruski.

Depesze telegraficzne.

PARYŻ, poniedziałek 11 sierpnia. Dziennik *la France* donosi, że Mazzini miał dnia 6 sierpnia rozmowę z Garibaldim w Mistretta, w mieście prowincji sycylijskiej, leżącym na lewym brzegu rzeki Regitano o 32 kilometry na południo-wschód Cefalu i że nazajutrz wrócił do Malty.

Dziennik *Pays*, mówi, że żadna mowa urzędowa nie będzie miała miejsca podczas przyjęcia ciała dyplomatycznego w Tuileries, w piątek dnia 15 sierpnia.

WIEDEN, wtorek 12 sierpnia. Dziennik *Presse* ogłasza wiadomość telegraficzną z dnia wczorajszego, donoszącą, że ministerstwo Wurtemberskie postanowiło na tymże dniu odrzucić traktat handlowy francuzko-pruski; to postanowienie zostało oznajmione w Berlinie.

PALERMO, poniedziałek 11 sierpnia. Garibaldi wyruszył z Caltanisetta z 500 ochotnikami do Petrapercia i San-Catalo. Stara się dostać do Messyny. Miasto Palermo jest ciągle spokojne.

TURYŃ, wtorek 12 sierpnia. Dziennik *Discussions* oznajmuje, że rząd włoski wysłał do przedstawicieli swoich za granicą, notę, w której oznajmuje zamiar utrzymania powagi prawa i władzy. Spółcześnie przekłada niebezpieczeństwo dłuższego pobytu wojsk francuzkich w Rzymie.

WIEDEN, wtorek 12 sierpnia, wieczorem. Dziennik *Presse* oznajmuje dziś wieczorem z d. 12 z Monachium, że rządy bawarski i wurtemberski oświadczyły się za jednolitą celną z Austrią i że radzą zebrać konferencję nadzwyczajną, pełnomocników państw związków celnych, w Berlinie, dla obrad nad przełożeniami austriackimi.

TURYŃ, wtorek 12 sierpnia. *Gazeta urzędowa* oświadcza, że wyspa Sycylja jest ciągle spokojną i że wojska królewskie zostały wszędzie najprzebiejniej przyjmowane. Miasto Catane wysłało deputację do Garibaldiego z oświadczeniem, że pozostanie wiernie zasadzie monarchicznej.

Oznajmują z Neapolu, że władza przeszkodziła na ulicy toledańskich objawowi, przy okrzykach *Rzym albo śmierć!* niech żyje Garibaldi!

LONDYN, środa 13 sierpnia. Dziennik *Morning Post* ogłasza artykuł, w którym mówi, że cesarz Napoleon III nie może cofnąć wojsk z Rzymu, przed groźbami Garibaldiego, lecz dodaje, że niebezpieczeństwa położenia nie dadzą się usunąć, tylko przez konwencję zastrzegającą w sposób jasny i wyraźny, kiedy zajęcie Rzymu przez wojsko francuzkie, ustać powinno.

PALERMO, wtorek 12 sierpnia. Garibaldi wrócił do Caltanisetta i znowu udał się do Castro-Giovanni. Ochotnicy zgromadzeni pod Agrigentem otrzymali rozkaz skupienia się pod Castro-Giovanni. Domyślają się, że Garibaldi ma ciągle na widoku Messynę. Rząd zastanawiał się nad tem, czy nie należałoby skupić w rękę generała Cuggia politycznej władzy nad całą Sycylią.

LONDYN, środa 13 sierpnia. Ostatnie wiadomości z New-Yorku są z dnia 1 sierpnia. Według nich położenie generała Mac-Clellana jest dobre pod względem obrony, ale nieprzejawne dla natarcia lub odwrotu. Oderwani trzymają swoje stanowisko w Lund nad Chikahominy, za plecami Mac-Clellana; zajmują rzekę James wyżej Mac-Clellana tudzież między nim i Richmondem. Z obu stron wznoszą silne działobitnie. Mówią, że generał Jackson zabiera się do natarcia na Mac-Clellana lub Pope.

Część floty związkowej z moździerzami przybyła do Hamptonroads. Domyślają się, że będzie użyta do zdobycia twierdzy Darling. Dwa nowe okręta pancerne oderwaniów pokazały się na rzece James. Generał Pope pomknął się za Warrenton. Wieść roznosiła się, że okręta pancerne kupione przez oderwaniów w Anglii, przebyły się przez blokadę pod Mobile. Nie wierzą tej wieści, która jednak sprawiła wielkie wzruszenie.

Powszechnie rozumieją, że konskrypcja zacznie się w połowie miesiąca sierpnia, w Stanie New-yorkskim.

PARYŻ, czwartek 13 sierpnia. Monitor powszechny ogłasza sprawozdanie z przyjęcia przez cesarza margrabiego Havany generała Coneha, ambasadora hiszpańskiego w Tuileries.

Przedstawiciel królowej Izabeli wyraził w swej mowie, uczucia przywiązania i szczerą sympatję królowej i ludu hiszpańskiego. Rzekł, że królowa żywo pragnie utrzymać te stosunki i że szczęśliwą jest ze wzmożenia wziewów, łączących oba ludy.

Cesarz Napoleon odpowiedział co następuje: „Nie zaniedbałem żadnej zręczności, okazania mojej żywej sympatii dla królowej, i mojego szacunku dla narodu hiszpańskiego. Byłem więc równie zdziwiony jak zasmecony z objawianej różnicy mniemania. Wszakże cokolwiekby wybrał was przez królowę, daje mi nadzieję bezstronnego sądu o zdarzeniach.“

„Oceniłem pojednawcze pobudki, które was skłoniły do przyjęcia poselstwa w tej drażliwej okoliczności. Od królowej tylko zależać będzie, mieć zawsze w nim sprzymierzenia szczerę, i zachować dla ludu hiszpańskiego, przyjaciela prawego, który pragnie jego wielkości.“

BERLIN, czwartek 14 sierpnia. Dziś z rana o kwadrans na 7, księżna następczyni pruska, szczęśliwie powiła syna.

LONDYN, czwartek 14 sierpnia. Wiadomości

z New-Yorku z dnia 5 sierpnia donoszą, że Lincoln już nakazał popis 300,000 milicji, na przypadek, gdyby liczba ochotników wezwanych, nie była zupełną na dzień 15 sierpnia.

Związkowi, pod dowództwem generała Pope, przebyli Rapidem w Wirginii i opanowali Orange-Court-house. Dwa pułki oderwaniów wypędzono z Darien. Wieść roznosiła się, że oderwani opuścili Richmond, skąd wygnała ich zaraza i że zajęli brzeg południowy rzeki James. Związkowi, w uczynionej zwiadzie pod Petersburg, zniszczyli obóz oderwaniów.

WIEDEN, czwartek 14 sierpnia. Dziennik *Najnowsze Wiadomości* ogłasza doniesienie telegraficzne z Orsovy z dnia wczorajszego, oznajmujące, że Serbowie podpalili wojenny turecki okręt *Silistra* osiadły na mierzynie przy Bramie żelaznej (wazkim przesmyku Dunaju pod Orsową).

TURYŃ, czwartek 14 sierpnia. Rząd usunął z urzędu generała królewskiego prokuratora w Palermo, za to, że opuścił swą posadę. Za powód do oddalenia od obowiązku prefekta w Caltanisetta, podają, że pozwolił w pałacu prefektury zamieszkać Garibaldiemu.

Podług dziennika *Monarchia nazionale* krążyła wieść, że na jutro, to jest na dzień 15 sierpnia, przygotowywano objawy. Doniesienie o tem, że Garibaldiści mieli usiłować przejść przez ciążinę messyjską jest niedokładną.

DREZNO, czwartek 14 sierpnia wieczorem. Dziś wieczorem *Dziennik drezdeński* ogłasza depeszę telegraficzną z Frankfurtu, że projekt reformy związkowej, przedstawiony dziś sejmowi związkowemu, odestany został do właściwej komisji. Prusy sprzeciwiły się i protestowały, oświadczając, że jednomyślność w tej mierze była potrzebna, oraz że przedstawiane instytucje nie zaspokoja narodu, który nierównie więcej wymaga; Prusy, dodał pełnomocnik tego państwa, mają ciągle przed oczyma prawdziwe potrzeby Niemiec a mianowicie przedstawicielstwo narodowe, i większą siłę wobec państw zagranicznych. Umocowany saski złożył objaśnienia przedstawionego projektu reformy, poczem sejm związkowy odrzucił się do dnia 9 października.

RAGUZA, wtorek 12 sierpnia. Czarnogorzanie pobili Turków w sobotę i wtorek niedalego Rieki; Turcy po poniesieniu wielkich strat, znajdują się w stanie bardzo niebezpiecznym.

TURYŃ, czwartek 14 sierpnia wieczorem. Rozbiegła się wieść, że eskadra włoska dopuściła się objawu w zatoce palermitańskiej, wydając okrzyki, *Rzym lub śmierć!*

Najzupełniejsza karność panuje na flocie; wojsko morskie pełne jest poświęcenia dla porządku, króla i ojczyzny.

Władze messyjskie przeszkodziły wielkiemu objawowi w tym mieście.

Liczba ochotników garybaldystowskich wynosi od 3 do 4 tysięcy.

PARYŻ, czwartek 14 sierpnia. Dziś odbył się przegląd wojska, liczba widzów była znaczna, uroczystość wojskowa przeszła bez żadnego przypadku.

Przegląd rolniczy.

NOTATKI Z WYSTAWY TEGOROCZNEJ LONDŃSKIEJ ROLNICZEJ.

Wystawa rolnicza w Londynie otwarta została 11-go (23) czerwca na prawym brzegu Tamizy w dość odległym od środka Londynu parku, w tak zwanym Battersea-Park. Zdaje nam się, że najlepiej będzie zacząć, dając czytelnikom pojęcie o pomieszczeniach i urządzeniu samej wystawy. Na tegorocznej wystawie rolniczej główną rolę odgrywały dwa oddziały t.j. oddział narzędzi i maszyn i oddział zwierząt gospodarskich, jako to bydła, koni, owiec, świń i t. p. Nasiona, karmy, sztuczne nawozy zajmowały bardzo małe miejsce i były zupełnie oddzielone od wystawy narzędzi i bydła.

Tak narzędzia rolnicze i maszyny, jak również i bydło pomieszczone w podługowatych namiotach oznaczonych oddzielnymi literami, za pomocą których, mając w rękę katalog, łatwo było można znaleźć eksponenta i wystawione przez niego przedmioty. Takie pomieszczenia na odkrytym powietrzu wiele wpływało na utrzymanie zdrowia zwierząt, które przez cały ciąg trwania wystawy w przeciągu dni dziesięciu były zupełnie zdrowe i wesole. Było wprawdzie przeznaczono osobne miejsce, na przypadek choroby jakiego zwierzęcia, lecz takich w stosunku do masy sztuk, których leżyło się do 2,000, znalazło się bardzo mało, bo wszystkiego od 8-miu do 10-ciu sztuk. Oprócz tego w tym parku był oddzielony osobny plac, gdzie pracowały lokomobile, poruszające młocarnie, wiatki, maszyny do wyrabiania cegieł i t. p. Tu dopiero można się było napatrzyć prawdziwemu ruchowi, każdy eksponent starał się tu pokazać z najlepszej strony swój towar. Samych lokomobile będących w ruchu było do 70-ciu kilku; rzędowe doświadczenia i próby odbywały się dość daleko od Londynu w bliskości stacji Faringham o 25 mil angielskich od Londynu i te miały za cel wypróbowanie tylko parowych plugów, które w ogromnej masie pojawiały się na tegorocznej wystawie. W oddziale narzędzi i maszyn rolniczych 342 eksponentów przedstawiło 5,064 przedmiotów, w oddziale bydła, jakśmy to wspomnieli, naliczono do 2000 sztuk, z tych dwóch więc oddziałów sądzić można, jak tegoroczna wystawa rolnicza w Londynie była świetna, szkoda tylko, że nader krótko trwała, bo tylko dni dziesięć, których, odrzuciwszy jeszcze niedziele, w którą jak wiadomo w Anglii wszystko umilknąć musi i trzy dni na próby odbywające się w Faringham, pozostało dni sześć dla obejrzenia całej wystawy, co przy natoku zwiedzających, bardzo trudno było dokładnie uskutecznić. Wysokość opłaty od wejścia na wystawę po trzy szylingi od osoby (szyling równa się 32 kop.) jest powodem, że biedniejsze klasy, mianowicie robotnicy nie mogą korzystać z wystaw angielskich; lecz w Anglii na to nikt uwagi nie zwraca, tam bardzo mało się troszcza o stanie biedniejszych od najbiedniejszych, to jest, o klasie angielskich wyrobników. Angielski rolnik czy dzierżawca fermi potrzebuje robotnika tak, jak czuje potrzebę każdego rolniczego narzędzia,

z tą różnicą, że za ostatnie płaci z góry całkowitą jego wartość, robotnikowi zaś płaci stosunkowo do wykonanej roboty. Zepsuło się narzędzie lub maszyna, natychmiast naprawia, co mu przychodzi nader łatwo, ponieważ tam fabryki na każdym kroku, zachowuje za robotnika, to dla angielskiego fermiera rzecz zupełnie objętą: na miejsce jednego stawi się dziesięć innych, silnych, świeżych robotników, których konieczność zagina szukać pracy dla zaspokojenia pierwszych potrzeb życia. Niekiedy uczeni ekonomisci uważają za szczególną zasługę Anglikom, że objętą na nędzę i ubóstwo klasy robotniczej, ale nam przywykłym patrzeć na to nie z tak wysoką, zdaje się oburczającą ten zabójczy chłód i ta dążność kapitalistów do przerobienia na automaty klasy robotniczej. My znamy Anglię albo z książek, kto je czyta, albo z jej błyszczących wypolerowanych maszyn, ale trzeba w niej zamieszkać jakiś czas, dotknąć się wszystkich arterji jej życia, żeby sądzić sprawiedliwie.

W chwili, gdy u nas właśnie organizuje się nowy system stosunków włościańskich, gdy gospodarstwo rolne na zupełnie inną wieś musi drogi, strona techniczna Anglii może być bardzo dla nas pożyteczna i za wzór nam służyć, lecz niechaj Bóg, abysmy tam mieli szukać wzorów dla strony naszej moralnej i w życiu narodu zaszczepić je chcieli.

Powiedzieliśmy na wstępie, że na tegoroczną wystawę rolniczą jak nie mniej i na próbach w Faringhamie o-twarcie było współubieganie się tylko dla parowych plugów, inne narzędzia rolnicze wcale nieubiegają się o nagrody, królewskie bowiem Agromiczne towarzystwo, ustanawiając porządek corocznych wystaw rolniczych i premij, postanowiło jednego roku naznaczyć konkurs dla samych narzędzi i maszyn, na drugi zaś rok wyłącznie dla hodowli zwierząt. Ten rok wypadł właśnie dla wystawy zwierząt gospodarskich, zjadł można sądzić, jak był świetnie reprezentowany ten oddział wystawy, która w tym roku przybrała charakter powszechny, stało się to zgodnie z życzeniem nieboszczyka księcia Alberta, który pierwszy podał myśl polowania w Londynie wystawy rolniczej z wystawą całego świata, i skutkiem tego w tym roku zrobiono wyjątek, dając miejsce na wystawie zwierzętom innych krajów.

Należy przypisać, że myślenie księcia Alberta zupełnie się urzeczywistnia, za co Anglię wdzięczności dłań cziść powinni. Przywykli zamykać się sami w sobie i uważać wszystko swoje, za wzór doskonałości, angielscy hodowcy zwierząt mogli w tym roku przekonać się naocznie, że nie tylko w jednej Anglii hodują się piękne rasy bydła: Szwajcaria, Holandia, Francja dostarczyły na tegoroczną wystawę takich egzemplarzy, które wcale nieustępowały rasiom krótko-rogię angielskiej.

Niemcy nienadawali ani jednego egzemplarza z licznych swoich rasy bydła rogatego, ale za to wyraźnie chcieli się popisać swoimi cienko-wielistymi owcami. Dość, gdy wspomnimy, że kilka z nadesłanych Merynosów były kupione natychmiast do Australji za 600 funtów szterlingów każdy, a jeden do Pomeranji za 200 gwinei.

Saksonja rzeczywiście coraz więcej staje w hodowli owiec, doszedłszy z początku do najwyższego stopnia cieńkości wlny wkrótce zwrócić tam uwagę i dążyć na gęstość i wyrównanie runa. Umiejętnym postępowaniem otrzymali prawdziwie zadziwiające rezultaty: na tegoroczną wystawę można było widzieć dwóch baranów z rodzajów owczarni Szejtgera i Godegasta, posiadających wyrównanie runa tak wielkie, że wlna, na głowie, nogach i całym korpusie była prawie zupełnie jednakowa; jeden z tych baranów daje dziewięć funtów wlny i to po saksońsku w ciepłej wodzie, wlny, i te barany także, zakupione zostały do Australji. Z samych takich drogiej pokupki zwierząt rozprowadzić możemy sądzić na jak wysokim stopniu stoi owczarstwo w Australji, a z tamtegoż klimatu i przestrzeni pastwisk na jak ogromną da się ono prowadzić tam skalę; tu to właśnie leży przyczyna dla czego angielscy gospodarze zarzucili zupełnie hodowlę owiec cienko wlnistych, a wzięli się do hodowli i poprawiania rasy zdutych do wypasu na mięso z długą wlną.

Takich rasy Anglia posiada nadzwyczajne mnóstwo np. Linksona, Lejcesterska, Dowonszyska, z krótką i grubą wlną, Southdown i Norfolkka, były też rasy z nadzwyczaj grubą wlną np. rasy Blackfoot. W ogólności wystawa tegoroczna przedstawiała nadzwyczaj obfite pole dla poznania wszystkich prawi rasy zwierząt domowych, które w takiej kolekcji i masie trudno byłoby gdzie indziej znaleźć; spotkać się tu można było z niektórymi zupełnie nowymi rasami, o których nawet jeszcze dotąd nigdzie nie wspomniano. W dalszym ciągu sprawozdania postaramy się rzecz tę szczegółowo traktować.

Elektro-magnetyczny lokomobil. Dotychczasowe w tym przedmiocie wynalazki nie mogły być zastosowane w praktyce, ponieważ eksperymenty na kwas siarkowy i cynk przedmioty niezbędne przy użyciu elektro-magnetycznych maszyn przewidywały o wiele kosztu drzewa lub węgla przy użyciu parowych.

Dziś niejaki p. Major wynalazł nową elektro-magnetyczną maszynę, w której siła jednego konia dziennie nie będzie kosztować więcej nad 12 kop. niemiernie byłoby to ważny wynalazek mianowicie dla fabryk, rękodzieln, a nawet i rolnictwa.

Nadzwyczajnie z wielkimi odzwagą się pochwalali o tkaninie wyrabianej z przędzy chmielu, która mocą, po-tyłkiem ma przewyższać lina i konopie wyroby. Przędza chmielowa otrzymuje się następnie, zbierając się okwity lęczy chmielowej, które już przeleżały zimę na wolnym powietrzu, lub pod śniegiem, między się je jak len i dalej częściej na szczytkach, z kąd otrzymuje się przędza zdalna do wszelkiego użytku.

Zawsza odbieramy wiadomości o urodzajach w tym roku najpomyślniejsze, chociaż stan powietrza był różny, bo kiedy my mieliśmy ustawicznie deszcze, to już w gubernji Minskiej a nawet i w Grodzieńskiej, mianowicie w kobryńskim puławskim, cięszonem się wtenczas najpiękniejsza pogoda; na Podolu i Wołyniu urodzaje prze-siężne, trudność tam tylko o robotnika wielką, a bo oprócz rzeczywistego braku rąk odpowiednio przestąpieniem przyczynia się jeszcze do tego i inna okoliczność. W Grodzieńskiej, przybyła pierwszy raz partja górali do koszenia zboża i spodziewać się należy, że i będą z nich kontenci tak jak w Królestwie od tylu lat to się praktykuje.

Zaraz kartofli zaczyna się już pojawiać, nać w wielu miejscach poczyniała, a już nawet i na samych kłębach plamki się pokazuje. Tak jak u nas starają się zaprowadzić kartofle Emską, jedną pod względem plenności, bujności i smaku na użytek domowy, tak znów w Grodzieńskim, zwłaszcza gdzie przy gorzelnian uprawę kartofli na większą wykonywają skalę, starają się zaprowadzić gatunek kartofli czerwonej, mniej podlegającej zaradzie i w samej rzeczy mniej podlegającej gnicu w czasie długiej konserwy.

Cena guano peruwiańskiego podniosła się obecnie w Europie do takiego stopnia, że niedopowiada już wartości używającej tego nawozu. Przekonano się o tem z doświadczeń zrobionych w Szkocii. Pole drenowane i dobrze u-pawione w 1860 r. po dwóch zasiewach owsa, było używane rozmaitemi nawozami, obfitym w azotany i fosforany, w tej liczbie i guanem 650 kilogr. na hektar i

zasadzone turnipsem; rezultat był taki, że część pola nawieziona fosforanem i azotanem wapna, dała stosunkowo co do ceny nawozu największy urodzaj. Drugie doświadczenie było następujące po zbiorze pszenicy; pole użyzono takim samym nawozem, w ilości 312 kilogr.; na hektar i zasiano mieszaną traw pastewnych; w tym razie pole użyzono saletra chilijską, dało także największy urodzaj. Z tych doświadczeń wypada, że guano, chociaż bez wątpienia silnie działa na roślinność, lecz nadto drogo już teraz kosztuje, i korzystniej może będzie używać inne nawozy, obfitym w azotany i fosforany, mianowicie koprolity, kwasny fosforan wapna (z kości), saletra Chilijską T. S.

Przegląd

Pism czasowych.

Gazeta Warszawska (do N. 182):

— List z Wiednia zawiera ocenienie działań opozycji polskiej i czeskiej w parlamencie wiedeńskim. Przedmiot ten był długo i zaciekle w czasopiśmie galicyjskich na rozmaity sposób traktowany. Niepoczuwamy się do prawa być w tej sprawie rozjemcami: przyszłość dopiero wyda o niej bezstronny wyrok. Nie mniej przeto trzeźwy sąd korespondenta Gazety Warsz. zasługuje przed innymi na zwrócenie nań uwagi, i dla tego słowem jego dajemy miejsce w naszej rubryce: — Pod względem zapatrywania się na teraźniejszą konstytucję, i pojmowania zmian lub ulepszeń, któreby w niej zaprowadzić chcia-no, większość izb pokazała się niewzruszoną, utrzymując, że takowe zmiany i ulepszenia przez ogólny tylko parlament zaprowadzonym byćby mogły i odmawiając teraź-niejszemu potrzebę do tego kompetencji. Oświadczenie to oparte na § 11 konstytucji łutowej, miało za sobą słuszność. Nie pochodzą wszakże tyle z uczucia legalno-sci, ile raczej z obawy, żeby rewizja konstytucji, roz-poczęta przez parlament szczypliwy, i codzienny składu swego niepewny, nie przyprowadziła ministerjum do upadku, lub parlamentu do rozwiązania, i w obu razach do wstrzy-mania na samym początku ruchu konstytucyjno-parlamentarnego, którego zapewnić rozwój normalny większość liberalna uważała za swój główny obowiązek. I tu przy-znać trzeba, że miała słuszność, tem więcej, że prawica, czyli opozycja, nie była bynajmniej, że jej nie szło o po-prawę konstytucji łutowej, lecz o jej zupełne usunięcie. W obec takiej opozycji, która liczebnie choć w mniejszo-sci, mogła stać się niebezpieczną, starała się, o ile mogła, pokazywać się konstytucyjną, to jest, gotową bronić kon-sytucji łutowej, jako podstawy do działania w duchu po-stępowym i liberalnym, ale zarazem centralistycznym, jeśli nie zupełnie jednolitym. Ustępowała wprawdzie ona wymagalności narodowości prowincji, ale tylko z pa-ragrafami tej konstytucji w ręku. Myślała, że sięgając dalej, byłoby to przejść do obozu opozycji. Lecz wy-walała nieraz tę ostatnią do zbliżenia się, do wystąpienia z życzeniami praktycznymi, możebymi i dokładnie okre-słonymi, do szukania nareszcie wspólnej drogi do porozu-mienia się. Opozycja odpowiadała na to wszystko mil-czeniem, niedowierzaniem lub ogólnym hasłem wymie-rzonem w części za dyplomem październikowym, więcej za prawami historycznymi prowincji, a najwięcej przeciw konstytucji łutowej. Takie było stanowisko Czechów i Galicjan aż do ostatniej chwili. Jednakże niby na po-wierzchni, w gruncie zupełnie różne. Rozbieżność wielko-sci centralistycznej, biurokratycznej, niemieckiej (gdzie wszystkie te nazwy mieszało razem), było wspólnym opo-zycji celem. Lecz po za nim pokazywała się wielka mie-żda dążeniami Czechów i Galicjan różnica. Czesi wi-dząc, że Galicjanie byli otwarci przeciw konstytucji lu-towej, i tylko za dyplomem o tyle, o ile z nim mogliby zapewnić swe historyczne stanowisko, powstawali także przeciw konstytucji, lecz przypuszczali możliwość popraw i zmian, nawet na drodze okrojowania. Obstawali i oni za dyplomem i za prawami historycznymi, ale o tyle, o ile spodziewali się obalić takimi domaganiami się, mie-żda niemieckie, biurokratyczne, centralistyczne, żeby stanąć na jego miejscu, i rządzić całą Austrią. Galicja-nie myśleli o kanclerzu dla Galicji. Czesi o ministerjum z nich złożonem dla Austrii. Do przekonania tamtych przemawiał federalizm. Dla Czechów centralizacja, któ-rzy byli główną podporą, za Bacha była straszna i nie-znośna o tyle, o ileby panowała nad nimi i bez nich. Ga-licjanie chcieli rozwiązania parlamentu, dla zwolnienia sejmów prowincjonalnych, Czesi dla nadania nowemu parlamentowi swojego wpływu, jeśli nie swęj przewagi. Galicjanie walczyli przeciw ministerjum, jako reprezen-tantowi konstytucji łutowej; Czesi widzieli w niem prze-dwziętym zapórą dla swęj ambicji. Dla Czechów, niewotowanie za budżetem i prawami finansowemi, było logiczną, choć bolesną ofiarą; dla Galicjan było tylko prostą materialną stratą. Zasłepieni, jak każda sy-stematyczna opozycja, nie postrzegali się jedni i drudzy, że postępowaniem swym wzmacniali to ministerjum, które obalić chcieli, gdy zmniejszał ten opór, jaki ono znalazło przy budżecie i prawach finansowych, w tonie samej większości. Zresztą, przy końcu, ale jak zwykle za późno, postrzegli się Polacy, że od początku szli fałszywą drogą. Nastąpił prawie z powodu budżetu rozdział. Czesi przy budżecie na rok 1862, nie chcieli wybierać ani do komisji ani do wydziału. Pomiędzy Galicjanami było wielu zdania przeciwnego. Przemogła prosta kam-raderja i odsunęli się od wszystkich razem, lub z nie-jednakowych powodów. Przy budżecie na rok 1863, już konsekwencja stała się prawem. Przyszłość pozwoli są-dzić po skutkach. Lecz że w zasadzie można było wy-stąpić inaczej, i zając lepsze stanowisko, to przyznawali i przyznawają prawie wszyscy posłowie z Galicji zachodniej. Kolkolwiekby, opozycja w parlamencie nie przyniosła nic dobrego, ani dla prowincji, ani dla postępu konsty-tucyjnego w państwie. Obaczmy, jak to naprawi w sejm-ach krajowych, gdzie zapewne jej postępowanie teraź-niejsze bliżej ocenionem zostanie.

— Piszą z Paryża pod d. 2 sierpnia: — Biblioteka utworzo-na w Paryżu z darów i zapisów tak pojedynczych rodaków, jak różnych towarzystw, powierzona została pieczy uczo-nego i pracowitego p. Akieliewicza. P. Akieliewicz będzie miał wiele do czynienia, aby przywrócić w bibliotece po-rządek, zaprowadzony dawniej przez K. Sienkiewicza; ale nie podlega wątpliwości, że położonemu w nim zaufaniu odpowie.

— W dniu 30 lipca doktorzywał się w Heidelbergu Krakowianin, p. Antoni Bialecki, i uzyskał stopień do-ktora filozofji i magistra nauk wyzwolonych, po złożeniu egzaminów, *somma cum laude*, jak mówi dyplom. P. Bialecki jeszcze przed rozpoczęciem nauk uniwersyteckich pra-cował wiele w piśmiennictwie i zjednał sobie imię bardzo zaszczytne w tak młodym wieku. Zapewnie teraz, zby-wszy się mierzalnych doktryzacyjnych przygotowań, będzie mógł się oddać tem gorliwiej pracom literackim.

— Piszą z Lwowa: W dniu 31 lipca, pociąg towarowy idący z Lwowa do Krakowa, utknął o godz. 11 w nocy między Czarną a Tarnowem, o progi, które niegodziwiec jakiś położył był na szynach. Nie zdarzyło się je jednak

żadne nieszczęście, albowiem maszynista kierujący loko-motywą dostrzegł jakąś przeszkodę i wstrzymał pociąg. Gdyby pociąg towarowy, który chodził nowo tylko w mia-rę potrzeby, nie był usunął tej przeszkody, następny po-ciąg osobowy z Krakowa do Lwowa idący znacznie spie-szniej, mógłby był łatwo utknąć o tę przeszkodę i być przyprowadzonym o nieszczęście.

— Lwowski „Modlitewnik hebrajsko-polski” wyszedł już z pod prasy we Lwowie. Wydawca tej książki, p. Wolff, rozesłał go abonentom w przyszłym tygodniu. Po-mimo wyjścia książki, wydawca, stosownie do udziel-o-nych mu rad, przedłużył jeszcze czas przedpłaty do 15-go b. m., poczem cena Modlitewnika (1 złr.) podwyższoną zo-stanie.

Gazeta Polska (do N. 182):

— Artykuł wstępny z d. 9 b. m. zawiera następujące pod względem ogólnym, godne głębokiego zastanowienia u-wagi: — Ogłoszone zwolnienie Rad w ośmiu powiatach, przychodzi jako wielce pożądane rozwinięcie zapowiedzia-nych reform. Nie wątpimy, że ta wiadomość wywrze za-dawalające wrażenie na obywateli, których rozwój przy-szły kraju obchodzi i losy jego są drogie. Powodem, dla którego tak wielką przywiązujemy wagę do zwolnienia Rad powiatowych, jest, że z ich łona wyjdzie mają delegacje czyn-szowe, przeznaczone do wprowadzenia w życie prawa o oczyszczowaniu z urzędu, na zasadzie ogłoszonej w tym ro-ku ustawy. Dotykając kwestji włościańskiej, Rady po-wiatowe stają się niezbędnym rozwiązaniem jej warunkiem. Jak zaś na nią zapatrujemy się, jak niezmierną do niej przywiązujemy wagę, niejednokrotnie mieliśmy sposobność wyrazić. Nie wielkiej może dopuścilibyśmy się przesady mówiąc, że kwestja włościańska jest nie jedną z najważ-niejszych, ale raczej jedyną najważniejszą dla kraju w te-raźniejszych okolicznościach. W porównaniu z nią wszyst-kie inne malcja, stają się podrzędnymi, tak jak chętna nad przeszłością, tak zacieżyłaby przyszłości, gdyby osta-tecznie ukończona nie została. Być bardzo może, iż inte-resa moralne i materialne wielu pokoleń, że historia i cy-wilizacja następnych wieków będą nosiły na sobie piętno działań przedsięwziętych w celu stanowczego załatwienia kwestji prawno-rolniczych — i chwili w której one się roz-strzygną. Chwila ta, z tego względu, w historii wewnętrz-nego rozwoju narodu stanowić będzie epokę. Kraj powo-lany sam do wprowadzenia w życie tego co, uważa koniecz-nością, ma nareszcie dokonać reformy, która go popchnie dośrodku postępu w warunkach normalnych, jakich dotąd mu brakło — krocie robotników, stają się krociami obywateli. Dla tego, powtarzamy raz jeszcze, do Rad powiatowych, drogą wyborów wysłanych, z których wyjdą mają dele-gacje czynszowe, można powiedzieć słusznie, jak do wszystkich w tej sprawie żywozięły udział mających: przy-szłość na was patrzy. Mielimy już sposobność ocenić za-sady ustawy o oczyszczowaniu z urzędu i oddać należną sprawiedliwość duchowi przeorności, słuszności i wyko-nalności praktycznej, która rozporządzenia tego prawa charakteryzuje. Mamy nadzieję, że surowa, ale zawsze sprawiedliwa historia, uznając zasługi prawodawcy za-twierdzi, tak jak ogół uznał je, pojął. *Suum cuique*. Słu-sznie jest przeto, że, nie zapominając ważności innych at-trybucji rad powiatowych, główny nacisk kładziemy na szacowny przywilej wybierania z grona swego członków do delegacji czynszowych, a ze zwolnienia w ośmiu powia-tach rad, wyprowadzamy błogą wróżkę, powołania nastę-pnie i innych części kraju do ważnej sprawy, od której jak najprędzej ukończenia, jeśli nie cała przyszłość, to co najmniej główne nasze. Mamy nadzieję niepiętą, że współobywatele nasi, pojmą łatwo jakiej jest wagi, aby o-czyszczowanie przeszło szybko, dla obu stron sprawiedliwie, w widokach przyszłości ogólnie, a nareszcie, aby przez-nich samych wprowadzone zostało w wykonanie, że przy-jmą chętny i szczerzy udział w czynnościach rad i delegacji, które tak wielką w swych skutkach sprawę spełnić mają.

— Wincenty Pol, przebywający obecnie u kapieli w Lu-bieniu, pisze nowy, obszerny poemat p. t. „Msza płaćko-wa”. Jest to owa ofiara, która za dusze poległych w boju przeciw niewiernym fundowała w kościele farnym w Żół-kiwki hetmanowa Żółkiewska, z poleceniem, aby przy kato-falku podczas mszy gorzały obok białych świec czerwone. Poemat ten rozpoczyna się opisem bitwy cecońskiej. Jest on przeznaczony do Album Żółkiewskiego, które ma być wydane na dochód restauracji tamtejszego kościoła. Wszystko cokolwiek dotyczy historycznej przeszłości Żół-kiwi i znajdujących się tam pomników i pamiątek będzie w Albumie tym zebrane, opisane i naukowo wyjaśnione. Pisarze lwowscy zostali zaproszeni do udziału w tej pracy i rozebrali między siebie przedmioty do opracowania.

— Nakładem p. S. Artza w Lublinie wyszła: „Książeczka dla wiejskich dzieci, które już elementarz skończyły, ułożona przez Kazimierza Góralczyka” (redaktora Kmiotka). Nie potrzeba zachwalać takich pracowników jak Góralczyk, i wcale też nie myślimy się w to wdawać, bo książeczka sama się zaleca.

— Jak wszędzie tak i w Krakowie istnieje między uczniami zwyczaj odprawiania sobie książek do następ-niej klasy niepotrzebnych, albo też sprzedawania ich za bezcen. Jeden z nauczycieli gimnazjum św. Anny, pragnąc położyć koniec temu że wszelki miar zasługują-ce-mu na potępienie marnotrawstwu, przed końcem b. roku szkolnego przedstawił uczniom klas wyższych wszystkie szkody, jakie z tego zwyczaju ponoszą, i zarazem prze-ko-nał, iż daleko korzystniej byłoby, gdyby książki rzeczy-wicie niepotrzebne, a do użytku zdadne, złożyli na ręce jednego z nauczycieli celem obdzielenia nimi z począt-kiem nowego roku szkolnego uboższych uczniów. Z ochot-czą gotowości przyjęli tę myśl uczniowie klas niższych i z końcem kursu znieśli przeszło 800 książek, które są w szafach szkolnych złożone i z początkiem roku pomiędzy najbiedniejszych studentów rozdane zostaną. Warto, by chwalebne to postanowienie, przez uczniów naszych szkół naśladowanem być mogło.

Kurjer Warszawski: — W nrze 180 tego pisma zamieszczono następujące ciekawe ogłoszenie: — „W tych dniach ktoś z odwiedzają-cych mnie zczalał na stoliku w salonie, przy drzwiach do przedpokoju stojącym, książkę ładnie oprawną, w której były wsmięte fotografie mojej córki i zięcia. mojego syna dra, i s. p. Karola Sienkiewicza kolegi i przyjaciela. O odesłanie mi tych fotografii, jak nikogo niemogących interesować uprzejmie proszę. Książkę samą, może laska-wy znalazca zatrzymać przy sobie. J. Korzeniowski.”

KORESPONDENCJA

KURJERA WILEŃSKIEGO.

Paryż, 6 sierpnia.

(Dokończenie ob. N. 60.)

Wyszli także tutaj zajmujący romans historyczny Ste-fana Arago, pod napisem „Niebiescy i Biali”. Jest to historia wojny wandejskiej napisana wedle nowych a niezbyt licznych dokumentów, znalezionych w papierach osób pry-watnych, niegdyś biorących udział w tym bezbożnym ru-chu.

— Wiadomość o skonie Montanelliego, pisarza i żołie-

rza, zasmuciła tu mnogich jego przyjaciół. Śmierć jednym zamachem wydarła dwóch niepospolitych ludzi sprawie postępu. Miesiąc temu, Anglię odprowadzili do grobu Canning'a, wice-króla Indji angielskiego, człowieka, który dokonał trudnego zadania poskromienia buntu Sympajów w 1857 roku i uspokojenia kraju. Też samę godzinę, 17 czerwca, patrjoci włoscy przywdziali żałobę po Józe-fie Montanellim, jednym z najgorliwszych apostołów wło-skiej jednoci. Życie obydwoh tych ludzi rzuca blask święty, choć sławy ich różne. Pan D. Forques w pięk-nym artykule porównywa ich talenta rozwinięte w róż-nych kierunkach wedle potrzeb krajowych. Zasługi ich tak odmienne, że porównanie musi być naślągane: to je-dno mieli wspólnego, że jak jeden tak drugi, w danej chwi-li był potrzebny ojczyźnie. Montanelli nie posiadał w tym stopniu co Manin, owego szóstego zmysłu, który pozwala człowiekowi uczestniwować by zarazem biegłym politykiem; ale mimo to, była to jedna z postaci najwyrazistszych wło-skiego ruchu. Biegły adwokat, niepospolity professor w wieku, w którym inni jeszcze się uczą, i poeta wzniósł, natchniony autor Cammy i Medei, od czasu ogło-szenia swych pamiętników został policzony do najlepszych prozatorów Italji. Dodajmy do tego, iż był walecznym żołnierzem i niezmędnym stanu nieposzlakowanym, a będziemy mieli szkic, jeżeli nie wielkiego człowieka, to przynajmniej wybranego, którym słusznie szczytą się Włochy bolejące nad wczesnym jego skone.

W rocznicę śmierci nieodwołanego Cavoura, sekre-tarz ambasady włoskiej w Paryżu, pan Artom, wydał francuzki przekład mów politycznych i ekonomicznych wielkiego ministra. Zaraz po śmierci jego, deputowany Mamiani zażądał w izbie, ażeby wkrótce Cavoura były ogło-szone kosztom narodu. Prezes izby odpowiedział, iż ży-czenie pana Mamianiego było przewidziane i że w krótkie spełnione będzie. Zanim Italja zbuduje ten pomnik swo-im parlamentarny i politycznym wielkościom, przybywa praca młodego dyplomaty pod tytułem: „Ouvres p a r-tementaires du comte de Cavour”, bynaj-mniej nie przeszkadzająca publikacji narodowej; przeciwnie, wzbogaciła ją może wstępem, w którym autor skreślił charakterystykę Cavoura.

Przyjaciel i uczeń zmarłego, Artom daje fotografie moralną ministra, bo nie potrzebował nie upiększać ani gazować. Między innymi, znajdujemy tam taki ustęp:

„Cavour kochał władzę: nie dla zaspokojenia próżności, ale dla celu jaki sobie założył. Do niego dążyć przede-wszystkiem, nie chował uraz politycznych: nieprzyjaciele jego wczoraj i dzisiaj stawali się jego narzędziami lub pomocnikami. Takie postępowanie dało powód do wielu oskarżeń i podało w wątpliwość zasady Cavoura. Wielu jest takich, którzy do dziś dnia niemogą mu darować; że jako dawny członek prawicy, zawarł w 1853 roku, przy-mierze z lewicą, której naczelnika Rattazziego użył za pomocnika. Wyrzucano mu również, iż porucił Garibaldiemu w 1859 roku, formację korpusu ochotników i walczyć mu pozwolił, na ich czele, obok wojska regularnego francuzkiego i sardyńskiego.

„Trzeba było widzieć Cavoura w miesiącu kwietniu, maju i czerwcu 1859 roku, ażeby mieć wyobrażenie o nadzwyczajnej jego czynności. Razem prezes rady, mi-nister spraw zagranicznych, minister spraw wewnę-trznych, wojny i marynarki, kazał przenieść swoje łóżko do biur ministerjum wojny; i tak całe noce chodził w szlaf-roku z jednego do drugiego ministerjum, wydając rozka-zy odnoszące się do artylerji, policji, korespondencji dy-plomatycznej i t. d. Cały oddany dziełu wyzwolenia, ani pomyślał o drobnych niedogodnościach dzielących go z Gar-baldim: obaj chcieli wyzarmienia ojczyzny, to dosyć, re-szta była nieciekwa.

„Pewnej nocy Garibaldi przyszedł usiąść przy wez-głowi Cavoura i przyjął rolę, w której miał podnieść pod nie-biosa sprawiedliwą swą sławę.”

Wpatrzywszy się w ten wizerunek Cavoura, większy jeszcze żal bierze przeciw wyrokowi Opatrzności, która takiego człowieka odwołuje w polowie roboty. Żal tem większy, że ludzie pozytywni, co niewierzą, jak Słowianie, że śmierć i żona od Boga przewidziona, utrzymują upórzywie, że równie Cavour jak Mon-tanelli umarli skutkiem głupstwa doktorów włoskich.

Z powodu tych dwóch śmierci lekarze parzycej podru-kowali rozprawy dowodzące, jak dwa a dwa cztery, że ich koleśdzy za Alpiami są, jeśli nie rzecznicy, to o... Nie my-slimy bynajmniej protestować przeciwko temu wyrokowi; dodamy owszem, iż niemiśmy się sposobność przekonać naocznie o jego słuszności; że Dulkanar zaalpejskie, wie-cznie uzbrojeni w lancety i gotowi puszczać krew trzy-dziesiąt razy raz po raz (Cavourowi puceli raz piętna-scie w ciągu trzech dni) wydawali nam się pierwotworami Molierowskiego lekarza mimowolnego. Zgroza przejmując, ilu to młodych ludzi wyprawiają we Włoszech na tamten świat w czasie wielkich upałów.

Czyż takie skony przedwczesne, takie usychanie pa-czków na drzewie życia, można nazwać wolą Stwórcy? Gdzie tam! to wina ogrodników. Kres życia naznaczony stworzeniu przez Stwórcę, musi być od kolebki od-glejszy. Śmiało się niebawo z książki Flourens'a, w któ-rą tenże akademik, biorąc na siebie swój tytuł niesmier-telnego, wspaniałomyślną ręką oznaczył rzeczywistą długość ludzkiego istnienia. Śmieszki stanęły na stronie ka-rawanu, i usiłowali dowiedzieć, że jesteśmy efemerydami.

Zdanie to dziś powszechne, że człowiek nie mocniejszy od muchy. W Polsce naprzykład, dwudziesto-pięcioletni mężczyzna jest uważany za dojrzałego, a tegoż wieku ko-bięta, za starą; mężczyzna trzydziestoletni już do podo-szłych należy. W Paryżu średnia długość życia ludzkiego lat trzydziści pięć. Trzydziści pięć lat! zaledwie trzecia część życia papugi, a szóstą życia słonia. Strach i wstyd! więc że ten głupi ptak przez lat sto ma powtarzać „daj cukru”, a Malczewski ma umierać w kwiecie genjuszu?

Węć skrzydło Mickiewicza słabsze, mniej długo ma prze-cinać powietrze, niż skrzydło papugi?

Czyż to być może? Flourens słusznie uczuł niestosowność takiego porządku rzeczy, i dowiódł cyframi, że kto umie-ra nie dożywszy stu lat, to jego wina. Że taki prze-ciąg trwania budowy, wyczerpać można jasno z każdego jak należy złożonego skeletu.

Mnóstwo przykładów podawanych codziennie w dzien-nikach, popiera powyższe zdanie Flourens'a. Po wsiach, gdzie ludzie żyją wedle praw natury, nie szarpani ambi-cją, nie suszeni żądzą wszelkiego rodzaju, ani morzeni głodem, niestrudno spotkać stuletniego. W Anglii to rzecz zwyczajna.

Doktorowie długie życie przypisują dobremu bytowi. Zapewnie przyczynia on się do tego nie mało, ale nie on jest głównym powodem konserwowania żywotności. Nie wino stare, ani soczyste mięso, młodość przedłuża; nie wygląda zmarszczkowi ani nadzieja dostojnstw, ani bo-gatego ożenienia: tylko siła moralna starość odpycha. Rozmyślanie nad nieciężką młodością, najwięcej sta-rzeje ludzi; więc nie choroba, zabija oczekiwanie śmier-ci. Ciało, powiedział Napoleon, jest to maszyna do życia, obchodzi się z nią jak należy, a będzie szła do nieskończoności. Zwykle ludzie postępują przeciwnie, a doszedłszy lat pięćdziesięciu zaczynają się dziwić, że już tak wie-

le przeżyli; lada co ich zaboli, już sądzą, że ostatnia godzina bje... Patrzając z przerażeniem na portret pierwszego kochanka, w zwierciadle ujrzący siebie, truchleją... i tak, obawa starości starość wywołuje.

Nieprzysłały tak rychło, gdyby człowiek patrzył w lustro jak żołnierz w ogień, i mówił sobie: zwierciadło, które ma odbić moją zgrzybiałość jeszcze nie ulane.

Dotąd jedni tylko Anglię tak czynią. Niema też u nich starców, bo niemożna tak nazwać ludzi mających pięć razy po lat dwadzieścia, a nie sto lat. Anglia rozwiązała zwycięsko straszną, na stałym lądzie kwestię starości. U nas człowiek uważa się za weterana, skoro legatny wiek uciech przemienie, wtedy zdaje na młodsze pokolenie trud życia, a sam wegetuje. Zamiast opierać się grabarzowi, instaluje go u siebie, dostrzegłszy parę siwych włosów, odprawia krawca, nosi stare suknie, każe sobie robić wielkie bity a przecie daje jak najmniejszą robotę; powiada sobie: jestem stary, i usiadłszy w kącie, czeka śmierci.

Anglik postępuje wprost przeciwnie: im skąpsza dlań natura, tem on więcej podejmuje zachodu około swego ciała. W wieku, w którym Francuz lub Polak, oddawszy za wygrane, drżenie, osmdziesiąt-letni Anglik wypija przy śniadaniu butelkę sherry, wchodzi na Mont-Blanc, a o pięćdziesiąt rana pisze mocną do parlamentu.

A żeby tego dokazać, trzeba tyle co on rozwinąć energii. Lord wyszedłszy z łóżka, oblewa się zdrojem lodowatej wody; potem goli się sam, czy to w Londynie, czy w środkowej Afryce, choćby go miała widzieć tylko malpa lub Hottento. Włosy ma białe, ale to go nie szpeci, bo ich srebro warte młodzieńczego złota; jego zęby błyszczą, mogą rywalizować z dwudziestoletnimi; wola Anglika powściąga bieg czasu, starzec angielski żyje, a nie poddaje się, przedzierzgał on Parkę w Penelope, a skoro ta nareszcie nie przetrnie, pada jak dąb dwieczny, z gałęzi i liści.

Rzecz najważniejsza, mimo tak uprzejmego obstawiania przy młodości, starzec angielski nigdy nie jest śmieśszym jak Francuz udający młodzika. Ubiiera się wykwintnie, ale poważnie, trzyma się prosto jak topola, ale nie jak firey, o podobaniu się nie myśli, ale dba o to, żeby niebył niemym. Gdyby nie obłąd w Greenwich, Anglię nieumierałaby nigdy. Opatrzność musiała wynaleźć sposób na zniszczenie tych Merymaków z ciała i kości.

Anglię dowodem w ogólności, a Palmerston w szczególności, że teoria Flourens'a nie taka śmieszna jak się zdaje; że sto lat Bóg nam odmierzył, i to, sto lat zdrowia. I tego Anglik dowodem: on raz tylko umiera, my u m a r z a m y życie, jak dług od śmierci zaciągamy.

Koniec końców, człowiek powinien żyć sto lat, choćby dla tego, żeby przynieść zaszczyt Bogu, który go stworzył. Sto lat, to jeszcze szczupła miara, dobra dla bogatych co mają fortunę, biedakowi co ma ją zrobić, potrzebą dać przynajmniej dwieście lat czasu: inaczej, kiedyż będzie używał? Miał czas, kiedy Leonard da Vinci mógł być zarazem architektem, geologiem, malaczem i pisarzem; obszar wiadomości tak się rozprzestrzenił, że przebieg koniecznie skrócić trzeba: zwykle życie już nie wystarcza na objęcie nadzwyczajnego repertuaru wiedzy.

Wszystkie te uwagi i wiele innych jeszcze, skłaniają nas do przyjęcia Flourensowej miary życia, jako odpowiedniejszej postępowi. Pewni jesteśmy, że wszyscy pięćdziesięcioletni czytelnicy z nami głosować będą, choćby tylko dla tego, żeby mieli czas tutaj zarobić sobie na sześćdziesiąt przyszłość.

Wiednia, 7 sierpnia 1862 r.

Austriacki parlament, tak zwana rada państwa, uznaje potrzebę wypoczynku na sześć tygodni. Przerwanie czynności ciała prawodawczego pozwala rzucić okiem na dotychczasowe prace i otrzymać rezultaty. Owoż tu najsumienniejszy sprawozdawca, może w kilku słowach się wywiązać z tego zadania. Przez 15 bowiem miesięcy, delegowani sejmów prowincjonalnych do rady państwa w Wiedniu, żadnego prawa jakiegokolwiek donosności politycznej uchwalili nieopatrzeni. Przyczyną niepodatności tyłu skupionych usiłowań nie wolno jednak szukać w rzeczy samej, to jest w zmianie systemu (bo dawny był jeszcze gorszy), tylko w płytkości pojęć mężów stanu austriackich, którym się po głowie dotąd roi, że można dla państwa, złożonego z żywiołów różnorodnych i w wielkiej części żywotnych, wymyślić system rządzenia jednolity, germańsko-biurokratyczny, któremu się wszyscy z pokorą poddają. Stąd poszło, że prawie połowa monarchii nie chciała korzystać z nowego, nadanego z góry prawa i że z drugiej połowy 40 w kwestjach finansowych nie brało udziału, nie chcąc brać odpowiedzialności na siebie za przekroczenie kompetencji, należąc do wszystkich razem, nie zaś do części. Rezultat też nie mógł być inny, jak tylko że pozostali Niemcy, t. j. profesorowie, adwokaci, urzędnicy, burmistrzowie miast, etc. etc., wraz z chłopami z Galicji, idąc podług woli ministerium germanizacyjnego, dla żadnej narodowości nie pożytecznego nie uchwalili. Historia i tu jest wielką mistrzynią, byleby na jej głos zważać chcieli. Temi dniami uczony profesor Guđely przestał artykuł do akademii nauk, który na posiedzeniu tego tygodniowem był odczytany i z którego historyczna pewność się dokumentuje, że w Austrii przed 250-ciu nie spełnia łącznie także próba robienia reprezentacji państwowej, ale ta próba się nie powiedziała. Działło się to pod naciskiem następujących okoliczności: W r. 1613 Betylen Gabor przyszedł do władzy w Siedmiogrodzie i połączył się z Turkami. Cesarz Mathias zagrożony w swych posiadłościach, postanowił w skutek przedstawień kancelarii nadwornej, wystawić się zbrojną w ilości 30 tysięcy żołnierzy. Wtedy istniały we wszystkich prowincjach stany czyli sejmy stanowe (Landstände), do których atrybucji należało i obmyślanie środków do prowadzenia wojny. Miało zwolania sejmów w krajach koronnych, wymyślił doradca wtedy wszechwładny cesarski, biskup i kardynał Klessl, inny projekt, to jest, aby zwołać deputatów z sejmów prowincjonalnych do jednego miasta z monarchii, i aby taka zbiorowa reprezentacja wyrażała imię państwa państwa nazwaną jeneralnym konwentem (General-convent). Zwolani deputaci, prócz czeskich, stawili się w Linzu, stołecznym mieście Austrii wyższej, w miesiącu sierpniu 1614 r. Nie wszyscy jednak mieli jednakowe instrukcje od swych mocodawców. Czesi zaś nie przysłałi delegatów stanowych, wybrano więc z tego kraju samych urzędników koronnych, assessorów sądowych, etc. Opozycja swą motywowała najwężniejsze stany królestwa czeskiego tem, że podług dawnych praw nie powinni naradzać się nad przedmiotami innymi, jak tylko takimi, które się znajdowały będą w postulatach, sejmowi krajowemu przedłożonych. Węgrzy wzięli przewagę w rozprawach i zdecydowano, by użbrojenie zaniechać tylko na drodze dyplomatycznej załatwić trudności, co się też i stało. Później przyzwolił cesarz na zwołanie konwentu do Pragi, który także bezowocnie się zakończył, bo rząd na ulepszenia organizacyjne, na które się zgodziła wic, zosć, przystać nie chciał.

Jakże widoczne podobieństwo prób centr lizacji, choć

by ujętej w formy reprezentacyjnej, po wpływ dwustu kilkudziesięciu lat? Czy i rezultat ostateczny będzie ten sam? To jest zadanie? Trudno przesądzać, ale, jak dotąd, nie widać, żeby system nowy, głębokie zapuszczał korzenie w przekonaniu ludów. Skutkiem jedynie namacalnym rozpraw rady państwa ścieśnionej będzie: podwyższenie podatków i ulegalizowanie pożyczki. Dla czegożby zresztą większość, w teraźniejszym składzie izby niemieckiej, nie miała przyzwolić na zwiększenie ciężarów?

Ta naukowa praca wielce się przysłużyła prof. Guđely mieszkającemu Austrii, a podług mnie korzystając z niej powinni sternicy rządowi najpierw.

Do pierwszego rzędu prac naukowo-historycznych policyjnie wolno znaleźć przez akademika belgijskiego, barona de Lettenhove autobiografię Karola V. Akademik ten znalazł kodeks z roku 1620 pod tytułem następującym:

„Historia del invictissimo Emperador Carlos Quinto rey de Hespanha, composta per S. Majestada Cesarea come se ree de papel que vai em a sequente folha, traduzida da lingua francesa e do proprio original em Madrid anno 1620.”

Tekst więc znaleziony jest portugalski, a nie francuski oryginal; teraz więc powtórnie na język francuski przełożony został. Autor poprzedził wydanie wstępem objaśniającym na 50 stronicach. Tekst ma 210 str. Na samym początku tekstu jest umieszczony list Karola V do swego syna Filipa, księcia hiszpańskiego, który jest dość ciekawy ze względu na idee ówczesne, któreby polityczno-religijne nazwać można, i które dla nas są prawie niezrozumiałe. Powiada Karol V:

„Historja ta sama, którą sporządził po francusku, gdyśmy jechali Renem, i którą ukończyłem w Augsburgu. Nie udało się tak, jakbym sobie tego życzył, ale Bóg świadkiem, że ją nie napisałem z próżności, ale gdyby się O n mimo to czuł tem obrazonym, to raczej obraze tę wiadomość niż, jak zły woli przypisać należy.”

„Podobne rzeczy już nieraz Jego gniew wywołały; ale jażym sobie nie życzył, by to z mojem piśmem się stało. Pod temi lub innemi okolicznościami nie zabraknie przyczyn do gniewu. Oby Bóg poskromił swoją srogość i ułowił mię od męczęństw, które cierpię (sacrame del trabajo, en que me res).”

„Jużem miał na myśli, to wszystko wrzucić w ogień, ale mając nadzieję, jeśli mi Bóg utrzyma przy życiu, tę historję tak uporządkować, że niepodobna, by się przez nią czuł obrazonym, i ażeby się przypadek zatracenia jej nie wydarzył, przesyłam ci ją z nakazem, byś ją dobrze zachował i by nie wyszła na świat pierwszy, aż jak... (tu przerwał list). Dan w Inspruku 1552. Ja, Król.”

Napis zaś właściwy tekstu jest taki: „Treściwy spis podróży, i pochodów wojskowych, które przedsięwziął Karol V po opuszczeniu państw Flandryjskich (w których był urodzony i wychowany 24 lutego 1500 podług stylu rzymskiego) i po śmierci swego ojca Filipa, którego Pan Bóg powołał do swej chwały, co się stało roku 1536.”

(Dokoń. nastąpi.)

RYGA, d. 31 lipca.

Pienię w przeszłym tygodniu sprzedano Anglikom około 1,700 berkowców; za czystą cianką płacono po 125 r., za zwyczajną po 123 r. Len płacono po 44, 42 i 37 r.; tę samą cenę dziś jeszcze wziąć można, na kupujących nie zbywa. Za olej konopny dają po 41 rub. 50 kop., żądają po 42 rub. Siemie iłane, jak uprzednio za 5 1/2 m. żądają po 7 rub. 50 kop., ale umów temi dniami niezawierano. Owsa w tych dniach sprzedano około 700 tasów; płacono po 6 i 7 rub. wyżej nad liczbę funtów wagi; zdaje się, że i teraz po tej cenie zbyć można. Za żyto 116, 117 f. żądają po 110 rub. i mniej nawet, ale kupców na nie dziś niewiada.

ODESSA, 28 lipca.

Piękna pogoda, sprzyjająca dojrzewaniu złoza w Anglii i we Francji natchnęła nadzieję rolników tamecznych i oziębła spekulatorów; w skutek tego ceny zboża spadły na rynkach angielskich i francuskich, co w swoje koleje, acz nieznacznie, wpłynęło i na nasz rynek. Pszenicę sprzedawano tu poczynając od 7 rub. 50 kop. do 9 rub. 55 kop. za czwart; żyto po 4 rub. 87 1/2 k., do 5 rub.; kukuruzę od 5 rub. do 5 rub. 15 kop.; jęczmień po 3 rub. 40 kop. do 3 r. 75 k. za czwart. Włna prosta myta płacono była za pud po 7 rub. 75 kop.

ROZMAITOŚCI.

— Dnia 25 września r. b. odbędzie się w Brukseli posiedzenie zawiązane niedawno stowarzyszenia międzynarodowego postępu nauk społecznych (Association internationale pour le progrès des sciences sociales), o którym jużśmy czytelników naszych zawiadamiali. Znani światu uczeni i pracujący nad rozszerzeniem wiedzy nauk politycznych dla ludzkości, wzięli już udział w tem stowarzyszeniu. Gorące odezwy jego o współudział przedstawicieli wszelkich narodowości na zgrupowaniu w Brukseli, sądzimy, iż niezostaną bez odgłosu z naszej strony. Tak wiele jeszcze powinniśmy się uczyć wszystkiego, co tylko praw bytu społecznego się dotyczy, że udział na będących w mowie posiedzeniach, żadną miarą nie może być bez pożytku.

— Dawno już dostrzeżono, że ludzie, zajmujący się przesypaniem guano gołymi rękami, doznawali na dionach swierzbienia, wysypki a nawet puchliny. Szczególniej trafiało się to rolnikom, którzy gołymi rękami rozrzucał ten nawóz po swoich niwach. Obecnie dzienniki podają godny uwagi wypadek, jaki miał miejsce, jednakże nie z rolnikami, lecz z urzędnikiem celnym. Urzędnik ten, w Hollandji, miał na rękę mało znaczące pokłócia od kółców róży. Pokłócia te już się prawie zagłodzi, nie sprawiły żadnego bolesnego uczucia i urzędnik pomieniony nie zwracał prawie wcale na nie uwagi. Tymczasem, w liczbie innych towarów, musiał przegladąć i guano, w które kładł ręce, przesypany je, a pozornie nic mu to nie szkodziło. Jednakże w godzinę później na dion ukazała się puchlina. Zwiększała się ona szybko i w trzy godziny opuchły wszystkie kończyny ciała i piersi. Pomoc dwóch lekarzy okazała się bezskuteczną, i urzędnik pomieniony w ciągu dwóch godzin umarł.

WIADOMOŚCI BIEŻĄCE.

— W nocy z d. 1 na 2 sierpnia w karczmie Kotłowiec, na trakcie osmiąskim, o 10 wiorst od Wilna, zdarzył się smutny wypadek, chociaż początek do niego dało prawdziwe wesele. Obchodzono tam tego wieczora dość hucznie wesele żydowskie. Państwo młodzi i biesiadnicy, których było do 80 osób zebrali, się w jednej obszernej izbie. Zaczęli się tańce. W chwili, gdy się bawiono w najlepsze, pod nogami gości otwiera się przepaść, łamią się belki, na których spoczywała podłoga, wali się piec ogromny w kącie izby i wszystko to w najokropniejszy nieladzie leci do znajdującego się pod spodem sklepu. Mnóstwo osób zostało pokaleczonych, wielu wydobyto z złamaniami rękami i nogami. Jeden grajeł Izraelita został zabity na miejscu.

— Dowiadujemy się z pewnych źródeł, że zarząd kolei żelaznej zamierza d. 15 b. m. otworzyć sekcję kolei z Wil-

na do Grodna, do użytku publiczności i urzędzić na niej regularny ruch pociągów kilka razy na tydzień. W imieniu własnem i w imieniu publiczności, od której ciągle w tym względzie odbieramy zapytania, zanosimy prośbę do zarządu kolei, ażeby ta obietnica mogła się ziszczyć jak najprędzej.

— P. F. H. Lewestam, znany krytyk i jeden z redaktorów „Encyklopedji powszechnej” w przejeździe do Rygi, bawił przez dzień wczorajszysy w naszym mieście.

KURSA GIEŁDOWE.

PETERSBURG, 3 (15) sierpnia.
Sześcioprocentowe rosyjskie srebrem . . . 110 1/2 %
Pięć procentowe 1-jej pożyczki . . . 95 1/2 %
„ 2-jej „ . . . 101 %
„ 3-jej „ . . . 95 1/2 %
„ 4-jej „ . . . 95 1/2 %
„ 5-jej „ . . . 95 1/2 %
Czteroprocentowe 1-jej, 2-jej, 3-jej i 4-jej pożyczek . . . 88 %
5-jej pożyczki . . . 87 %
Pociąg banku państwa . . . 98 %
Akcje Głównego Tow. kolei żel. . . 111 1/2 %
Obligacje 4 1/2 proc. tegoż Tow. . . 88 1/2 %
Akcje ryko-lybab. kolei żel. . . 88 1/2 %
Weksle (na 3 mies.): na Londyn 34 1/2, 1/2, 1/2 p. sz. b. . . 34 1/2 p.
na Amsterdam 170 1/2, 1/2 p. sz. b. . . 170 1/2 p.
na Paryż 364, 366 c. . . 364 c.

WARSZAWA, 14 (2) sierpnia.
Listy zastawne oprocz kuponu 15 r. 6 1/2 k.
Oblig. skarbowe . . . 93 — 52
Akcje drogi żel. warsz.-wiedeńsk. 78 —
„ warsz.-bydgoskiej 90 — 50
Weksle: na Berlin (2 mies.) za 100 tal. 101 r. 85 k.
na Hamburg (2 mies.) za 300 m. 154 — 80
na Paryż (2 mies.) za 300 fr. 82 — 65
na Wiedeń (2 mies.) za 150 zlr. 82 — 35
na Londyn (3 mies.) za 1 f. 6 — 91
na Petersburg (1 m.) za 100 r. 99 — 83
na Moskwę (1 m.) za 100 r. 99 — 67

RYGA, 2 (14) sierpnia.
Pociąg banku państwa . . . 96, 96 1/2 %
Pociąg banku państwa . . . 98 1/2 %
Weksle: na Londyn . . . 35 p.
na Amsterdam . . . 172 1/2 c. b. sz. b.
na Hamburg . . . 31 1/2, 1/2 p. sz. b.
na Paryż . . . 367 c.

ODESSA, 31 lipca (12 sierpnia).
Weksle: na Londyn za 1 f. . . 6 r. 87, 90 k.

OGŁOSZENIA.

LICYTACJA.

Dnia 13 i 14 sierpnia odbędzie się przez Licytację sprzedaż mebli i rozmaitego sprzętu domowego w domu p. Florentyny przy Wielkiej ulicy na 3-m piętrze. Wejście od Szwarcowego zaułka. Licytacja rozpocznie się każdorazennie o godzinie 12 z rana i trwać będzie do godziny 4-jej po południu. 1—528

DOM do zbycia za umiarkowaną cenę, życzący nabyć może dowiedzieć się u P. znańskiego w domu Ryndzińskiego przy prospekcie S-to Jerskim. 1—529

Przy ulicy Wileńskiej w domu Jelenieckiego, jest do przedania prawie nowa podróżna KOCZ-KARETA fabryki Wiedeńskiej Brantmajera. Wiadomość u stróża. 1—527

Dowiedziawszy się, że syn mój Joachim Czudowski zostający na wychowaniu w Wilnie, u różnych osób pożyczal pieniądze, objawiam, że żadnych jego długów płacić niebędę, a kto mu kredytował, sam na tem straci, bo i w przyszłości nie nie zyszcze. J. CZUDOWSKI. 1—525

Jest do sprzedania częściowo lub w całości FOLWARK zabłociszki w gubernji Wileńskiej w Świąciańskim powiecie położony, wlok 13 ziemi zawierający z płeknym lasem; od Wilna 10 mil, a od kolei drogi żelaznej 3 m. odległy, przy sławnej rzecz. Ten folwark może być zamieniony na dom lub plac w Wilnie. Także jest do zbycia 30 kop. pięknego drzewa przygotowanego jak do spalwienia. Bliższa wiadomość na Snipliskach w domu Józefa Tomaszewicza, u W. Drozdowskiego. 1—524

Cukier Hawański

Muscabat otrzymał i sprzedaje po cenie za pud 7 r. kop. 30. T. PIECHOW. 1—530

WILEŃSKI DZIEŃNIK.

Przyjechali do Wilna od 2-go do 6-go sierpnia.
GOSTINNICHI NIPOKOWSKI. Pom. Iwan Białozor. — Wincenty Matusewicz. — Ignaty Iwanowicz. — Eugenij Popow. — Kaziemierz Sadurski. — Henryk i Dominik Kibortowie. — Ignacy Zaleski. — Adam Stom. — Karol Jankowski. — Paweł Buhary. — Bolesław Swolicki. — Olgierd Obuchowicz. — Panie: Helena Walicka. — Joanna Wornor. — Anna Wojtkiewicz. — Guwer. ze Szawie. — Maria Boehler. — Jen. — major Sobolewski. — Kowalski gubernator Kriger. — Grodzicki wice-gubernator Księż. — Kobielski. — Radaea koll. Alek. Rozenheim. — Hrabia Mikolaj Rostowcow z żoną. — Radaea dworu Jakowlew. — Dyroktor pocztamt. warszawskiego Radaea tajny Masson. — Półk. artyl. Paweł Haciecki. — Kap. artyl. Zahorski z żoną. — Kapitan Grawe. — Kapitan Artur Kłoczowski. — Major Antoni Sulatycki. — Inż. kap. Erdberg. — Inż. kap. Ewerts. — Inż. szt. kap. Michalcow. — Radaea hon. Karol Welz. — Inż. szt. kap. Wajs. — Wejsznhoff. — Inż. poruc. Roszkowski. — Poruc. Graff. — Podporuc. Ługowski. — Radaea hon. Jan Przybylski. — Sekr. guber. Józef Walcha. — Chor. Mierzejewski. — Chor. Podczaski. — Chor. Rudolf. — Chor. Brzeziński. — Kapitan Troneczński. — Inż. szt. kap. Hryhorjew. — Doktor med. Radecki. — Lekarz Julian Jakubowski. — Dobrowolski. — Julian Mikieliewicz. — Kand. Andrzej Kamiński. — Alek. Mass. — Artysta-malarz Józef Hoffert. — Ksiądz Jan Kamiński. — Inż. Longje. — Ignacy Bakko. — Diwini. — Jan Porto. — Henryk Moor podróżujący Anglik z żoną i postugą. — Kupey zagraniczni: Samuel Kann. — Albert Kuntze. — Edward Kukubus.

GOSTINNICHI POZNAŃSKI. Pom. Kobylinski. — Grafinia Zabolowa. — Pom. Genr. Łomajski. — Koll. as. Romuald. — Pom. Bronisław Sieniorski. — Aleks. Łoza. — Pom. Genr. Reutty. — Gostoj. Aleksandra Danowa. — Księż. Feliks. — Pom. Wołosko. — Koll. as. Valer. Ostrowski. — Stolonaczek. — Iwanowicz. — General-maj. Afanas Wonsowski. — Poruc. Chitrow. — Ass. koll. Józef Rzebenko. — Obw. Piotr Kudrewicz. — Radaea hon. Mich. Kossowski. — Radaea hon. Hiry. — Baron Wolf. — Półkownik Tutkiewicz.

W ROZNYCH DOMACH. Rad. kolleg. Teodor Pietrow. — Słomnicki Marcz. p-towy Woltowicz. — General-maj. Herkulan Abramowicz. — Rad. sta. m. Maksym Janowski. — Ksiądz J. Żagiel. — Kaziemierz Wasilowski. — Flor. Stembort. — Cudzo. Gross. — Panie Karolina i Zofia Mejer. — Cudzo. Wagner.

Wyjechali z Wilna, od 2-go do 6-go sierpnia.
Staniewicz. — Monbe. — Troneczński. — Kubicki. — Piotuch. — Matusewicz. — Longje. — Rudolf. — Mierzejewski. — Konecz. — Mickiewicz. — Erdberg. — Sulatycki. — Białozor. — Popow. — Henryk i Dominik Kibortowie. — Sadurski. — Podczaski. — Welz. — Graff. — Haciecki. — Brzeziński. — Roszkowski. — Ewerts. — Michalcow. — Bakko. — Iwaszkiewicz. — Dobrowolski. — Kowerski. — Moor z żoną. — Grave. — Kłoczowski. — Dobrowolski. — Półkownik Byczyński. — Marsz. Woltowicz. — Selepara. — Ksiądz Handis. — Malewski. — Pruski Eifer. — Gottlieb i Johann. — Mitrich. — Dr. Osipow. — Wierzbillo. — Krzywiec.

na Paryż za 1 r. . . 366 1/2 c.
na Marsylię za 1 r. . . 367 c.
na Genuę za 1 r. . . 367 1/2 c.
BERLIN, 13 (1) sierpnia.
Rosyjskie 5-procentowe 5-jej pożyczki . . . 87 %
„ 6-jej „ . . . 95 1/2 %
Bilety kredytowe ross. za 90 rub. . . 87 1/2 tal.
Polskie obligacje skarbowe oprocz kup. . . 84 %
— listy zastawne . . . 83 %
— bilety bankowe . . . 87 1/2 %
Weksle: na Petersburg (3 tyg.) za 100 rub. 97 1/2 tal.
na Warszawę (krótki term.) . . . 87 1/2 r.
HAMBURG, 14 (2) sierpnia.
Rosyjskie 5-proc. 5-jej pożyczki . . . 81 1/2 %
„ 6-jej „ . . . 90 1/2 %
Weksle na Petersburg (3 mies.) za 1 r. . . 30 1/2 sz. b.
AMSTERDAM, 14 (2) sierpnia.
Rosyjskie pięcioprocent. 5-jej pożyczki . . . 81 %
„ 6-jej „ . . . 89 1/2 %
Weksle na Petersburg (3 mies.) za 1 r. 167 c.
LONDYN, 14 (2) sierpnia.
3-procentowe ang. konsolidy . . . 93 %
Rosyjskie 5-proc. 2-jej pożyczki . . . 96 %
Weksle na Petersburg (3 mies.) . . . 34 1/2 p.
PARYŻ, 13 (1) sierpnia.
Renta 3-proc. . . 68 fr. 90 c., 69 fr.
Akcje kredytu ruchomego . . . 852 fr.
Akcje głównego Tow. kol. żel. w Rosji 406 i 407 fr.
Weksle na Petersburg za 1 r. . . 359 c.

ODPOWIEDZI REDAKCJI.

Panu S. w Wilnie. To co pan komunikujesz o najstarszych i najstarszych jakoby pomnikach chrześcijaństwa w Ostrze, źródłami historycznymi poprzeć się nie daje. Niema żadnego śladu dotychczas w podaniach, ażeby któryś z pierwszych Piastów miał tam dotrzeć i wznosić świątynię. Pamiętańki te w Album Poznańskim byłyby pono nie na miejscu.

Panu A. D. w P. Znadolanych przez pana dwóch piosenek, druga nie jest dziełem fantazji ludu i niewiemy jak przezeń mogła być śpiewana; pierwsza w istocie jest ludową, a e tak pokaleczoną, że trudno było poznać jej pochodzenie, gdyby nianano tego zjad inąd. Zresztą w dzienniku nie łatwo o miejsce na materiały etnograficzne.

Panu pośrednikowi. Niemal wszystko święta prawda nawet w części i owa mianna ze stonina; ale to każdemu z nas wiadome. Chodzi o lekarstwo, a tem podobno ze strony pośredniczących jest „ora et labore.”

Panu Karolowi Bat... w Lew. Dziękujemy z duszy za uznanie, za bratnie słowo pociechy.

O F I A R Y.

Na kościół Misjonarski w Wilnie A. B. rs. 1.—Na kościół Pp. Marjawitek w Częstochowie z Grodna p. S. B. rs. 3.

NA Zawalnej ulicy w domu J.W. Stefanow-
skiej jest FORTEPIAN do sprzedania
palisandrowy angielskiej mechaniki. 1—526
Na Wielkiej ulicy w domu Łęskiego są do
sprzedania za umiarkowaną cenę różne pokoje
meble. 1—531

DONIESIENIE LEKARSKIE.

Nie masz jednego lekarstwa, któreby w praktyce medycznej zaprowadziło tak zupełną przemianę jak **Pigulki czyszczące krew i przeczyszczające p. Cawin.**

Najznakomitsi lekarze używają ich dziś i przepisują swym chorym wspierając się na zasadzie następujących uwag:

- 1) Pigulki te są czyste z roślin przygotowane.
- 2) Mle dla oka i przyjemnego smaku.
- 3) Bardzo skuteczne i działanie ich nie wystawia na żadne niebezpieczeństwo, oczyszczają one ciało ze wszelkich zepsutych humorów.
- 4) Działają wprost na cyrkulację krwi w arterjach, przywracają i odnawiają krew zupełnie.
- 5) Lekarze, którzy rozbiór chemiczny tych pigulek zrobili, wprzód, nim je swym chorym przepisali, jednoznacznie oświadczyli, że **Pigulki czyszczące krew i przeczyszczające p. Cawin** są najlepszym lekarstwem tego rodzaju aż do dziś znanem. Po tak licznych świadectwach, którzy mogli wątpić o ich dobrym skutku. Pudełko z 30 pigulek złożone kosztuje dwa franki, z sześćdziesięciu pigulek 3 franki 50 centymów.

Sprzedaje się w Warszawie u p. Mrozowskiego ulica Podwał N. 482; w Krakowie u pana Moleńdzkiego; we Lwowie u pana Tomanek; w Samborze u pana Riddel i w Wilnie u pana Chrościeckiego i u pana Franzos w Brodach w Galicji. Mogą być także dostarczone za pośrednictwem **Tygodnika Miod** przy ulicy Żabiej N. 956 w Warszawie po 4 złote za jedno pudełko. 1—523

Sprzedają się: podróżna KARETA i KOCZ miastowy, z powodu odjazdu. Dowiedzieć się można na placu S-to Jerskim w domu Łęskiego. 1—532

W domu Czechowicza przy ulicy Zamkowej są mieszkania do najęcia za niską cenę. 2—517

DZIENNIK WILEŃSKI.

Przyjechali do Wilna od 2-go do 6-go sierpnia.
HOTEL NISZKOWSKI. Ob. Jan Białozor. — Wincenty Matusewicz. — Ignacy Iwaszkiewicz. — Eugenij Popow. — Kaziemierz Sadurski. — Henryk i Dominik Kibortowie. — Ignacy Zaleski. — Adam Stom. — Karol Jankowski. — Paweł Buhary. — Bolesław Swolicki. — Olgierd Obuchowicz. — Panie: Helena Walicka. — Joanna Wornor. — Anna Wojtkiewicz. — Guwer. ze Szawie. — Maria Boehler. — Jen. — major Sobolewski. — Kowalski gubernator Kriger. — Grodzicki wice-gubernator Księż. — Kobielski. — Radaea koll. Alek. Rozenheim. — Hrabia Mikolaj Rostowcow z żoną. — Radaea dworu Jakowlew. — Dyroktor pocztamt. warszawskiego Radaea tajny Masson. — Półk. artyl. Paweł Haciecki. — Kap. artyl. Zahorski z żoną. — Kapitan Grawe. — Kapitan Artur Kłoczowski. — Major Antoni Sulatycki. — Inż. kap. Erdberg. — Inż. kap. Ewerts. — Inż. szt. kap. Michalcow. — Radaea hon. Karol Welz. — Inż. szt. kap. Wajs. — Wejsznhoff. — Inż. poruc. Roszkowski. — Poruc. Graff. — Podporuc. Ługowski. — Radaea hon. Jan Przybylski. — Sekr. guber. Józef Walcha. — Chor. Mierzejewski. — Chor. Podczaski. — Chor. Rudolf. — Chor. Brzeziński. — Kapitan Troneczński. — Inż. szt. kap. Hryhorjew. — Doktor med. Radecki. — Lekarz Julian Jakubowski. — Dobrowolski. — Julian Mikieliewicz. — Kand. Andrzej Kamiński. — Alek. Mass. — Artysta-malarz Józef Hoffert. — Ksiądz Jan Kamiński. — Inż. Longje. — Ignacy Bakko. — Diwini. — Jan Porto. — Henryk Moor podróżujący Anglik z żoną i postugą. — Kupey zagraniczni: Samuel Kann. — Albert Kuntze. — Edward Kukubus.

HOTEL POZNAŃSKI. Ob. Kobylinski. — Hr. Zabiellowa. — Ob. Henr. Łopaciński. — Ass. koll. Romuald. — Bronisław Sieniorski. — Aleks. Łoza. — Pom. Genr. Reutty. — Gostoj. Aleksandra Danowa. — Księż. Feliks. — Pom. Wołosko. — Koll. as. Valer. Ostrowski. — Stolonaczek. — Iwanowicz. — General-maj. Afanas Wonsowski. — Poruc. Chitrow. — Ass. koll. Józef Rzebenko. — Obw. Piotr Kudrewicz. — Radaea hon. Mich. Kossowski. — Radaea hon. Hiry. — Baron Wolf. — Półkownik Tutkiewicz.

W ROZNYCH DOMACH. Rad. kolleg. Teodor Pietrow. — Słomnicki Marcz. p-towy Woltowicz. — General-maj. Herkulan Abramowicz. — Rad. sta. m. Maksym Janowski. — Ksiądz J. Żagiel. — Kaziemierz Wasilowski. — Flor. Stembort. — Cudzo. Gross. — Panie Karolina i Zofia Mejer. — Cudzo. Wagner.

Wyjechali z Wilna, od

КАМЕННЫЕ ОБЪЯВЛЕНИЯ.

Отъ Виленскаго попечительнаго совета заведенію общественаго призрѣнія объявляется, что 25 числа наступающаго октября мѣсяца будутъ производиться въ ономъ торги съ переторжкою чрезъ три дня, на поставку съ 15 февраля 1863 по 1 января 1866 года всѣхъ жизненныхъ принадлежностей и материаловъ для подвѣдомственныхъ сему совету госпиталей св. Іакова съ военнымъ при немъ отдѣленіемъ, для госпиталей Савичъ и еврейскаго, воспитательнаго дома „Иисусъ Младенецъ“ и заведенія умалишенныхъ, для каждаго заведенія по рознѣ или для всѣхъ вмѣстѣ, по желанію подрядчиковъ съ тѣмъ, что если объявленныя на торгахъ цѣны по соображенію торговаго присутствія окажутся невыгодными для заведенія, то подрядъ сей будетъ утвержденъ только на одинъ годъ. Означенныя торги и переторжка будутъ производиться на точномъ основаніи т. X. част. I. кн. IV. раздѣла III изд. 1857 года, о казенныхъ подрядахъ, для чего лица, желающія вступить въ законный подрядъ, обязаны представить въ попечительный советъ, при донесеніяхъ на простой бумагѣ, до наступленія торговъ, благонадѣжные залого, которые, согласно 1440 ст. т. XIII. уст. общ. приз. св. зак. изд. 1857 года, должны равняться пятой части подрядной суммы, просторающейся до 47,437 руб. въ годъ, и что послѣдняя цѣна, состоявшаяся на переторжкѣ, есть окончательная, и послѣ переторжки, на основаніи 1862 ст. того же тома, никакія уже новыя предложенія не будутъ приняты, а если кто либо изъ желающихъ не будетъ въ состояніи прибыть лично или принятии въ торгахъ участіе посредствомъ повѣреннаго, то можетъ прислать въ попечительный советъ, на основаніи 1909 и 1935 ст. т. X. св. зак. част. I. изд. 1857 года, объявленіе въ запечатанномъ пакетѣ, съ приложеніемъ залога; но объявленія таковыя должны быть доставлены въ советъ не позже 11 часовъ 29 числа того же октября мѣсяца. Кондичіи же для сей поставки, подрядки ежедневно могутъ видѣть въ канцеляріи попечительнаго совета.

Членъ совета Корженевскій.

Правитель дѣлъ Яковскій. 1—513

Отъ Виленскаго приказа общественаго призрѣнія объявляется: что въ присутствіи оного, по неплательству сдѣланнаго по займу помѣщика Сигизмунда и Генриха Станиславовыхъ Рожницкихъ долга, будетъ производиться продажа съ публичнаго торга, чрезъ 4 мѣсяца отъ подвѣдимаго приращенія объявленія, заложеннаго населеннаго имѣнія, части села Поноры, Острогойскаго уѣзда, въ коемъ по 10 ревизіи числится 84 души временно обязанныхъ крестьянъ, земли всей вообще 624 десятины 1819 сажень, въ нихъ въ пользованіи крестьянъ 313 десятинъ 2124 сажень, разныя господскія, экономическія и хозяйственныя строенія. Желающіе могутъ разсматривать въ присутствіи приказа оный сему имѣнію.

Непрѣмѣнный членъ Роговскій.

Секретарь Наркевичъ.

Столоначальникъ Бобовскій. 1—510

Отъ Виленскаго губернскаго правленія объявляется, что въ слѣдствіе постановленія его, 2 июля 1862 года состоявшагося, на удовлетвореніе претензіи еврейки Ханы Тропкой, присужденной введшимъ въ окончательную законную силу рѣшеніемъ Виленскаго уѣзднаго суда суммою 788 р. 40 коп., съ деревяннаго двухэтажнаго дома дворянъ: Івана Косинскаго и сестеръ его Юліи Андрисовой и Елеоноры Даукиншовой, сдѣланной въ публичную продажу упомянутый домъ, состоящій въ г. Вильнѣ 1-й части 1-го квартала на Погулянкѣ подъ N. 2070, оцѣненный по трехлѣтней сложности чистаго годового дохода въ 450 руб., и для произведенія таковой продажи, назначенъ въ присутствіи Виленскаго уѣзднаго суда торгъ 30 числа сентября мѣсяца сего 1862 года, съ 11 часовъ утра, съ законною послѣ оного чрезъ три дня переторжкою. Желающіе разсматривать бумаги, относящіяся къ этой публичной и продажѣ, могутъ найти оныя въ упомянутомъ уѣздномъ судѣ. 10-го июля 1862 года.

Совѣтникъ Геццолдъ.

Секретарь Комаръ.

За Столоначальника Станкевичъ. 1—515

ВЫЗОВЪ НАСЛѢДНИКОВЪ.

Тельшевская Римско-Католическая духовная консисторія вызываетъ наслѣдниковъ бывшихъ членовъ Тельшевскаго или Самогитскаго соборнаго капитула нынѣ покойныхъ: Прелата епископа князя Симона Гедройца, каноника князя Гаспера Гедройца, прелата князя Викентія Гедройца, канониковъ: Карла Шлика, Доминика Могена и Игнатія Ивановича, дабы съ законными доказательствами и въ определенное закономъ время явились у прокуратора того же капитула прелата Коссаковского Ковенской губерніи, Шавельскаго уѣзда въ м. Окмяны для получения падающихъ въ пользу ихъ недоимочныхъ процентовъ на бывшія фундушевыя суммы, взысканныя послѣ кончины ихъ же. 14-го июля 1862 года.

Ассессоръ Прелатъ Битовъ.

Секретарь Войновичъ.

Столоначальникъ З. Гедройцъ. 1—512

Отъ Виленской дирекціи училищъ снѣжъ объявляется, что 3 сентября сего года будутъ производиться въ канцеляріи Виленской дирекціи училищъ торги, съ законною чрезъ три дня, 7-го того же мѣсяца переторжкою, на отдачу въ арендное содержаніе части дома св. Искы Коллегіи подъ N. 440. Желающіе участвовать въ сихъ торгахъ благожелатѣли явиться въ канцелярію дирекціи съ надлежащими залогомъ, гдѣ имъ будутъ предъявлены и условія аренднаго содержанія. 10-го июля 1862 года.

Директоръ Курнатовскій.

Бухгалтеръ Чеховичъ. 1—516

Виленскій земскій исправникъ объявляетъ о намерѣніи отпавиться за границу на шесть мѣсяцевъ, волюно-практикующаго лекаря Генриха Висильева Микулскаго.

OGŁOSZENIA SKARBOWE.

Виленска Рada Opiekunów Zakładów Powszechnego Opactwa Opatrzności ogłasza, iż dnia 25 nast. października będą się w niej odbywały targi, z przetargiem we trzy dni, na dostarczenie od 15 lutego 1863 do 1 stycznia 1866 roku wszystkich zapasów żywności i materiałów dla zastojących w zaopatrywaniu tej rady szpitala św. Jakoba z wojennym wydziałem przy nim, dla szpitalów: Sawicz i żydowskiego, domu Dzieciątka Jezus i domu obłąkanych, dla każdego zakładu poosobno, albo dla wszystkich razem, podług życzenia przedsięwziętów; z zastrzeżeniem, że jeżeli oświadczone na targach ceny, po rozważeniu urzędu targowego, okażą się niekorzystnymi dla zakładów, tedy podar ten utwierdzony zostanie tylko na jeden rok. Ręcznie targ i przetarg będą się odbywały na istotnej zasadzie t. X. cz. 1 ks. IV. rozdz. III. wyd. 1857 r. o podradach skarbowych, przeto osoby, życzące podjąć się prawego podradu, obowiązani są złożyć w radzie opiekunów, przy doniesieniach na prostym papierze, przed rozpoczęciem targów, pewne zastawy, które stosownie do 1440 art. t. XIII. ust. pow. opatr. zb. pr. wyd. 1857 r. powinny równać się piątej części summy podradowej, wynoszącej do 47,437 rub. na rok, i że ostatnia cena umówiona na przetargu, jest ostateczną, i po przetargu, na zasadzie 1862 art. tegoż tomu, żadne już nowe propozycje przyjęte nie będą; a jeżeli ktokolwiek z życzących nie będzie w stanie przybyć osobiście lub uczynić w targach za pośrednictwem upoważnionego przez siebie, tedy może przysłać do rady opiekunów, na oświadczenie 1909 i 1935 art. t. X. zb. pr. cz. 1-jej wyd. 1857 roku, oświadczenie w zapieczętowanym pakiecie, z załączeniem zastawu; lecz te oświadczenia powinny być przysłane do rady nie później, jak o godzinie 11 dnia 29. tegoż października. Warunki zaś, co do tego dostarczenia, przedsięwzięci codziennie mogą widzieć w kancelarii rady opiekunów.

Członek rady Korzeniewski.

Rządca spraw Jankowski. 1—513

Woliński Urząd Powszechnego Opactwa Opatrzności ogłasza, iż w nim, z powodu nieopłacania należnego z rzeczy pożyczki przez obywateli Zygmunta i Henryka Rożyckich długu, będzie się odbywała sprzedaż z publicznych targów, w cztery miesiące od ostatniego wydrukowania niniejszego ogłoszenia, zastawionego osiadłego majątku części wsi Połory, w Ostrogińskim powiecie położonego, w którym podług 10 rewizji liczy się 84 włościan czasowo obowiązanych, ziem w ogóle 624 dziesięcin 1819 sążni, z której w używalności włościan jest 313 dziesięcin 2124 sążni, oraz różne zabudowania dworne, ekonomiczne i gospodarskie. Życzący mogą w Urzędzie Powszechnego Opactwa Opatrzności widzieć inwentarz tego majątku.

Ciągły członek Rogowski.

Sekretarz Narkiewicz.

Naczelnik Stola Bobowski. 1—510

Wiленскі радъ губернальнъ огласза, же в skutec postanowienia jego z d. 2 lipca 1862 r. dla zaspokojenia pretensji żydówki Chany Trockiej uznanej za słuszną przez prawomocny dekret Wiленскіскаго сѣду powiatowego i wynoszącej 788 r. 40 kop., wystawiony został na sprzedaż drewniany, dwupiętrowy dom szlachty: Jana Kosińskiego i siostrę jego Julii Andrysowej i Eleonory Dankuszyn, w m. Wilnie w 1 części w 1-m kwartale na Pohulance pod N. 2070, oceniony według średniego czystego rocznego dochodu na 450 rub. sr. i dla uskutecznienia tej sprzedaży następuje się w izbie Wiленскіскаго сѣду powiatowego targ 30 września bieżącego 1862 r. o godz. 11 rano, z prawym we trzy dni przetargiem. Życzący przejrzyć papiery ściągające się do ogłoszonej tu sprzedaży, mogą je znaleźć w pomienionym sądzie powiatowym. 26 lipca 1862 roku.

Rada Giecold.

Sekretarz Komar.

Za Nacz. Stola Stankiewicz. 1—515

WEZWANIE SUKCESSORÓW.

Telszewski rzymsko-katolicki duchowny konsystorz wzywa sukcesorów byłych członków Telszewskiej czyli Zmudzkiej kapituły katedralnej, dziś nieżyjących, pralata biskupa księcia Szymona Gledroyca, kanonika księcia Gaspara Gledroyca, pralata księcia Wincentego Gledroyca, kanoników Karola Szlika, Dominika Moga i Ignacego Zwanowicza, ażeby z prawem dowodami i w terminie przez prawo zakreślonym stawili się przed prokuratorem tejże kapituły pralatem Kossakowskim mieszkającym w Kowieńskiej gubernji, w powiecie Oszmiańskim w m. Okmianach dla odebrania przypadających na ich korzyść należnych procentów od byłych sum funduszowych ściąganych już po nastąpieniu ich śmierci. 14 lipca 1862 r.

Assessor pralata Bitow.

Sekretarz Wojnowicz.

Nacz. Stola Gledroyc. 1—512

Wiленскі dyrekcja szkół niniejszem ogłasza, że d. 3 września bieżącego roku w kancelarii tejże Dyrekcji będą się odbywały targi z prawym po trzech dniach przetargiem d. 7 tegoż miesiąca, na oddanie w dzierżawę części domu św. Jankowskiego kolegium pod N. 440, życzący więc wziąć udział w tych targach, raczą stawić się w kancelarii Dyrekcji z odpowiednimi zastawami, a tam będą mogli przejrzyć warunki arendy. 31 lipca 1862 r.

Dyrektor Kurnatowski.

Buchhalter Czechowicz. 1—516

Wiленскі sprawnik ziemski ogłasza o zamiarze lekarza wolno praktykującego Henryka Mikulskiego wyjechać zagranicę na sześć miesięcy.

1—511

Виленской губернии Ошмянский уездный судъ объявляетъ, что 20 числа сентября 1862 года будутъ производиться въ присутствіи сего суда торги, съ узаконенною чрезъ три дня переторжкою, на продажу каменнаго одноэтажнаго дома еврей Ізраэля Солодухи, въ г. Ошмянѣ состоящаго, оцѣненнаго въ 916 руб. сер. Почему желающіе участвовать въ сихъ торгахъ благожелатѣли явиться на означенное число.

Засѣдатель Кричійскій.

Секретарь Радзювичъ. 1—509

Отъ Виленскаго уѣзднаго суда объявляется, что на удовлетвореніе безспорной претензіи наворнаго совѣтника Казимира Моксевича, въ 708 руб. 3 к. съ процентами простираемой, по опредѣленію сего суда, 5 сего іюля состоявшемуся, въ исполненіе указа Виленскаго губернскаго правленія отъ 30 іюня за N. 11096, подверженъ въ публичную продажу домъ, заключающій два одноэтажные флигеля, каменный и деревянный, въ городѣ Вильнѣ при Татарской и Добройчій уличахъ 2 части 2 квартала подъ N. 659 состоящій, на собственой землѣ, съ садомъ, принадлежащій наслѣдникамъ умершаго Ратмана Фридриха Бальнера, именно вдовѣ его Генриетѣ Іоганнѣ, сыновьямъ Івану и Фридриху Бальнерамъ, и дочерямъ Марьянѣ по замужеству Феннеровой, оцѣненный въ 199 руб., торгъ производиться будетъ въ присутствіи Виленскаго уѣзднаго суда 20 числа будущаго августа мѣсяца съ 11 часовъ утра, съ узаконенною послѣ оного чрезъ три дня переторжкою, почему желающіе участвовать въ сихъ торгахъ благожелатѣли явиться въ уѣздный судъ, гдѣ могутъ разсматривать бумаги, до публичной и продажи относящіяся. 1862 года іюля 13 дня.

Засѣдатель Володокъ.

Секретарь Орловскій.

Столоначальникъ Козловскій. 3—495

Виленской губернии Ошмянский уездный судъ объявляетъ, что 23 августа сего 1862 года будутъ производиться торги на продажу имущества помѣщика Смолевскаго; почему желающіе участвовать въ сихъ торгахъ благожелатѣли явиться на означенное число въ присутствіи сего суда.

2—494

Отъ Виленскаго губернскаго правленія объявляется, что въ слѣдствіе постановленія его 6 іюля сего 1862 года состоявшагося, на удовлетвореніе безспорныхъ долговъ дворянъ: Антона Ефимова и жены его Францишки Добосинскихъ, съ ихъ обоихъ губернскому секретарю Францу Тарновскому по заемному письму 500 руб. съ процентами и одного Антона Добосинскаго: а) помѣщику Константину Игнатьеву Лопатинскому по сохраннымъ распискѣ 600 руб. съ процентами; б) помѣщицѣ Аннѣ Корсаковой по тремъ заемнымъ письмамъ 2,340 руб. съ процентами, и в) дворянину Хмѣлевскому по заемному письму 220 руб. съ процентами, а также казенныхъ взысканій, какия по собраніямъ справкамъ оказываются, подверженъ въ публичную продажу фольварковъ Дейлидово упомянутыхъ Добосинскихъ, съ шестью пустошами Кольно называемыми и корчмою, принадлежащихъ къ имѣнію ихъ, Борисовичамъ, въ 1 станѣ Дисненскаго уѣзда состоящихъ, заключающихъ земли всего 502 десятины, въ томъ числѣ лѣса 300 дес., оцѣненныхъ по десятилѣтней сложности средняго чистаго годового дохода въ 10,600 руб., и для произведенія таковой продажи, назначенъ въ присутствіи сего правленія торгъ 11 числа октября мѣсяца сего 1862 года, съ 11 часовъ утра, съ узаконенною послѣ оного чрезъ три дня переторжкою. Желающіе разсматривать бумаги, относящіяся къ этой публичной и продажѣ, могутъ найти оныя по 3 отдѣленію 8 столу сего правленія. 10-го іюля 1862 года.

Совѣтникъ Геццолдъ.

Секретарь Комаръ.

Столоначальникъ Козловъ. 2—496

OGŁOSZENIA PRYWATNE.

ПРОТЕСТЪ.

Помѣщица Виленской губерніи, Лидскаго уѣзда Роза Онуфрія дочь Шимковска, вѣтчинница имѣнія Балчицъ, изъ разнесшагося слуха, къ крайнему изумленію своему узнала, что будто она свое имѣніе обременила значительными долгами, тогда какъ, кромѣ одного Антона Закржевскаго, у коего заняла 3,000 р. сер. и на что снабдила его заемнымъ письмомъ, впрочемъ, никогда у никого денегъ ни одной копейки не занимала, не просила, никакихъ на то обязательствъ не выдавала, не подписывала и къ тому никого не уполномочивала и не поручала; поэтому какого бы рода ни обнаруживались денежныя обязательства, таковыя признаетъ и публично объявляетъ за подложными и составленными злоумышленными людьми, посягающими на ея достоинство, что удостоверяетъ молчаніе этихъ лицъ, извѣстнаго при ея жизни непрѣмѣннаго ея возраженій; для того чтобы покончить г-жи Шимковской, всѣ какого бы рода ни оказались денежныя претензіи, на какихъ бы письменныхъ доказательствахъ онѣ ни были основаны, кромѣ заемнаго письма, Закржевскому выданнаго, были на слѣдникахъ признаваемы за ничтожныя и подложныя, да чтобы онѣ въ лицѣ законовъ не имѣли обязательной силы, она поручила мнѣ ниже подписавшемуся, о настоящемъ ея протестѣ троекратно опубликовать въ Виленскомъ Вѣстникѣ. 1862 года, іюля 17 дня. Повѣренный губернской секретарь Станиславъ Жебровскій.

2—521

ОБЪЯВЛЕНИЕ.

Въ г. Динабургъ есть для продажи американскій КРОВЕЛЬНЫЙ ТОЛЬ для крытій крышъ; господа, желающіе приобрести оный, благожелатѣли адресоваться въ Динабургъ къ купцу Безе, гдѣ данъ будетъ и рецептъ для нужныхъ къ тому красокъ.

1—514

Oszmiański sąd powiatowy w gubernji Wiленскіскай ogłasza, że d. 20 września, 1862 roku odbędzie się w izbie tego sądu targi z prawym po trzech dniach przetargiem, na sprzedaż jednopiętrowego domu murowanego żyda Izraela Słoduchy w m. Oszmianie, ocenionego na 916 r. sr. Życzący więc wziąć udział w tych targach raczą przybyć do sądu na termin wyżej wymieniony.

Assessor Kryczyński.

Sekretarz Radzowicz. 1—509

Wiленскі сѣдъ powiatowy ogłasza, że na zaspokojenie pretensji bezspornej radcy dworu Kазіміера Moksewiczа na 708 rub. 3 kop. z procentami rozszczonej, na mocy postanowienia tego sądu w dniu 5 lipca t. r. następnego, w skutek ukazu Wiленскіскаго rządu gubernjalnego z d. 30 czerwca za N. 11,096, wystawiony zostaje na publiczną sprzedaż dom, składający się z dwóch oficyn, jednopiętrowych murowanej i drewnianej, w m. Wilnie na ulicy Tatarskiej i Dobroczynnej w 2 kwartale w 2 części pod N. 659 położony na własnej ziemi z ogrodem, należący do spadkobierców zmarłego Rатmаnа Fryderyka Balfnerа, a mianowicie wdowy jego Henryety Joanny, synów: Jana i Fryderyka Balfnerów, i córek: Maryanny Dobrowickiej i Stefani Fennerowej, oceniony 199 rub.; targ będzie się odbywał w Wiленскіскам sądzie powiatowym dnia 20 sierpnia teraź 1862 roku, od godziny 11 z rana, ze zwykłym we trzy dni przetargiem; przeto życzący uczestniczyć w tych targach, zechcą przybyć na nie do tego sądu, gdzie mogą rozpatrywać papiery tej sprzedaży dotyczące. Dnia 13 lipca 1862 r.

Assessor Wolodko.

Sekretarz Orłowski.

Nacz. Stola Kozłowski. 3—495

Wiленскіскай губерніі Ошмянскі сѣдъ powiatowy ogłasza, iż dnia 23 sierpnia ter. 1862 roku, będą się odbywały targi na sprzedaż mienia obywatela Smolewskiego; przeto życzący uczestniczyć w tych targach, zechcą przybyć na nie do tego sądu powiatowego.

2—494

Wiленскі радъ gubernjalny ogłasza, iż w skutek postanowienia jego w dniu 6 lipca 1862 roku następnego, na zaspokojenie długów bezspornych szlachty Antoniego i jego żony Franciszki Doboszyńskich, od obójga sekretarzowi gubernjalnemu Franciszkowi Tarnowskiemu za obliegim 500 rub. z procentami i od jednego Antoniego Doboszyńskiego: a) obywatelowi Konstantemu Łopacińskiemu za rewersem schowczym 600 rub. z procentami; b) obywatelce Annie Korsakowej za trzema obliegami 2,340 rub. z procentami, i c) szlachcowi Chmielewskiemu za obliegim 220 rub. z procentami, oraz należności skarbowych, jakie się okazały należnymi, wystawiony zostaje na publiczną sprzedaż folwark Dejliidowo rzeczonych Doboszyńskich, z sześcią pustoszami Roleno zwanymi i karczma, należącą do ich majątku Boryskowicz, w 1-m stanie w powiecie Dziśnieńskim położone, zawierające ziemi w ogóle 502 dziesięciny, w tej liczbie lasu 300 dzies., ocenionych w stosunku średniego czystego rocznego dochodu 10,600 rub., i dla uskutecznienia tej sprzedaży, w radzie gubernjalnej naznaczony został targ dnia 11 października ter. 1862 roku, od godziny 11 z rana, ze zwykłym we trzy dni przetargiem. Życzący rozpatrywać papiery tej sprzedaży i publikacji dotyczące się, mogą je znaleźć w 8 stole 3 wydziału tego sądu.

Rada Giecold.

Sekretarz Komar.

Nacz. Stola Kozł. 2—496

Отъ Виленскаго губернскаго правленія объявляется, что въ слѣдствіе постановленія его 6 іюля сего 1862 года состоявшагося, на удовлетвореніе безспорныхъ долговъ дворянъ: Антона Ефимова и жены его Францишки Добосинскихъ, съ ихъ обоихъ губернскому секретарю Францу Тарновскому по заемному письму 500 руб. съ процентами и одного Антона Добосинскаго: а) помѣщику Константину Игнатьеву Лопатинскому по сохраннымъ распискѣ 600 руб. съ процентами; б) помѣщицѣ Аннѣ Корсаковой по тремъ заемнымъ письмамъ 2,340 руб. съ процентами, и в) дворянину Хмѣлевскому по заемному письму 220 руб. съ процентами, а также казенныхъ взысканій, какия по собраніямъ справкамъ оказываются, подверженъ въ публичную продажу фольварковъ Дейлидово упомянутыхъ Добосинскихъ, съ шестью пустошами Кольно называемыми и корчмою, принадлежащихъ къ имѣнію ихъ, Борисовичамъ, въ 1 станѣ Дисненскаго уѣзда состоящихъ, заключающихъ земли всего 502 десятины, въ томъ числѣ лѣса 300 дес., оцѣненныхъ по десятилѣтней сложности средняго чистаго годового дохода въ 10,600 руб., и для произведенія таковой продажи, назначенъ въ присутствіи сего правленія торгъ 11 числа октября мѣсяца сего 1862 года, съ 11 часовъ утра, съ узаконенною послѣ оного чрезъ три дня переторжкою. Желающіе разсматривать бумаги, относящіяся къ этой публичной и продажѣ, могутъ найти оныя по 3 отдѣленію 8 столу сего правленія. 10-го іюля 1862 года.

Совѣтникъ Геццолдъ.

Секретарь Комаръ.

Столоначальникъ Козловъ. 2—496

ОŚWIADCZENIE.

Обыwatelka Wiленскіскай губерніі Лидскаго powiatu Roza Onufrego córka Szymkowskiej, dziedziczka majątności Balicze, z rozniesionej pogłoski w niewymownym zdziwieniu dowiaduje się, iż jakoby swoją majątność obciążała znacznymi długami, wówczas, gdy oprócz jednemu Antoniemu Zakrzewskiemu, u którego pożyczyla 3,000 r. sr. i na to wydała oblieg, zresztą nigdy u nikogo pieniędzy jednego grosza niepożyczyła, nieprosiła, żadnych na to obliegów niewydawała, niepodpisywała, do tego nikogo nieupoważniała i nieupraszała; zatem jeśliby jakiegobądź rodzaju odkryły się annexa z pieniędzmi pretensjami, takowe uznaje i publicznie ogłasza za fałszywe bezpieniżne oraz za fabrykowane przez złych ludzi, sięgających na jej mienie, co upewnia milczenie tych osób, jako unikających za jej życia; koniecznych zaprzeczeń; i dla tego, aby po zgonie W. Szymkowskiej wszystkie jakiegobądź rodzaju okazały się pretensje, na jakiegobądź do wodał pisma esnowane, oprócz oblieg Zakrzewskiego, były od sukcesorów uznawane za nieważne i fabrykowane, a oraz by w obliczu prawa nie miały żadnej wartości, poruczyła mnie niżej podpisanemu, takowe oświadczenie trzykrotnie ogłosić w Wiленскіскам Kurjerze. 1862 roku lipca 17 dnia. Stanisław Żebrowski gubernski sekretarz, plenipotent.

2—521

OGŁOSZENIE.

W Dynaburgu znajduje się do sprzedania amerykańska TEKSTURA dla krycia dachów. Życzący nabyć zechcą pisać do Dynaburga do kupca Beze, skąd otrzymają także przepisy dla pokrywania dachu pokostem.

1—514

UWİADOMIENIE O HERBACIE BAZYLEGO KLIMUSZYNA.

W grudniu zeszłego roku, w jednej z gazet stołecznych miałem zgrzeszyć powiedzieć, że „zrobionych” zapasów herbaty do lutego okaże się za mało, a że ostatnia wymiana w Kłachce co do ilości była ograniczoną od lat poprzedzających, a zatem nie można spodziewać się, żeby dowóz był znaczny... zżąd wypada, że obroty będą nieco inne w maju, kiedy nadejdzie herbata Kantońska i Szachajka...“

Obecne położenie handlu herbatnego jest następujące: 1) herbaty Kłachyńskiejskiej czuje się brak znaczny, a obfitego dowozu tym mniej można oczekiwać, że herbata wymiany dawniej, której prawie całkiem wywiezioną już została; 2) herbata Kantońska i Szachajka chociaż w bardzo znacznej ilości są otrzymane, ale wiele jej gatunków nie może znowem zastąpić herbaty Kłachyńskiejskiej. Ztąd rzecz widoczna, że przedniejsze gatunki herbaty Kłachyńskiejskiej, jeżeli się nie podniosą w cenach, tedy jedynie dla tego, że herbata Kantońska dla niektórych nabywców może być pożądaną ze względu na swą tanią, a ta okoliczność ograniczającą obdyt herbaty Kłachyńskiejskiej, zatrzymuje jej ceny dotychczasowe bez szczególnego podwyższenia. Oto tymczasem wszystko, na czem się skończyły oczekiwania nasze...

Stosując się do takiego obrotu rzeczy, w maju zrobiłem zapas przedewszystkiem herbaty Fuczańskiejskiej, otrzymywanej przez Kłachę, a herbaty Kantońskiej i Szachajskiej w mniejszej ilości. Jedną i drugą wybrałem tylko gatunki, jakich brakowało w masie Kłachyńskiejskiej, szczególnie te, które zbliżają się o ile można do gustu, na wysłanie do używania herbaty Kłachyńskiejskiej. Wszystkie zaś inne najbardziej odznaczające się gatunki, jakie z czasem mogą się okazać w nieskończonym mnożeniu w próbach herbaty Kantońskiej, tedy i te będą przecemnie przyjmowane, zawsze atoli na tychże co dotąd warunkach, w miarę podobieństwa ich do smaku herbaty Fuczańskiejskiej, oddawna otrzymywanej przez Kłachę. W każdym razie nie będą ja wszakże *mieszal* z Kłachyńską herbatą, a żeby przez to jej ostatniej nadać mniemaną tanią, i przytem *bydnie* się przedawała tylko na wyrażne żądanie kupujących. Na etykietach tej herbaty będzie wyraźnie „HERBATA KANTONSKA albo SZACHAJSKA”, herbata zaś Kłachyńska pozostanie w znanej już obliczce i pod terminami wyrażającymi własność herbaty.

Rapiec Moskiewski BAZYLI KLIMUSZYNA.

UWİADOMIENIE

O NOWO OTRZYMANEJ HERBACIE

w maju 1862 r.

O odsyłanej przez pocztę i podręczników do wszystkich miast Cesarstwa Rosyjskiego, Królestwa Polskiego, Wielkiego Księstwa Finlandzkiego i Kraju Zakaukaskiego.

pod firmą

BAZYLEGO KLIMUSZYNA

z głównego kantoru w Moskwie, przy moście Borowickim, w domu Baklanowa.

CENNIK.

OTRZYMYWANA PRZEZ KANTON I SZACHAJE. Cena za funt. Srebrm. Rub. Kop.

Kantońska czarna 1 20

— kwiecista 1 30

Szachajka kwiecista 2 —

OTRZYMYWANA PRZEZ KłACHĘ.

HERBATA FUCZAŃSKA.

Cierpka 1 r. 40 k. i 1 60

Bukieto-cierpka 1 80

Bukieto-cierpka, gatunek wyższy 2 —

BUKIECISTA fuczańska przednia 2 20

Bukiecista z kwiatem 2 40

KWIECISTA.

Cierpko-bukiecista i razem kolorysta 2 50

Miękko-cierpko-bukiecista 2 r. 80 kop. i 3 —

— cierpko-bukiecista-różysta 3 50

— cierpko-bukiecista-zachłista 4 50

LANSINY KWIECISTE.

Ostro-bukieto-różyste 4 r. 4 r. 50 k. 5 r. i 6 —

Ostro-bukieto-zachłiste 5 i 6 —

I najprzedniejszy ze wszystkich ostro-bukieto-miodzista,razem zachłisto-różysta 7 —

Zielona 4 r., 6 r., 15 r. i 20 —

Zółta 4 r., 6 r., 8 r. i 10 —

Herbaty sztuczne w cybikach, skrzyniach i pudełkach w osobnym cenniku.

Pomieniona herbata można także otrzymywać we wszystkich miastach magazynach stałych i jarmarkowych, jako to, w Orle, w Nizszym Nowogrodzie, Charkowie, Poltawie, Kłowie, Kijowie, Berdyczewie i w Królestwie Polskiem; w Lublinie i Radomiu.

WARUNKI, NA JAKICH HERBATA WYSYŁA SIĘ PRZEZ POCZTĘ.

I. *Przesłanie* do wszystkich, nawet do pogranicznych miast Cesarstwa Rosyjskiego, przyjmuję na koszt własny. Adres należy pisać wyraźnie, i żądać trzeba nie mniej nad 5 funtów, które w trwałym opakowaniu wysyłają się przez najpierwszą pocztę odchozącą.

II. *Wypisujący* na 50 rubli srebrem przeszło (do jednego pakunku), otrzyma ustępstwa 5 proc. od rubla; przy wysyłaniu do gubernij, do których za przesłanie płaci się za funt nie więcej nad 10 kop. także samo ustępstwo daje się także wypisującym na 25 rubli.

III. *Kupcy*, handlujący herbatą pod swoją firmą, mogą otrzymywać transporta przez podręczników, przez co powiększają się procenta ustępne.

Adres: Do Kantoru w Moskwie, przy moście Borowickim, w domu Baklanowa.

Bazyliemu KLIMUSZYNOVI.

2—484

W Wilenskiej gubernii w pięć Dziśniskim wyprzedają się z wolnej ręki folwarki i daje się ewidencje, że żadnych niebędzie pretensji od nikogo w czasie późniejszym do kupujących.

1-szy Folwark ma ziemię ogólnie 61 wł. 1/2 morga w tym mełw i blot 6 wł. 25 morg. — pod włościanami 16 wł. 2 włoki według nadawczego listu naznaczono czynszu 48 r. 25 k., wolni mieszkańcy dopiero wnoszą arędy 250 r. karczma 100 r. Ziemia szara, jeziora, tuż przy folwarku 2, leży wstępne, zabudowanie gospodarskie bardzo dobre. Lasu na opał bardzo dużo, na budowę zaś mało, sprzedający na siebie żadnych ekspensów nie przyznaje, pomieniony Folwark ceni się ostatecznie 25,000 r. srebr.

2-gi Folwark gdzie można zmniejszyć ziemię wlok 50, w tym mełw 6 wł. 18 morgów pod włościanami 16 wlok, dochodu czysztowi wolni mieszkańcy dopiero wnoszą 250 r. ceni się 20,000 r. Lasu i wody tyle ile w pierwszym.

3-ci Folwark 36 wlok, w tym mełw 3 1/2 włoki, pod włościanami 9 wlok, wolni mieszkańcy dopiero wnoszą czynszu 100 r. Ziemia szara. Ceni się 14,000 rs. Bliższa wiadomość o tych dobrach jak też równie o wszelkich warunkach umowy co do kupna można powziąć u Karola Hożynskiego w Dziśnie.

4—532

Księgarnia i Skład nut muzycznych

MICHAŁA GLÜCKSBERGA

w Warszawie przy ulicy Krakowskiej przed miejscem w domu W. Grodzkiego N. 9 (411) za wiadomiami niniejszem, że dzieło p. t.

Teologija Pasterska

przez

X. JANA MICHAŁA SAILERA

Biskupa Ratyżbńskiego, w przekładzie polskim Leona Rogalskiego, opuścił prasę zeszyt 2-gi tomu 1-go. Prenumeratorowie po odbiorze raczą się zgłosić do miejsc, gdzie prenumeratę uiszczali. Cena tego dzieła mającego się składać z 2-ech tomów czyli 4 zeszytów, wynosi rs. 4 kop. 50. Z przesyłką do Cesarstwa rs. 5 k. 50.

Liczne aprobaty najdotychczasowych biskupów Niemiec katolickich posiadają wartość i zalety Teologii Pasterskiej ks. Sailera. Przy jej przekładzie na język francuzki w roku zeszłym Biskup strasburski Andrzej Roess także o wspomnionem dziele wyraził zdanie.

„Teologia Pasterska biskupa Ratyżbńskiego, w ogólności liczy się do pierwszego rzędu dzieł uczonego pasterza. Autor jest w nim metodycznym i jasnym; zasady wyłożone są gruntownie a wielki duch miłości ułatwia ich zastosowanie. Sailer jako moralista może być nazwany S. Ligormis Bawarskim.

Teologia Pasterska ks. Sailera posłuży za pożądaną uzupełnienie wydanych już poprzednio Teologii Dogmatycznych i Moralnych kks. Guillois i Gousseta, stanowiąc zarazem w sobie odrębną całość. A że jest jedną z głównych części Teologii przeto użyteczna będzie nie dla samych tylko proboszczów ale i dla wszystkich katechetów, nauczycieli religij w szkołach publicznych i prywatnych, kapelanów, spowiedników; słowem dla wszystkich osób duchownych, tak świeckich jako zakonnych.

Znajduje się do nabycia we wszystkich księgarniach. W Wilnie skład główny w księgarni p. J. Józefa Zawadzkiego. 3—482

PRAWDZIWY

Crème divine de Venus,

Pieczątka fabryczną opatrzoną, przy rogu ulic Nowy-Swiat i Sto-Krzyżkiej, obok Pałacu Hr. And. Zamojskiego N. 1246 (63) w Warszawie. Pomadka ta zawiera w swym składzie wszystko co tylko odświeżyć i do poprzedniej cery doprowadzić może. Plamy, pieg, krostki, węgry, liszaje i t. p. usuwa, i delikatność prawie dzieciennego wieku nadaje; jeżeli młode twarze upiększa, to w skutkach swych szczególnie na starzejących, a nawet na starych twarzach, szyjach i rękach, cudownie działającą się okazuje, za co sumiennie ręczyć mogą. W N. 19-tym Magazynu Mód z r. 1859 znajdowała się pochwalna wzmianka od hrabiny A. Setańkowskiej, której własnoręcznie list Rodakcja tegoż pisma otrzymała W N. 171 z r. 1859, oraz 134, 143 i 213, z r. 1860 Kurjera Warszawskiego znajdowały się także podziękowania od J. K. fabrykanta laku, od W. Konopackiej i od lekarza P. A. Szancer z Opatowa. Cena Pomadki złp. 9 gr. 10. Nabyć ją tylko można jedynie prawdziwą w mojej Perfumerji. Obstałunki z Prowincji i Cesarstwa, jak najkorzystniej pocztą skuteczniam.

Osobom na prowincji i do Cesarstwa, wszelkie obstałunki z perfumerji mojej odsyłane zostaną pocztą, nie licząc za pakunki ani faturę, tylko z Cesarstwa, upraszam o nadesłanie na zapłatę pocztę.

MAKSYMILIAN SAULSON. 2—505

TREŚĆ LOGIKI POPULARNEJ

poprzedzona krótkim wykładem

PSYCHOLOGII

przez Teofila Borzęckiego profesora w 8-ce złp. 6.

Sciśłość wykładu, jasność przy treściwości zalecają to dzieło przez zasłużonego profesora oryginalnie napisane. Nakład księgarni CELSA LEWICKIEGO w Warszawie, w gmachu Teatru N. 476 a. 2—504

Szanowni ohywatele mający do wybycia lub wydzwierzenia majątki, zechcą niżej podpisanego uwiadomić szczegółowie o warunkach, albo też przybyć osobiście; mam bowiem wielu kapitalistów z Pruss żądających nabyć majątki. Także mam honor żądać, że u mnie jest maszyna do szycia białizny za przystępną cenę.

Wilno 26 lipca 1862 r.

Ulica Sawicz dom kupiecki N. 32.

WILLMANN. 2—507

UWİADOMIENIE.

Niniejszem mam honor zawiadomić Osoby grające w loterie w moim kantorze, że na Numera w mojej kolekcji, padły następujące wygrane: na N. 6752 Rs. 1000, na NN. 1612, 1624 i 11778 po 50 rsr., NN. 2604, 2609, 2622, 2624, 17455, 17469, 17480, 17483, 17484, 1613, 11701, 11702, 11712, 11724, 11723, 11726, 11727, 11751, 11764, 11781, 7796, 22434, 22435, 6755, 6756, 6761, 17887, 30908, po 35 rsr.

Uprasza się o zwrot biletów, na które padła wygrana, abym mógł wypłacić przypadające na nich należności.

KOLLEKTOR MRONGOWIUS

w Wilnie i Kownie

ODDZIAŁ OSTATNI

Wielki Los Rub. 250.650 sr.

Losy na loterie Dobry Szymanów i Seroki V Oddziału, otrzymano i są do przedania w Magazynach Mrongowiusa w Wilnie i Kownie.

Oplata za cały los przez wszystkie trzy klasy Rub. 30. pół-losu — 15. ćwierć-losu — 7.50 k.

Osoby chcące brać udział w grze a zostające za obrebem Wilna i Kowna, zechcą oprócz powyższej opłaty dołożyć rub. 1 na portorium Biletów, Planu i Tabelek.

Uwaga. Tabelki z III klasy IV Odd. pierwszą pocztą odesłane będą 12—503

Najłatwiejszym i najkorzystniejszym jest nauczenie się języków obcych w latach dziecięcych przez konwersację, mianowicie francuzkiego, niemieckiego, a które obok swojego narodowego, każdemu białemu obywatelowi ziemskiemu, bądź handlującemu, fabrykantowi, rzemieślnikowi i t. p. są potrzebne; w tym celu więc, czyni się propozycja, jako dom komissowy R. Puławskiego et C. w Warszawie pod N. 419 obok pocztu eksystujący, podejmie się zaangażować i dostawiać chłopów i dziewcząt od 10 do 15 lat wieku liczących, francuzów, Szwajcarów rodowitych, początkowo młuki klasyczne swego języka posiadających, a to wprost z Francji, Szwajcarii, jak się powiedziało, dla konwersacji; zycząc więc mieć sobie dostarczonych Francuzów, Szwajcarów chłopów i dziewcząt, do Warszawy zżąd na prowincję do Królestwa i Cesarstwa Rosyjskiego odesłani być mogą, zechcą się zgłosić do powyższego domu i zalażyć fundusz na kosztu rs. 150; z którego po załatwionym interesie podany zostanie rachunek kosztów podróży komissowego, złożonej pewnie kwoty rodzicom lub opiekunom tych dzieci i t. p.; a remanent jaki się okaże, będzie zwrócony. Kontrakt z opiekunami lub rodzicami takich chłopów i dziewcząt, zawarty zostanie na lat czterech do osmiu, na zasadzie pełnomocnictwa prawnie zeznanego i legalizowanego, których wzory tak kontraktów, jako też pełnomocnictwa w polskim i francuzkim języku zredagowane w powyższym domu znajdują się i takowe żądającym osobom przesłane być mogą. 5—449

5—449

5—449

5—449

5—449

5—449

5—449

5—449

5—449

5—449

5—449

5—449

5—449

5—449

5—449

5—449

5—449

5—449

5—449

5—449

5—449

5—449

5—449

5—449

5—449

5—449

5—449

5—449

5—449

5—449

5—449

5—449

5—449

5—449

5—449

5—449

5—449

5—449

5—449

5—449

5—449

5—449

5—449

5—449

5—449

5—449

5—449

5—449

5—449

5—449

5—449

DO MAGAZYNU

J. M. Grodzińskiego,

przy ulicy Niemieckiej w domu J. W. Woelka, nadszedł z Hamburga wielki transport CUKRU Z PRAWDZIWEGO HAWANSKIEGO MUSCABATU, mający wielką i przyjemną słodycz przewyższającą wszystkie inne gatunki cukru, przez co zbyt jest spornym i użytecznym do smażenia soków, konfitur i rozmaitego kuchennego użycia, a nadto zaleca się tanią, bo pod kosztuje 7 rub. i 50 kop. sr., a funt 19 kop. 3—501

3—501

3—501

3—501

3—501

3—501

3—501

3—501

3—501

3—501

3—501

3—501

3—501

3—501

3—501

3—501

3—501

3—501

3—501

3—501

3—501

3—501

3—501

3—501

3—501

3—501

3—501

3—501

3—501

3—501

3—501

3—501

3—501

3—501

3—501

3—501

3—501

3—501

3—501

3—501

3—501

3—501

3—501

3—501

PIGULKI Z ROŚLINY MATICO.

Pigulki te powleczone klejową substancją używane są w szpitalach paryż. ich, i zalecane przez sławnego doktora Ricorda, jak również przez najznakomitszych w Paryżu lekarzy, przygotowane są z oliwy peruwjańskiego drzewa zwanego matico w połączeniu z balsamem kopaivy, wyższe ich nad wszelkie preparaty kopaivy i kuby, aż do dziś dnia znanych, stwierdzoną została przez długoletnie doświadczenia, użycie ich nieurtudza żółdka, ani kiziek, lecz za szybko i radykalnie uparte i zastarzałe rzeżączki i Błonoragje. Ekstrakt z tej rośliny przygotowany przez p. Grimault, do sprycowania dla osób, które przekładają zewnętrzne użycie tego lekarstwa, również pożądanym i nieochyby sprawia skutek w tego rodzaju chorobach.

Dostać można w aptekach pp. Chrościckiego w Wilnie, Mrozowskiego w Warszawie, Tomanka we Lwowie, Marcinezyka w Kijowie. 2—506

Sprzedaż machin

Z DOSTAWĄ DO KOWNA.

Młocarnie 4 konne Tal. 280

— 2 — 185

— z lokomobila — 2,000

Plugi rozmaitej konstrukcji od Tal. 9 do 25

Grabie konne — 52 — 57